

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM

KÜLKERESKEDELMI KAR

NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK SZAK

MIGRÁCIÓ, ILLEGÁLIS BEVÁNDORLÁS ÉS OTTHONTALANSÁG ALAKULÁSA

Belső konzulens: dr. Nagy Milada

Készítette: Marof Tarina

Budapest, 2020

TARTALOMJEGYZÉK

TÁBLÁZATOK ÉS TÉRKÉPEK JEGYZÉKE.....	4
ÁBRAJEGYZÉK.....	5
1 BEVEZETÉS.....	6
2 A MIGRÁCIÓ FOGALMA.....	7
2.1 Migráció fogalma.....	7
2.2 Migráció rövid története	9
2.3 A migráció okai és következményei	10
2.4 Illegális bevándorlás fogalma, kialakulása és okai	16
3 A MIGRÁCIÓ ÁRAMLÁSÁNAK BEMUTATÁSA AFGANISZTÁNI ÉS SZÍRIAI PÉLDÁN KERESZTÜL.....	20
3.1 Afganisztán	20
3.1.1 Szovjetunió bevonulása Afganisztánba	20
3.1.2 A mudzsáhidek.....	22
3.1.3 A szovjetek kivonulása Afganisztánból.....	22
3.1.4 A mudzsahedin születése	23
3.1.5 Tálibok.....	24
3.1.6 A katonai intervenció 2001. szeptember 11. után.....	25
3.2 Szíria	28
3.2.1 Szíriai polgárháború kitörése	28
3.2.2 Fordulatok a polgárháborúban	30
3.2.3 Az ellenzék.....	30
3.2.4 Kormányzati vereségek és az Iszlám Állam terjeszkedése	31
3.2.5 Szíriai menekültválság hatásai a szomszédos államokra	32
4 MIGRÁCIÓ ÉS MENEKÜLTVÁLSÁG MAGYARORSZÁGON	38
4.1 Magyarországi menekülthelyzet 2015 előtt és után	38
4.1.1 A menekültügyi szabályozás és intézményrendszer fejlődése a rendszerváltás végétől 2004-ig	38
4.1.2 2004-től a migrációs válságig	39
4.1.3 Magyarországi menekülthelyzet 2015-től napjainkig.....	41
4.1.4 Érintettek és embercsempészek	46
4.2 A magyar kormány intézkedései a menekültáramlással szemben	50
4.3 Illegális bevándorlás megfékezése.....	56
4.3.1 Migrációs politika az Európai Unióban	59
4.4 A menekültek integrációja, nehézségei.....	61
4.4.1 Multikulturalizmus.....	66
4.4.2 Az állampolgárság megszerzésének rögzös útja.....	68
5 ÖSSZEGZÉS	71
IRODALOMJEGYZÉK	73

TÁBLÁZATOK ÉS TÉRKÉPEK JEGYZÉKE

1. táblázat: Magyarországon beregisztrált menedékkérők létszáma. Forrás: Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit (2017) 42

Forrás: https://politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/HUNGARY_BOOK_HU_BOOK_ONLINE.pdf
Letöltve 2020.05.15.

2. táblázat: Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok 2014-2017 között.
Forrás: Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit (2017)
Letöltve 2020.05.15..... 45

Forrás: https://politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/HUNGARY_BOOK_HU_BOOK_ONLINE.pdf
Letöltve 2020.05.15.

1. térkép: A szovjet csapatok kivonulásának két útvonala. Forrás: The Russian General Staff: Lestwer, W. Grau, Michael, A. Gress (szerk.): The Soviet-Afghan War: How a Super power Fought and Lost. Kansas, University Press of Kansas, 2002..... 23

Forrás: <http://midra.uni-miskolc.hu/document/23493/18146.pdf>
Letöltve: 2020.05.18.

2. térkép: A tálibok által foglalt városok. 24

Forrás: <https://fas.org/irp/world/afghan/intro.htm>
Letöltve: 2020.05.16.

3. térkép: A szíriai polgárháború szereplői által uralt területek 2018-ban. Forrás: A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa 2019 29

Forrás: https://kki.hu/assets/upload/11_KKI-elemzes_SYR_Wagner_20190220.pdf
Letöltve: 2020.05.13.

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: A menedékjogot kérők száma 2018-2019 között. Forrás: Eurostat, 2020	12
2. ábra: A Földközi- tengeren átkelő életüket veszítő menekültek száma 2015 és 2018 között. Forrás: UNCHR, 2019	13
3. ábra: Az illegális határátlépések az Unió külső határain 2015-ben. Forrás: Európai Számvevőszék, (2016)	17
4. ábra: 2013-ban a legtöbb menekültet országok. Forrás: Statista 2014.....	27
5. ábra: A törökországi menekülttáborokban tartózkodó szíriaiak száma 2011 és 2014 között. Forrás: UNCHR, 2015	34
6. ábra: A beregisztrál szíriai menekültek száma 2011 és 2014 között. Forrás: UHCR, 2015	34
7. ábra: A Szíriai menekültek száma a szomszédos országokban. Forrás: European Commission Humanitarian Aid and Civil Protection, 2016	35
8. ábra: 100 ezer lakosra jutó menedékkérők száma Európában, 2014-2016. Forrás: Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit (2017).....	43
9. ábra: Magyarországi menedékkérők állampolgárság szerint, 2015. Forrás: Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit (2017).....	44
10. ábra: Az embercsempész bűncselekmények és az illegális hazai tartózkodás elősegítése jogsértések megszólása viszonylatonként. (Forrás: ORFK Határrendészeti Helyzetkép. 2016)	50
11. ábra: A kormány intézkedései a migrációval kapcsolatban, illetve a Rendőrség által elfogott illegális menekültek száma, 2015-ben. Forrás: Juhász Attila – Molnár Csaba (2016)	51
12. ábra: Kormányzati intézkedések 2016-ban. Forrás: Juhász Attila – Molnár Csaba (2016).....	52
13. ábra: Az illegális migrációhoz kapcsolódó egyes jogellenes cselekmények alakulása Magyarországon 2011-től (Forrás: Kui László,2016).....	58
14. ábra: Az Európai Unión kívül érkező menekültek irányába táplált érzések. Forrás: Európai Bizottság, Standard Eurobarometer kutatások (2015)	62

1 BEVEZETÉS

Szakedolgozatom témájaként a migráció, az illegális bevándorlás és az otthontalanság érzésének kérdéskörét fejtem ki.

Azért választottam ezt a témát, mert jogilag én magam is 20 éve menekültként élek Magyarországon. Míg én a családommal legálisan érkeztem Magyarországra még a 2000-es év vége felé, a környezetemben rengeteg olyan ember van, akik illegális módon voltak kénytelenek elindulni azért, hogy végre egy békés helyre jussanak, ahol nem közösítik őket ki és nem kell azért aggódniuk, hogy aznap életben maradnak-e. Mindig is érzékenyen érintett ez a téma, hiszen úgy érzem, egy vagyok közülük.

Szakedolgozatomban olyan témákról lesz szó, melyekről sokan beszélnek, vitatkoznak és véleményt nyilvánítanak nemcsak Magyarországon, hanem szerte a világban.

Bemutatom a migráció fogalmát, történetét, milyen okok miatt kényszerülnek az emberek elhagyni a születési országukat, hogy elvándoroljanak vagy elmeneküljenek, illetve milyen veszélyekkel néznek szembe és milyen következményei vannak a migrációnak. Továbbá kifejtem az illegális bevándorlás fogalmát, okait és kialakulását. A migráció már évszázadok óta jelen van.

A második kérdéskör a menekültek kiáramlásának bemutatása két választott példán keresztül, mely országok Afganisztán és Szíria lesznek. Választásomat indokolja, hogy a legtöbb menekült onnan érkezik Magyarországra és Európába. Kitérek arra, hogy miért és milyen körülmények között kellett elhagyniuk az otthonaikat. Afganisztánban már 1979. december 27-én rengeteg áldozatot követelt a szovjet csapatok bevonulása, zavargások alakultak ki, sok épület megsemmisült ezért tömegek kényszerültek elmenekülni, majd a tálibok és az amerikaiak érkezése tovább növelte az országból menekülők számát. Szíriában a polgárháború kitörésétől, tehát 2011 márciusától kezdve az emberek az országon belül vagy a szomszédos országokban és Európában kerestek menedéket.

Dolgozatom harmadik fejezetében vizsgálom, hogy Magyarországon a 2015-ös menekültválság ideje alatt hányan érkeztek az ország területére, és a kormány milyen intézkedéseket tett a menekültválság idején, továbbá milyen migrációs politikát dolgozott ki az Európai Unió a menekültek érdekében. Bemutatom az embercsempészek tevékenységeit, hogy például milyen eszközök segítségével és mely útvonalakon csempészik át a menekülteket, és azt, hogy az illegális migráció megfékezése érdekében

Magyarországon milyen intézkedéseket tettek. Illetve be mutatom a menekültek integrációját, hogyan integrálódnak, milyen módon tudnak bekapcsolódni a munkaerőpiacon, nyelvtanulásuk és oktatásuk hogyan alakul, a társadalomba való beilleszkedésük hogyan megy végbe. Kitérek a multikulturalizmus fogalmára, arra, hogy a különböző kultúrák zavartalanul élhetnek egymás mellett. Azonban arra is kitérek, hogy sokak véleménye szerint ma már egy más kultúrával rendelkező ember egy másik ország kultúrájába valóbeilleszkedése kérdéses. Sok bevándorlóban felvetődik, hogy képes lesz-e az adott ország kultúráját megszokni, esetleg teljesen átvenni. A legtöbb menekült legfőbb célja az adott ország állampolgárságának megszerzése. Ezzel kapcsolatban leírom, hogy a menekülteknek és bevándorlóknak milyen módon van lehetőségük Magyarországon állampolgárságért folyamodni.

Szakedolgozatom hipotézise, hogy a háborúk és szegénység az oka annak, hogy ember tömegek mozgásra kényszerülnek a kontinensek között, továbbá, hogy az európai menekültválság kialakulásához a szíriai és afganisztáni polgárháborúk járultak hozzá, amelynek következtében elindult egy menekült hullám, amely Magyarországot is nagyban érintette. A második hipotézisem, hogy Magyarország a migráció megakadályozásra vonatkozó intézkedései mennyire hatékonyak.

2 A MIGRÁCIÓ FOGALMA

2.1 Migráció fogalma

A migráció (magyarul vándorlás) alatt a népesség ideiglenes, vagy tartós helyváltoztatását értjük, amelyet olyan okok váltanak ki, mint a letelepedés, munkavállalás, tanulás, környezetváltozás, békeségben való élés utáni vágy. Maga a migráció kifejezés latin eredete arra utal, hogy a fogalom alatt értendő cselekvés olyan tényező volt már az antik világában is, amellyel az átlagembereken kívül még az uralkodóknak, hadvezéreknek és számos filozófusnak is figyelmet kellett fordítaniuk, és számolniuk kellett. Az emberek földrajzi helyváltoztatása már abban az időben is megszokott volt.¹

A migráció meghatározásának, kutatásának és definíciójának ma már a világon számos irodalma született, de maga a definíció középpontjában az emberi magatartás, a népvándorlás, a lakhely megváltoztatása és az otthon elhagyása áll. Ma már biztosan kijelenthetjük, hogy a migráció mind napjainkban, mind a múltban néptömegeket

---

¹ Hautzinger Zoltán, Hegedüs Judit, Klenner Zoltán: A migráció elmélete, Nemzetközi Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, 2014

mozgatott, embereket hozott össze, államokat kovácsolt, vagy éppen magával ragadott népeket és államokat. Példaként tekinthetünk vissza az Amerikai Egyesült Államok megalakulására vagy éppen a honfoglaló magyarokra.²

A migrációt különböző megközelítésből többféleképpen értelmezhetjük és osztályozhatjuk. Egyik ilyen szempont lehet az önkéntes migráció, amikor a vándorlás önkéntes elhatározás eredményeként következik be. Tehát beszélhetünk a migráció nemzetközi (extern) és belső (intern) fajtáiról is.³ A nemzetközi migráció az országok közötti népvándorlásokat jelöli. Míg a belső migráció igazából az adott országon belüli mozgást jelenti, mint például a vidékekről vagy falvakról való vándorlást a nagyvárosok felé, vagy a körzetek közötti mozgásokat.⁴

A másik ilyen szempont, a kényszer migráció, amikor valamilyen külső tényező hatására vándorolnak az emberek. Például kedvezőtlen természeti adottságok és katasztrófák ugyanúgy kényszeríthetik az embercsoportokat lakóhelyük ideiglenes vagy végleges elhagyására, mint a háborúk. Napjainkban a népvándorlás leginkább vallási és politikai okok eredménye.

További szempont a gazdasági migráció, amikor a jobb megélhetés reményében vándorolnak emberek más, gazdaságilag fejlettebb területekre. Napjainkban a tanulás motiválja a fiatalokat arra, hogy lakóhelyüket elhagyják, hogy egy idegen országban telepedjenek le, illetve vannak, akik új ismeretek megszerzésének érdekében indulnak útnak. A nemzeteken belüli és a nemzetközi migráció szintúgy az életszínvonal javítását szolgáló, tartós és végleges lakhely-változtatás, amely azonban rengeteg veszéllyel és viszályal járhat néhány ember számára. Ennek következtében az egyik leglényegesebb elméleti és gyakorlati eleme a biztonság kérdése.⁵

---

² Halász Iván: A nemzetközi migráció és közigazgatás, Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest, 2011, 5. o.

³Karoliny Eszter – Mohay Ágoston: A nemzetközi migráció jogi keretei, Pécs, Publikon, 2009, 1. o.

⁴Karoliny Eszter – Mohay Ágoston: A nemzetközi migráció jogi keretei, Pécs, Publikon, 2009. 1. o.

⁵Póczik Szilveszter: Modern kori népvándorlás: A migráció komplex megközelítése, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017, 57. o.

2.2 Migráció rövid története

A történelem során a migrációs világtérkép jelentősen megváltozott. Maga a folyamat ugrásszerűen változott, szinte világszerte új irányvonalak sorát láthatjuk a második világháború óta. A háborút követő években először a munkaerő-migráció jelent meg, aztán kerültek sorra a családdegyesítés céljából történő népvándorlások. Az 1980-as években kimagasló menekültáramlat kezdett elindulni, továbbá emelkedett a magasan képzett munkaerő ideiglenes migrációja. Szerkezetük és működésük egymástól bizonyos mértékig függetlenek, ám ugyanúgy hatnak is egymásra, amikor a migrációs menetek végbemennek a hálózatok között.⁶

A nemzetközi migráció világszerte erőteljesebb képet mutatott az elmúlt három évtizedben. Az Európai Unió egyes nemzetei korábban, évszázadokon keresztül kibocsátó országok voltak, azonban mára a bevándorlókat befogadó társadalmakká alakultak. Nyugat-Európa 1945 után, a második világháborút követően számos külföldi munkát kereső számára vonzó célponttá vált. Elsősorban Dél-Európa felől érkeztek bevándorlók, majd az 1960-as évek végétől már Afrika, Ázsia és a Közel-Kelet országaiból. Az évek során egyre több olyan ország kezdett el beengedni a saját gazdaságába munkát vállaló embereket, akik korábban kibocsátó országok voltak, mint például Spanyolország és Olaszország.⁷

A világ számos fejlett nemzete mára már sokszínű és többnemzetiségű állammá alakult, és azok is ebbe az irányba eredtek, melyeket ezelőtt nem nagyon érintettek a mozgások. A nemzetközi migráció szereplői gondolkodásmódban és kialakult fogalmakban, modellekben az elmúlt századok foglyai maradnak. A nemzetközi migrációnak jelenleg még nincs egyhangú, összefoglaló definíciója, csak eszmei elvek születtek, amelyek egymástól szeparáltan jöttek létre. A migrációban az érvényre jutó minták és irányzatok azonban azt mutatják, hogy a jelenlegi bevándorlási eljárás megértéséhez nem hivatkozhatunk csak egyetlen tudományra.

Maga a migráció valójában végigkísérte az emberiség történetét, de azt mondhatjuk, hogy csak a XX. század végén vált igazán tömeges és növekvő világjelenséggé, ezért egyre jobban a figyelem középpontjába került. A biztonságpolitikai szakirodalom két szempont alapján kezdte lényeges kihívásként tárgyalni a migrációt:

---

⁶ John Salt: A migráció szociológiája 1. , Elte TáTK, Budapest, 2012, 30. o.

⁷Douglas S. Massey – Joaquin Arango – Graeme Hugo – Ali Kouaouci – Adela Pellegrino – J. Edward Taylor: A migráció szociológiája 1. ,Elte TáTK, Budapest, 2012, 7. o.

egyfelől a nemzetek biztonsága felől azt vallva, hogy a migráció felülvizsgálata feletti kontroll elvesztésével károsodhat a nemzetállami önállóság, másrészt konkrétan az ember biztonsága felől. Az 1970-es években egyre fokozottabban nőtt a kényszeremigránsok száma a migránsok között. 2017-ben az ENSZ Gazdasági és Szociális Ügyek Főosztályának (DESA) és a Nemzetközi Migrációs Szervezetnek (IOM) információi szerint a bevándorlók számának a 26%-át tették ki.⁸Az újszerű történelmi ismeretek azt mutatják be, hogy a migráció csupán akkor vált biztonsági problémává, amikor is annak hatását az államok vagy államközösségek nem tudták orvosolni.

Főképpen azért, mert a migráció elnyúló társadalmi következményeivel nem tudtak mit kezdeni, mert nem számoltak velük, vagy szimplán azért nem tudták kezelni a helyzetet, mert olyan hatalmas tömegekben érkeztek a migránsok, hogy a helyi ügykezelés képtelen volt a hétköznapi politika foglalatjai között fogadni és letelepíteni őket.⁹

A második világháború után a migrációs válságok is jórészen emiatt alakultak ki. Például az 1947-ben függetlenné vált Pakisztánból és Indiából 14 millió menekülté vált ember miatt, és az 1945-50-es években Közép-Kelet Európából száműzött 12 millió német miatt. Illetve 1971-ben India és Banglades közötti függetlenségi háború következményeként 10 millió bengáli ember kényszerült arra, hogy elmeneküljön a később függetlenné vált Bangladesbe. Az 1979-80-as években összesen 6,3 millió afgán kényszerült menekülni Pakisztánba, a szovjet megszállás után. Az 1976 és 1992 közötti mozambiki polgárháború jelenségének is tanúi lehettünk Malawiban, ahol mintegy 5,7 millió mozambiki menekült el a háború miatt, vagy példaként hozhatjuk az 1992-ben a boszniai háború miatt elmenekülő 2,5 millió muszlim és horvát állampolgár helyzetét.¹⁰

2.3 A migráció okai és következményei

Az Európát elérő immigrációs folyamatot sokan úgy értelmezik, hogy mindig is jelen volt, van és lesz is a jövőben, mindössze a kontinensre letelepedni kívánók arányában valósult meg a változás. Egy igen furcsa, több tekintetben is rendkívüli bevándorlási hullám alakult ki, a közel-keleti és észak-afrikai térségekből, melyek

---

⁸Tálas Péter: A migráció, mint biztonságpolitikai probléma, Akadémiai Kiadó, 2019, 68.

o.

⁹ Tálas Péter: A migráció, mint biztonságpolitikai probléma, Akadémiai Kiadó, 2019, 69.

o.

¹⁰Tálas Péter: A migráció, mint biztonságpolitikai probléma, Akadémiai Kiadó, 2019, 69.

o.

egymástól különbözőek, még is sok közös összefüggéssel rendelkeznek, és ez korábban példa nélküli volt a migrációs folyamatokat kiváltó okok között. Az Európában érezhető bevándorlás főbb kiváltó okai között említhetjük a romló életkörülményeket a közel-keleti térségben, a gazdasági egyenlőtlenségeket, az államkudarccokat, terrrorszervezetek térnyerését, társadalmi és politikai szerkezetek fejlődésének elmaradását, illetve a hatásos Európai Unió határvédelem hiányát.¹¹

A világban végbemenő gyors társadalmi, gazdasági, politikai változásokat a közel-keleti és észak-afrikai országok egy részén lassan, másutt jelentős lemaradással, sokszor viszont egyáltalán nem tudták követni az elmúlt évtizedben. A térség több országában is elmaradta világgazdasági folyamatokba való becsatlakozást, a versenyképes gazdasági és együttműködési politikai rendszer kiépítése.

A polgárháborús helyzetek kialakulása, a megrendült, vagy több esetben működésképtelenné vált kormányzati rendszerek és ellátási struktúrák, illetve a terrrorszervezetek megjelenése és cselekedete miatt milliók kényszerültek elhagyni a térséget. A menedékkérők elsősorban olyan országokat vettek célba, amelyek megbízhatóan működő ellátórendszerrel rendelkeznek, mint például Németország, Finnország, Svédország és Hollandia.¹² A kormányzati szervek és segélyszervezetek egyre kevésbé voltak képesek megbirkózni az állandóan növekedő tömeg által előidézett kihívásokkal, aminek következményeképpen a menekülttáborokban a gondozási és elhelyezési körülmények lényegesen megromlottak.

A hosszabb ideje ott tartózkodók részére a munkaerő-piacon való elhelyezkedés komoly problémát jelentett, és akiknek mégis sikerült, azok is keveset fizető vagy illegális munkára kényszerültek.

Mindenképpen meg kell jegyezni a gazdasági egyenlőtlenségek kérdéskörét a migráció kiváltó okai között, mivel felmerül a létbizonytalanságból való kitörés akarata, a nyugati életminőség elérésének célja az üldöztetéstől való félelem mellett. A bevándorlók többsége olyan országból érkezik az Európai Unióba, amelyekben a munkanélküliség

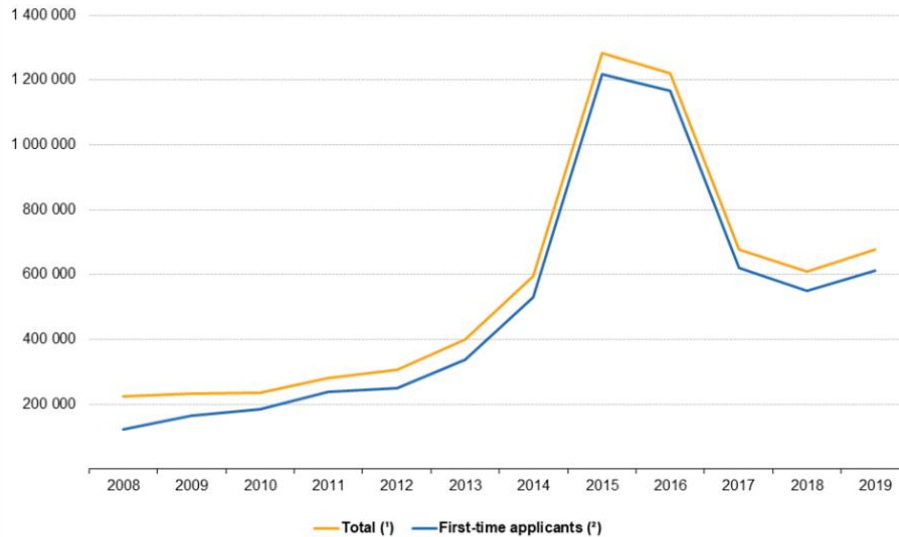
---

¹¹migraciokutato.hu, ismeretlen szerző <https://www.migraciokutato.hu/hu/2015/09/10/a-jelenlegi-migracios-hullam-okai/?fbclid=IwAR0AuNrO26lJrq4PsCYlbiNS-3YmNVZ0Gyz312k9fUtD7E3qy3-nq-gfwf8> Letöltve: 2020.04.09.

¹²migraciokutato.hu, ismeretlen szerző <https://www.migraciokutato.hu/hu/2015/09/10/a-jelenlegi-migracios-hullam-okai/?fbclid=IwcccccAR0AuNrO26lJrq4PsCYlbiNS-3YmNVZ0Gyz312k9fUtD7E3qy3-nq-gfwf8> Letöltve: 2020.04.09.

aránya magas, gazdasági téren nagymértékben hátrányban vannak az EU jóléti országaival ellentétben. A leggyakoribb származási országokból, Afganisztánból, Irakból és Szíriából nem csak uniós országokba érkeztek menekültek, hanem Norvégiába és Svájcba is.¹³

Number of asylum applicants (non-EU-27 citizens), EU-27, 2008–2019

(*) 2008–2014: Croatia not available.

(*) 2008: Bulgaria, Greece, Spain, France, Croatia, Lithuania, Luxembourg, Hungary, Austria, Romania, Slovakia and Finland not available. 2009: Bulgaria, Greece, Spain, Croatia, Luxembourg, Hungary, Austria, Romania, Slovakia and Finland not available. 2010: Bulgaria, Greece, Croatia, Luxembourg, Hungary, Austria, Romania and Finland not available. 2011: Croatia, Hungary, Austria and Finland not available. 2012: Croatia, Hungary and Austria not available. 2013: Austria not available.

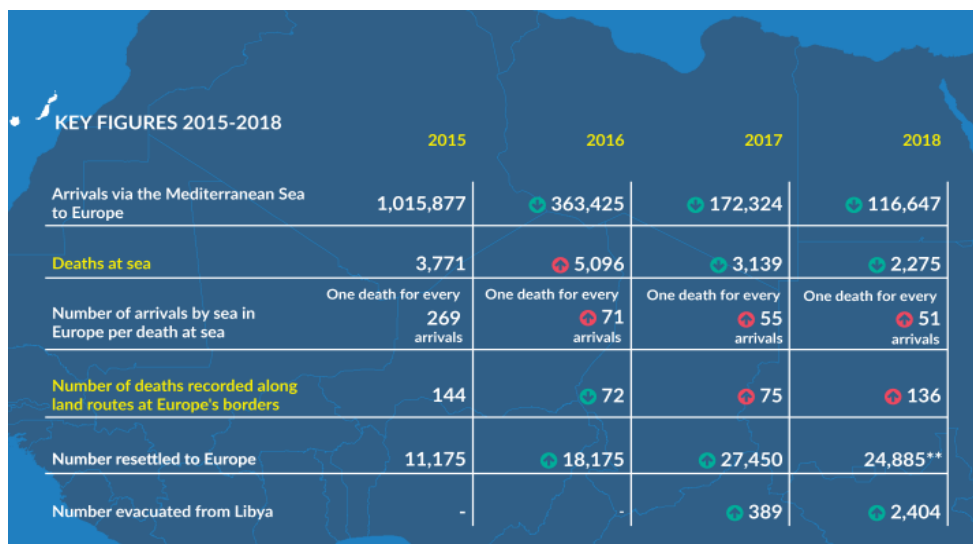
Source: Eurostat (online data code: migr_asyappctza)

eurostat

1. ábra: A menedékjogot kérők száma 2018-2019 között. Forrás: Eurostat, 2020

Azt láthatjuk, hogy 2015-ben volt a legmagasabb a menedékjogot kérők száma, több mint 1,2 millió menedékkérő eset volt az Európai Unióban. Ez a jelenség 2016-ban kezdett csökkenni. Az EU-ba való jutás esélye egyre egyszerűbbé vált, ami a migrációs folyamat gyorsulásához rendkívüli módon hozzájárult. Az elmúlt esztendőkből a közel-keleti és észak-afrikai területekről egyenesen Európába irányuló bevándorlás abszolút mértékben a Földközi-tengeri útvonalon valósult meg. Sokkal költségesebb és veszélyesebb volt a tengeri útvonalon való megközelítése, amelyben sokan oda is veszték, köztük rengeteg kisgyermek és nő is, amikor megpróbálták az átkelést.

¹³migraciokutato.hu, ismeretlen szerző <https://www.migraciokutato.hu/hu/2015/09/10/a-jelenlegi-migracios-hullam-okai/?fbclid=IwAR0AuNrO26lJrq4PsCYlbiNS-3YmNVZ0Gyz312k9fUtD7E3qy3-nq-gfwf8> Letöltve: 2020.04.08.

2. ábra: A Földközi- tengeren átkelő életüket veszítő menekültek száma 2015 és 2018 között. Forrás: UNCHR, 2019

Az ábrán láthatjuk az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség adatait az EU külső határainak illegális átlépésére vonatkozóan. 2015-ben 3771-en, 2016-ban 5096-an, 2017-ben 3139-en és 2018-ben 2275-an veszítették életüket.

2019-ben, az Európai Parlament adatai alapján 600-an veszítették életüket a tengeren való átkelés során.¹⁴

A jobb és békésebb élet reményével elinduló bevándorlók és menekültek számára, Európába való eljutásuk és útkeresésük eredményeként egy új szárazföldi útvonal jött létre, és lett egyhamar az egyik leglényegesebb migrációs útirány. Habár a balkáni útvonal sokkal hosszabb és több országon vezet át, lényegében mégis veszélytelenebb, mint a tengeren való átkelés. Két fontos tényezőt emelhetünk ki ezzel kapcsolatban; először is, hogy az Európai Unió nem tudta biztosítani kellőképpen határainak megvédését, illetve az egyik külső határát jelentő Görögországon keresztül, szinte állandóan, kontroll nélkül áradhatott be az embertömeg.¹⁵A tömegkommunikációs hatások is fontos szerepet játszanak a jelenkori migrációs hullám felerősödésében. Megemlítendő az újfajta

¹⁴Európai Parlament - euoparl.europa.eu

<https://www.euoparl.europa.eu/news/hu/headlines/society/20170629STO78630/menekult-ugy-es-migracio-az-eu-ban-tenyek-es-szamok> Letöltve: 2020.05.05.

¹⁵migraciokutato.hu, ismeretlen szerző

<https://www.migraciokutato.hu/hu/2015/09/10/a-jelenlegi-migracios-hullam-okai/?fbclid=IwAR0AuNrO26lJrq4PsCYlbiNS-3YmNVZ0Gyz312k9fUtD7E3qy3-nq-gfwf8> Letöltve: 2020.04.08.

folyamat, amely során a bevándorlók állandóan kapcsolatban vannak a még otthon maradottakkal, így tájékoztatni tudják őket útjuk során a mindennapi eseményekről. A kialakult helyzet megértését jelenleg az is megnehezíti, hogy a bevándorolni kívánók aránya kivételesen magas. Azok a társadalmak, ahonnan a bevándorlók érkeznek, most élik válságukat, és ez nagyon összetett probléma, ami kihívás elé állítja az Európai Uniót.¹⁶

A migrációs veszély egy olyan létező fogalom, amely mind a befogadó ország, mind a bevándorlók részéről jelen van, és volt is az évszázadok során, és amely megmutatja, hogy az adott befogadó ország milyen veszélyekkel nézhet szembe a bevándorlók egyes csoportjai kapcsán, és milyen kockázatokkal jár az ottlétük. Migráció veszélyei közé sorolhatjuk a politikai feszültségeket, a biztonsági kockázatokat, gazdasági kockázatokat, szociális veszélyeket, kulturális veszélyeket.

Az idegen elkülönült csoportok körüli konfliktusok oka például, hogy a jelenleg mozgásban lévő bevándorlókat sokszor háborús, politikai vagy szociális indokok kényszerítik tovább az eredeti otthonukból, hazájukból, ahol a szociális helyzetük, társadalmi pozíciójuk alapvetően is ingatag, vagy alacsony volt, születési helyükön maguk is részben idegennek minősülő etnikumok voltak. Általában a befogadó társadalomba való becsatlakozásukkor szűkös társadalmi tőkével rendelkeznek. Különböznek a befogadó társadalmaktól, nehézkesen igazodnak a fejlett közösségek rendjéhez, és szigorú munkafegyelméhez. Vallásuk tekintetében is eltérőek a befogadó közösségektől, ami részben megnehezíti az életüket. Az erőszakhoz való viszonyuk is eltér befogadó társadalmaktól, egy részük háborús övezetektől érkezik, és egyfajta erőszakkulturát hoz magával. A különböző nemi és életkori szerepeik miatt, családszerkezetük eltérősége is akadályozhatja az integrálódást és a modernizációs eljárásokat. Az emberek zöme vidékies helyekről érkezik, ezért az új, modernizált világban nem igazán ismerik ki magukat, nem találják meg, és nem érvényesítik saját értékeiket, amelyek eltérnek a befogadó környezetük társadalmi szokásaitól. Ezért a különböző intézményekben saját társadalmi

---

¹⁶migraciokutato.hu, ismeretlen szerző <https://www.migraciokutato.hu/hu/2015/09/10/a-jelenlegi-migracios-hullam-okai/?fbclid=IwAR0AuNrO26lJrq4PsCYlbiNS-3YmNVZ0Gyz312k9fUtD7E3qy3-nq-gfwf8> Letöltve: 2020.04.08.

elkülönüléseket alkotnak, és stílusukat megtartva, leginkább kisebb csoportokat, gettókat hoznak létre maguk között.¹⁷

Nézzük meg, milyen veszélyekkel jár a migráció magukra a bevándorlókra! Többek között említhetjük a politikai feszültségeket és kockázatokat, a befogadás felé nyitott társadalmak bevándorlásveszélyeit. Politikai kockázat például, ha a már kialakult politikai erőviszonyok és intézményrendszerek módosítását próbálják erőltetni saját hasznukra a bevándorlók.¹⁸

Biztonsági kockázatként például meg kell említenünk az adott állam védelmi képességeinek meggyengülését, ha az állam képtelen kezelni a felségterületén áthaladó illegális migrációt. Ez mindkét oldalról, a hivatalos szervek és a migránsok szemszögéből is sok kérdést és problémát vet fel, mint például az orvosi ellátás humánus kérdésköre vagy a mozgásszabadság biztosításának vagy korlátozásának jogi problematikája, mely mind az adott kormány utasításán múlik és a válaszok országonként eltérőek. Gyakran a csoportos népvándorlással együtt jár az illegális migrációs és emberkereskedelmi hálózatok jelenléte, mely bünszervezeteket is kezelni kell.¹⁹

A leglényegesebb szociális veszélyek például a társadalom közösségi egyensúlyának felborulása, a bevándorló etnikum leszakadása vagy akár egyenlőtlen előnyökhöz jutása, mely a szociális gondoskodási és elosztási szerkezetek teljesítményének határával, illetve funkciózavarival kapcsolódhat össze. Ennek oka az, hogy ezek a rendszerek tájékozottság hiányában nem érik el a rászoruló célközösségeket. Így hát vagy alulteljesítenek, vagy túlteljesítenek, tehát a kevésbé tehetősek közösségén kívül eső, illetve a segítséget nem érdemlő osztályokat is segítik. A lecsúszó társadalmi osztályok lélekszámának növekedése esetén a szociális gondozás és az elosztási struktúrák területén támogatási problémák alakulhatnak ki.

A multikulturalizmus a bevándorlás következményeként kialakult állapot a veszélye, hogy a befogadó állam kultúrája elvesztheti saját jellegét.

---

¹⁷ Póczik, Szilveszter – Dunavölgyi Szilveszter: Nemzetközi Migráció – Nemzetközi kockázatok, HVG-ORAC Lap és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008, 51. o.

¹⁸Póczik Szilveszter – Dunavölgyi Szilveszter: Nemzetközi Migráció – Nemzetközi kockázatok, HVG-ORAC Lap és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008, 48-50. o.

¹⁹Póczik Szilveszter – Dunavölgyi Szilveszter: Nemzetközi Migráció – Nemzetközi kockázatok, HVG-ORAC Lap és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008, 53. o.

A kulturális tagoltság, a multikulturális összetársadalmi, illetve területi-szociális képletek a hozzászokás és hozzáillő megértés kialakulásának időszakában nehéz kulturális identitásproblémákat okozhatnak a kisebbségben és nézeteltéréseket eredményezhetnek a menekült és a többségi társadalom között.

A többségi társadalom ellenérzését válthatja ki, ha a bevándorló vagy kisebbségi csoporttal kapcsolatban azt feltételezi, hogy azok módosítják, illetve alapjaiban megváltoztatják a társadalom faji, nemzeti, etnikai és vallási sajátosságait, mert ezek a kulturális sajátosságokhoz hasonlóan, a társadalom lényeges és hatalmi elemei.²⁰

2.4 Illegális bevándorlás fogalma, kialakulása és okai

A Magyarországon illegálisan tartózkodó külföldi állampolgárokra vonatkozóan használják az illegális migráns fogalmat. A Magyar Helsinki Bizottság szerint illegális szó használata valójában nem alkalmazható sem a menekültekre, sem a bevándorlókra, ezért a használata inkább kerülendő és hibás, ugyanis ők jogosultak magyarországi tartózkodásra, de mára a hivatalos közleményekben és köznyelvben is elfogadott és használatos ez a megnevezési forma.²¹ Fontos megemlíteni, hogy valójában az illegális határátlépő fogalma nem a vándorlás, költözés oka, eredete, hanem az ország térségeiben tartózkodó személyek jogi státuszát jelenti, egyszóval azokra vonatkozik, akik megfelelő engedély nélkül lépnek be az országba.²² A legális és illegális migráció témája azzal függ össze, hogy az országok eldönthetik, hogy milyen követelmények mellett engedélyezik a külföldiek számára a területére való belépést, valamint, hogy milyen eszközökkel tudják a külföldieket eltávolítani onnan.²³

Az Európai Közösség tagállamaival közösen egy közös és összehangolt vízumpolitika járulhat hozzá az illegális migráció visszaszorításához. Ez a szabályozási

---

²⁰Póczik Szilveszter – Dunavölgyi Szilveszter: Nemzetközi Migráció – Nemzetközi kockázatok, HVG-ORAC Lap és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008, 56. o.

²¹Gyulai Gábor: Külföldiek Magyarországon, Budapest, 2011, 9. o.

<http://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/Kulfoldiek-Magyarorszagon-05-11-2011-WEB.pdf> Letöltve: 2020.04.08.

²²Bakos Tamás: A mozgásakadályozó tevékenység hatása az illegális migráció útvonalainak változásaira, 215. o.

https://mkk.uni-nke.hu/document/mkk-uni-nke-hu/2018_3_16_Bakos%20Tamas_MKK_cikk.pdf Letöltve: 2020.04.08.

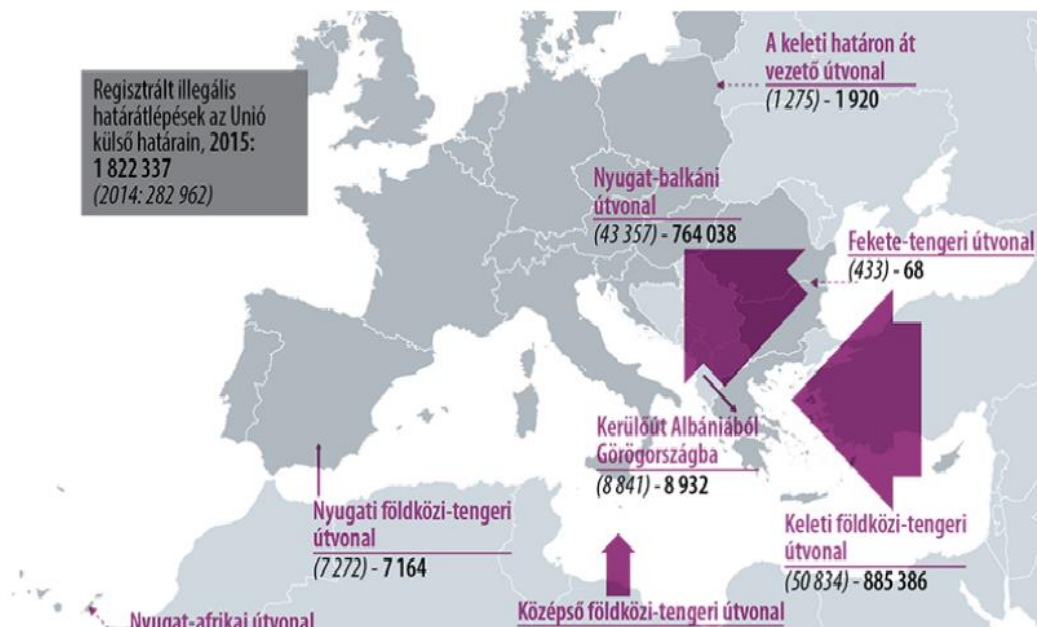
²³Bruhács János: Nemzetközi Jog II. Különös rész, Dialóg- Campus, 1999, 239. o.

terület az Amszterdami Szerződés óta tartozik az Európai Közösség tevékenységi köréhez. A legális és illegális vándorlások az elmúlt években hatalmas méreteket öltöttek. Nyilvánvaló, hogy 2014-ben és 2015-ben nem csak Magyarországot, de Európát is teljes mértékben érintette a nemzetközi illegális népességvándorlás, ezzel mindennapi beszédtemát szolgáltatva a társadalmon belül. A 2015-ös és 2016-os évben megtörtént terrorcselekmények Németországban, Franciaországban és Belgiumban alapos okot adnak arra, hogy van kapcsolat az illegális migráció nemzetközi terrorizmus és a bűnözés közt mivel a bűnözők kihasználják az illegális migrációs csatornák által keletkezett esélyeket.

A migráció kérdése valójában azért került oly mértékben a középpontba, mert a 2015-ös évben, olyan hatalmas tömeg vándorolt Európába, mint eddig talán soha. Egyes adatok szerint az átkelők száma meghaladta az 1 milliót is, a mediterrán térségen keresztül Olaszországba és Görögországba, hogy onnan elérjék Nyugat-Európát. Magyarország esetében majdnem 400 ezer ember illegális határátlépéséről beszélhetünk, amely jórészt a magyar-szerb és magyar-horvát határt érintette.

Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség információja szerint 2015-ben 1,8 millió határátlépés valósult meg Európában. Míg 2016-ban ez a szám 511 ezerre csökkent, 2017-ben viszont 205 ezerre.²⁴

Regisztrált illegális határátlépések az Unió külső határain, 2015 (2014)¹

3. ábra: Az illegális határátlépések az Unió külső határain 2015-ben. Forrás: Európai Számvevőszék, (2016)

²⁴ FRONTEX – European Border and Coast Guard Agency <https://frontex.europa.eu/>
Letöltve: 2020.04.08.

Komolyabb kihívást jelentett az Európai Unió számára az illegális migráció, annak köszönhetően, hogy évről évre illegális migránsok tömegei közelednek és érkeznek Európába. A törvényes és törvénytelen migráció valójában egyidős a társadalommal. Az illegális migrációban az igazi kockázat az, hogy sokszor ellenőrizhetetlen, amely lényegesen megkönnyíti az embercsempészek munkáját, az emberkereskedelem virágzását, a hamis úti-és személyi okmányok gyártását, a fekete piac gyarapodását és a korrupciót segíti elő. Rengeteg egészségügyi, szociális és gazdasági konfliktusforrás előidézője.

Tulajdonképpen három csoportba sorolható az illegális migráció. Az első csoportba soroljuk azokat, akik kezdettől fogva hamis okmányokkal, vagy a határokon embercsempészek közreműködésével, illegálisan lépték át az Európai Unió határait. A második csoportba sorolhatók azok, akik legálisan érkeztek, de túllépték az adott tartózkodási időt, így a további időkben illegálisan tartózkodtak az Európai Unió területén. A harmadik csoportba azok sorolhatók, akik turistaként legálisan érkeztek, de az igazi céljuk az Európai Unióban történő munkavállalás.²⁵ Az Európai Unió tagállamainak adatai alapján az illegális határátlépések 90%-ban a szárazföldi határvonalakon, nagy részben a zöldhatáron, és minimális részben a határátkelőhelyeken, a járművekben elrejtőzve történnek.

Az Európai Unió egyes tagországait az illegális migráció teljesen máshogy érinti, emiatt az egyes országok máshogy kezelik az illegális migrációval szembeni harcot. A legtöbb közép-európai ország, köztük Magyarország is, tranzitónákat képez a nyugati és keleti országok között, így tehát az ország tranzitfolyosóként létezik a nyugati irányú migráció számára. Várható, hogy egyes célcsoportok számára Magyarország célországga is válhat a tranzitjelleg mellett. A gazdaság és tudomány érdekében igyekezni kell együttműködni abban, hogy a legális bevándorlók, beutazók szándékát segítsük, ugyanakkor törekedni kell arra, hogy az illegális migráció ellen határozottan fellépjünk. Tudatos és erőteljes fellépés szükséges az embercsempészek, emberkereskedők és az illegális tevékenységet folytatókkal szemben, akik nagy szerepet játszanak az illegális migrációban.

---

²⁵emberijogok.kormany.hu, ismeretlen szerző

https://emberijogok.kormany.hu/illegalis-migracio-magyarorszagon?fbclid=IwAR3MjanUTQUvYvMBbezmeB8R9W_zxioxIZ-2_di1OmmXoIOjQopSPxYNzN8 Letöltve: 2020.04.15

A földrajzi elhelyezkedésnek és infrastrukturális jellemzőknek köszönhetően Magyarországon háromféle migrációs útirány különböztethető meg. Az egyik a keleti útvonal: az illegális bevándorlók Közép-Ázsiából elindulva Ukrajna és Oroszország területein át érik el az EU keleti határvonalát, ahol Magyarországon, illetve Lengyelországon keresztül juthatnak el Nyugat-Európába. Kelet irányából érkező illegális menekültek többsége leginkább afgán, palesztin és szíriai. A másik a mediterrán útvonal: Észak-Afrikából Törökországon át Bulgárián és Románián keresztül jönnek Magyarországra, egy részük a nyugati országokat, másrészt Ausztriát és Észak-Olaszországot veszik célba. A harmadik pedig a balkáni útvonal: Törökországból elindulva Görögországon és Albánián vagy Szerbián keresztül érkeznek Magyarországra, így hatalmas teher hárul a magyar-szerb határra. Legfőképpen iraki, afgán, koszovói, pakisztáni és szomáliai menekültekről, határátlépőkről beszélhetünk.²⁶

Az illegális migráció okai

2011-től kezdetét vette az „arab tavasz”, melynek során a Közel-Kelet néhány államában kormányzatellenes tüntetések sorozata kezdődött, és amelynek leverése egyes adatok szerint több mint 200 000 emberáldozatot követelt.²⁷ Ennek következtében 2012-ben és 2013-ban egyre jobban megnövekedett az észak-afrikai országokból induló illegális vándorlások a nyugat-balkáni útvonalakon. Közben Szíriában polgárháború tört ki, ami növelte az Európába induló illegális vándorlók létszámát. Rengeteg menekült indult útnak Szíriából és Irakból Törökország majd Európa felé, mivel az Iszlám Állam 2013-tól már egyre hatalmasabb területeket foglalt el és vont ellenőrzése alá. Továbbá az afganisztáni háború következtében Afganisztánból, Pakisztánból és egyes közép-ázsiai országokból menekültek száma is jelentősen megnőtt.²⁸

---

²⁶emberijogok.kormany.hu, ismeretlen szerző https://emberijogok.kormany.hu/illegalis-migracio-magyarorszagon?fbclid=IwAR3MjanUTQUvYvMBbezmeB8R9W_zxioxIZ-2_di1OmmXoIOjQopSPxYNzN8 Letöltve: 2020.04.15.

²⁷ KUI László: Magyar rendészet: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének helyzete Magyarországon, Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó, 2016, 48. o.

²⁸ KUI László: Magyar rendészet: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének helyzete Magyarországon, Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó, 2016, 49. o.

2013-ban újabb elvándorlás indult meg Koszovóból a gazdasági és politikai körülmények miatt, ennek következtében 2014 augusztusától még tovább nőtt az illegális határátlépők száma Magyarországon. A 2015-ös év első felére több mint 20 000 ezer koszovói érkezett a magyar-szerb határra, illegálisan. Kezdetben napi szinten 300, 500-600, majd végül 1000 fő fölé emelkedett a határátlépők száma, ami a rendészeti csapatoknak jelentős feladatokat generált. 2015 tavaszára annak érdekében, hogy megszűnjön a koszovói illegális határ átlépések Magyarország, Németország, Szerbia és Ausztria össze fogott és igyekeztek véget vetni a migráció ellenőrizetlen áramlásának. 2015 márciusától szüntelenül növekedett a harmadik országbeli emberek száma, és 2015 augusztusára már meghaladta a napi 3000 illegális határátlépőt.

3 A MIGRÁCIÓ ÁRAMLÁSÁNAK BEMUTATÁSA AFGANISZTÁNI ÉS SZÍRIAI PÉLDÁN KERESZTÜL

3.1 Afganisztán

3.1.1 Szovjetunió bevonulása Afganisztánba

Az afgán kommunista párt 1965. január 1-jén alakult meg. Már a megmozdulások elejétől fogva Moszkva kontrollja és kormányzása alatt állt. De az új párt nem tudott sokáig egységes maradni. Ugyanis a párt két képviselőcsoportja Khalk (Nép) és a Parcsam (Zászló) rögtön egymással szembe találta magát. 1973-ban Mohammed Daoud Khan vette át a hatalmat, azáltal, hogy rokona Zahir Shah hatalmát és királyságát döntötte le.²⁹ Daoud Khan Afganisztánt 1978-ig vezette, ugyanis uralmát egy kommunista összeesküvés döntötte meg. Mivel Daoud Khan az amerikaiak felé fordult, inkább az USA-barát politikát preferálta, és ezt a szovjet erők nem nézték jól szemmel, ugyanis sok pénzt fordítottak az országra. Így 1987. április 27-én Mohamed Taraki – aki szovjet-barát volt – került a hatalomra és kikiáltotta az Afganisztáni Demokratikus Köztársaságot. Taraki adta ki a parancsot arra, hogy Daoud családját kivégezzék. 1987 áprilisa és decembere között 27 ezer emberéletét oltották ki Taraki emberei, akik az ő politikai ellenfeleinek számítottak. Majd az 1979-es év végére kirobbant a polgárháború Afganisztánban. Ennek következtében, rövid időn belül a 90 ezres létszámú afgán hadsereg szinte a felére csökkent.³⁰

Az afgán történéseket Moszkva ingerülten figyelte. A szovjetunió Állambiztonsági Bizottságának ügynökei az afgán vezérkarba és politikai elitbe épültek be. Viszont a két

---

²⁹ Varga Csaba Béla: Afganisztán - a legyőzhetetlen, Kelet kiadó, Budapest, 2010, 188. o.

³⁰ Varga Csaba Béla: Afganisztán - a legyőzhetetlen, Kelet kiadó, Budapest, 2010, 195. o.

szolgálat nem nagyon funkcionált egymással. Egymás elől alapvető adatokat és információkat hallgattak el, ennek okán Moszkvában a döntéshozók félrevezető képeket kaptak az afganisztáni körülményekről. Ennek eredményeképpen a Moszkvai vezetők a katonai invázió mellett határoztak. December 12-én végleges döntés született. 1979. december 27-én a szovjet csapatok bevonultak Kabulba, megkezdődött Afganisztán lerohanása. Szergej Szokolov, a Szovjetunió védelmi minisztere állt a szovjet csapatok élén.

Elkezdődött a szovjet-afgán háború. A szovjet csapatok gyorsan megszállás alá vették a fontos városokat, városközpontokat és csomópontokat. A megszállás napjának éjszakáján egész Kabul területén elkezdődtek a lövöldözések és véres harcok, a kormány emberei és a felkelők között.

Ezalatt Pakisztánban és Iránban megkezdődött egy iszlamizálódási folyamat, miközben radikális erők kezébe került a hatalom. A polgárháború kitörésekor nem sejtették, hogy a megszállt szovjethatalom 10 éven át harcot vív Afganisztánban, a hegyek között. Körülbelül 620 ezer szovjet harcos tartózkodott az országban. 13 és 15 ezer közé tehető a szovjet katonák száma, akik az életüket veszítették. A szovjetek megjelenésével Afganisztánban komoly fegyveres felkelések következtek be.³¹ A helyi mollahok pedig meghirdették a szent háborút, a dzsihádot, a hitetlenekkel szemben. A dzsihádban harcolókat hívták mudzsáhidoknak. Az elhúzódó harcok túlságosan sok áldozatot követeltek, ugyanis a küzdelmek során másfél millió afgán állampolgár veszítette az életét, és a harcok miatt az emberek nagyobb része menekülésre kényszerült, városrészek ürültek ki. Csakhogy az ország népessége nem kívánt részt venni a harcokban, ezért inkább Pakisztánba való menekülést preferálták. A harcok okozta pusztítások miatt a lakosság a hegyek között keresett menedéket. 1983-ra az afgán menekültek létszáma a 4 milliót is elérte.³² Ahmad Sáh Maszúd, Gulbuddin Hekmatyar és Burhanuddin Rabbani voltak a felkelők akkori vezetői. 1980-ban került sor az első komolyabb harcra a szovjet katonák és az afgán felkelők között, a nemzeti kisebbségek térségein. Az ellenállók Herát és Kandahar területeire összpontosították minden erejüket.

---

³¹ Varga Csaba Béla: Afganisztán - a legyőzhetetlen, Kelet kiadó, Budapest, 2010, 195. o.

³² Harmat Árpád Péter (2015) <http://tortenelemcikkek.hu/node/167> Letöltve: 2020.05.15.

3.1.2 A mudzsáhidek

A mudzsáhidek afgán ellenállók voltak, akik a szovjetek bevonulása után szerveződtek, nem részesültek fizetésben azért, hogy harcoljanak a szovjetekkel szemben. Alapvető céljuk, hogy megvédjék a közösségüket és a muszlim hitüket, és hogy az országba bevonuló idegen hatalmat elűzzék. Az ország hagyományainak megtartásáért küzdöttek, ellenállásuk hagyományos erőket aktivizált. 1979-ben létrejövő alakulat tagjai civil állampolgárokból tevődtek össze, akik saját elhatározásukból gyűltek össze, hogy harcba szálljanak a kormány erőivel. Támogatásukra volt Irán és Pakisztán is. A szovjet katonák brutalitása már nemcsak a felkelők ellen nyilvánult meg, hanem a civilek ellen is kíméletlenül léptek fel. Legtöbbször a védtelen városi és vidéki embereken vezették le a haragjukat.³³

3.1.3 A szovjetek kivonulása Afganisztánból

1985-től a szovjet csapatok kivonulásáig tartott a háború második időszaka, amikor a megszállt erő kénytelen volt stratégiát változtatni. Mivel a falvak legnagyobb része a szovjetek által megsemmisült, a mudzsáhidek kénytelenek voltak új bázisok után kutatni és onnan folytatni a harcot. 1985-ben meghalt a pártfőtitkár, Konsztantyin Usztyinovics Csernyenko, és a Szovjetunió élére Mihail Gorbacsov került. Gorbacsov már lezárta volna az afgán háborút, a tábornokoknak egy évük volt arra, hogy bármi áron győzelmet arassanak, így a katonai vezetők szabad kezet is kaptak a harcok befejezésére. 1980-tól mintegy 6,2 millió afgán menekült távozott külföldre, ezeknek 85%-a pastun.³⁴

Az idő múlásával a szovjetek ráébredtek, hogy olyan összecsapásokba keveredtek, amelyekben nem látnak megoldást. Nem sikerült az afgán mudzsáhideket mindent eldöntő harcra terelni, és azok megállás nélkül ostromolták a szovjet erőket. Szovjetunióban a lakosság sem szívesen támogatta az afganisztáni háborút, és az ország gazdasági állapota sem tette lehetővé a háború folytatását, ugyanis rengeteg költséggel és embervesztéssel járt. Ennek eredményeképpen Gorbacsov a kivonulás mellett döntött. A kabuli vezetőket 1987 év végén értesítették arról, hogy a szovjet erők kivonulnak. 1988. április 15-én sor

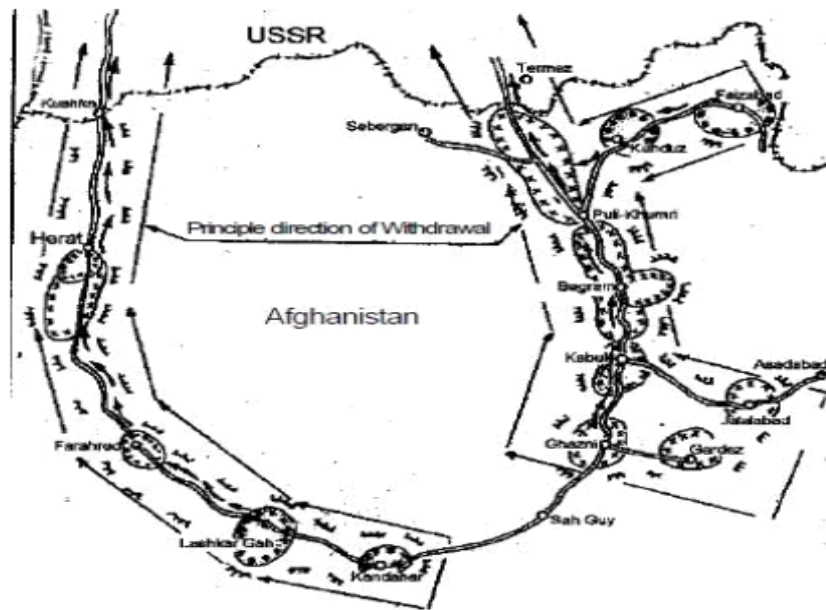
---

³³ Varga Csaba Béla: Afganisztán - a legyőzhetetlen, Kelet kiadó, Budapest, 2010, 202. o.

³⁴M. Ashraf Haidari: the plight of afghan refugees (2016)

<https://thediomat.com/2016/01/the-saga-of-afghan-refugees/> Letöltve: 2020.05.15.

került a szovjet csapatok kivonására Afganisztánból. 1989-ben február 15-én fejeződött be a szovjet hadsereg kivonulásának második üteme.³⁵

1. térkép: A szovjet csapatok kivonulásának két útvonala. Forrás: The Russian General Staff: Lestwer, W. Grau, Michael, A. Gress (szerk.): The Soviet-Afghan War: How a Super power Fought and Lost. Kansas, University Press of Kansas, 2002.

Nagyjából 16 ezer szovjet katona halt meg, 30 ezren megsebesültek, és 1,5 millió afgán állampolgár vesztette életét. A Szovjetunió afganisztáni bevonulása következményeként megerősödött az al-Kaida, továbbá hamar a tálibok uralma alá került az ország.

3.1.4 A mudzsahedin születése

1978-tól, először Közép-Afganisztán síiták lakta területein virágzott fel az iszlám értékre támaszkodó ellenzéki felkelés a kommunista kormánnyal és intézkedéseivel szemben. Az ellenállás részvevői dzsihádot, azaz szent háborút hirdettek a kormány és annak hadereje ellen, a mozgalom élén a mudzsahedinek álltak. Az Afgán Népi Demokratikus Pár ANDP kormánya élén 1986-tól Karmalt Muhammadet Nadzsibullah követte, aki azon volt, hogy a hagyományos törzsi erők támogatását megnyerje, és olyan haderőt építsen ki, ami biztosítja hatalmát a szovjetek kivonulása után is. Azonban a szovjet csapatok kivonulása után a mudzsahed csoportok egymásnak estek, a hatalom és a területek megszerzése érdekében egymás ellen harcoltak, ennek következtében az ország újabb polgárháborús szintérré változott. A polgárháború okozta rossz életkörülmények

³⁵ Varga Csaba Béla: Afganisztán - a legyőzhetetlen, Kelet kiadó, Budapest, 2010, 232. o.

kialakulása újabb menekülthullám indítását eredményezte, főleg a szomszédos országok, Irán és Pakisztán felé. Ennek hatására a pastun etnikumra támaszkodva megnyílt a lehetőség egy iszlámista szélsőséges mozgalom felemelkedéséhez.³⁶

3.1.5 Tálibok

A tálibok 1994-ban jelentek meg, amikor Kandahárt és a környező tartományokat elfoglalták, és ennek hatására felfigyelt rájuk a világ. A mudzsahedek hatalmát a tálibok verték le, terjeszkedésük Afganisztánban 1995-ban kezdődött. 1998-ra már az ország 80%-a az ellenőrzésük alá került.³⁷

2. térkép: A tálibok által foglalt városok. Forrás: <https://fas.org/irp/world/afghan/intro.htm>

Az anyagi támogatásokat az USA és Szaúd-Arábia, illetve a kábítószer-kereskedelem biztosította. Az afgán lakosság kezdetben megváltóként üdvözölte őket, ugyanis abban a tudatban voltak, hogy a tálibok végre rendet tesznek. Hatalmukat azonban kiterjesztették az országban, elzárták a lakosságot a nemzetközi segélyektől, az

³⁶ Forrás: Pécsi Tudományegyetem Történettudományi Intézetének Modernkori Oroszország és Szovjetunió Történeti Kutatócsoportja, a MOSZT, egy konferencia kötet, Bebesi György: Néhány adalék az afganisztáni iszlám fundamentalizmus kérdésköréhez 1979-1989 között – Mudzsahedek és tálibok, Pécs, 2010, 120. o.

³⁷ Forrás: Pécsi Tudományegyetem Történettudományi Intézetének Modernkori Oroszország és Szovjetunió Történeti Kutatócsoportja, a MOSZT, egy konferencia kötet, Bebesi György: Néhány adalék az afganisztáni iszlám fundamentalizmus kérdésköréhez 1979-1989 között – Mudzsahedek és tálibok, Pécs, 2010, 121. o.

iszlám állam megteremtésére tettek kísérletet. A Koránon kívül megtiltották az embereknek más könyvek használatát, a nők nem dolgozhattak és nem tanulhattak, az emberek nem hallgathattak zenét, tilos volt a tánc, megtiltották a televízió használatát. A nők csak a férjük, illetve férfi családtagok társaságában mehettek ki az utcára, nem beszélhettek más férfiakkal, a burka viselése kötelezővé vált, tilos volt számukra a sminkelés. A férfiak esetében a szakáll, illetve a hagyományos afgán ruha viselését kötelezővé tették. A pastun etnikum körében korábban is jellemző volt ezekből néhány szokás. 1996-ban megölték Nadzsibullah miniszterelnököt. Ennek hatására újabb menekültáradat indult meg főleg Észak-Amerika, Európa és Ausztrália irányába. A tálib ellenállás legfontosabb szereplője Ahmad Shah Masud volt, akit öngyilkos merénylők halálosan megsebesítettek, az emberek az ő személyében a szabadságot látták, mai napig hősként tekint rá az afgánok többsége.³⁸

3.1.6 A katonai intervenció 2001. szeptember 11. után

A 2001. szeptember 11-i terrortámadások következtében Osama Bin Laden és szervezete az al-Kaida jelentette az USA fő ellenségét. Ennek következtében 2001 szeptemberében az USA felszólította a tálib rendszert, amelyben követelte a terrorista kiképzést támogató táborok felszámolását és a terroristák kiadását. A tálib rendszer ezt elutasította, mondván, hogy semmilyen bizonyíték nincs arra, hogy az al-Kaida lenne a felelős az ikertornyok bombázásáért. Később a tálibok úgy határoztak, hogy Pakisztánnak adják ki, Osama Bin Ladent és ott folytatják a tárgyalásokat, amit Washington elutasított. 2001. október 7-én vette kezdetét az Egyesült Államok háborúja Afganisztán ellen, melynek fő célja Osama Bin Laden elfogása és a terrorszervezet teljes felszámolása.³⁹

Az amerikai és brit erők légi támadásainak eredményeképpen 2001. december 17-én sikerült a tálib ellenállást megtörni. A NATO és az ENSZ fontos szerepet töltött be a terrorizmus elleni harcban. Az ENSZ Biztonsági Tanács létrehozta az ISAF nevű békefenntartó missziót (International Security Assistance Force), amelynek katonái 2003-tól jelen voltak a térségben és a NATO csapatait segítették, céljuk továbbra is a

---

³⁸ Forrás: Pécsi Tudományegyetem Történettudományi Intézetének Modernkori Oroszország és Szovjetunió Történeti Kutatócsoportja, a MOSZT, egy konferencia kötet, Bebesi György: Néhány adalék az afganisztáni iszlám fundamentalizmus kérdésköréhez 1979-1989 között – Mudzsahedek és tálibok, Pécs, 2010, 123. o.

³⁹Varga Csaba Béla: Afganisztán- a legyőzhetetlen, Kelet Kiadó, Budapest, 2010, 250. o.

terrorizmus, a kábítószer-kereskedelem visszaszorítása és az országban a rend helyreállítása volt.

A NATO addigi legnagyobb feladata az afganisztáni beavatkozás volt. 2002-ben az amerikai katonák létszáma Afganisztánban 5200 volt, ez 2008-ban, amikor az Egyesült Államok elnöke Barack Obama lett 30100-ra nőtt, ugyanis Obama szerint a terrorizmus visszaszorítása volt a fő cél, ennek érdekében is küldött csapatokat.⁴⁰ Elnöksége első szakaszában az amerikai katonák a NATO katonáival együtt, összesen 56000 főt tett ki.⁴¹

2002-ben létrejött az afgán demokratikus kormány, melynek átmeneti elnöke Hamid Karzai lett, így a tálibok bukásának köszönhetően sokan visszatértek az országba, köztük a politikai menekültek is, akik közül néhányan tagjai lettek a kormánynak. Az afgán népben megmaradt a félelem, miután rádöbrentek, hogy valójában egyik hatalom megtorlása követte a másikat, és a rossz életkörülmények hatására, a rendszeres tálib merényletek miatt is sokan úgy döntöttek, hogy elhagyják Afganisztánt. Továbbá a folyamatos robbantások miatt is rengetegen odavesztek. Ennek ellenére a nemzetközi segélyeknek köszönhetően iskolákat, kórházakat és utakat építettek újjá. Az afgán emberek a mai napig gyakran szembesülnek öngyilkos merénylettekkel, sokak szegénységük miatt választják azt, hogy beállnak a tálibok közé. A nyugatra menekülők száma továbbra sem csökken. 2014-ben a kormányról beigazolódott a korruptsága, a kampányuk során beígért változásokat nem tudták valóra váltani, mint például a munkahelyek számának növelése. Ennek következtében a szegénység és a menekülők száma nagymértékben nőtt. Az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosa 2015-ös adatai szerint 2,7 millióan menekültek el az országból és még ehhez hozzáadódik az országon belüli menekültek száma, ami 1,2 millió fő.⁴²

2013-ban elindult egy nagy menekültáradat, amikor tömegesen menekültek az emberek a világ több részéből. Voltak, akik a háborúk miatt, és voltak, akik a szegénység

---

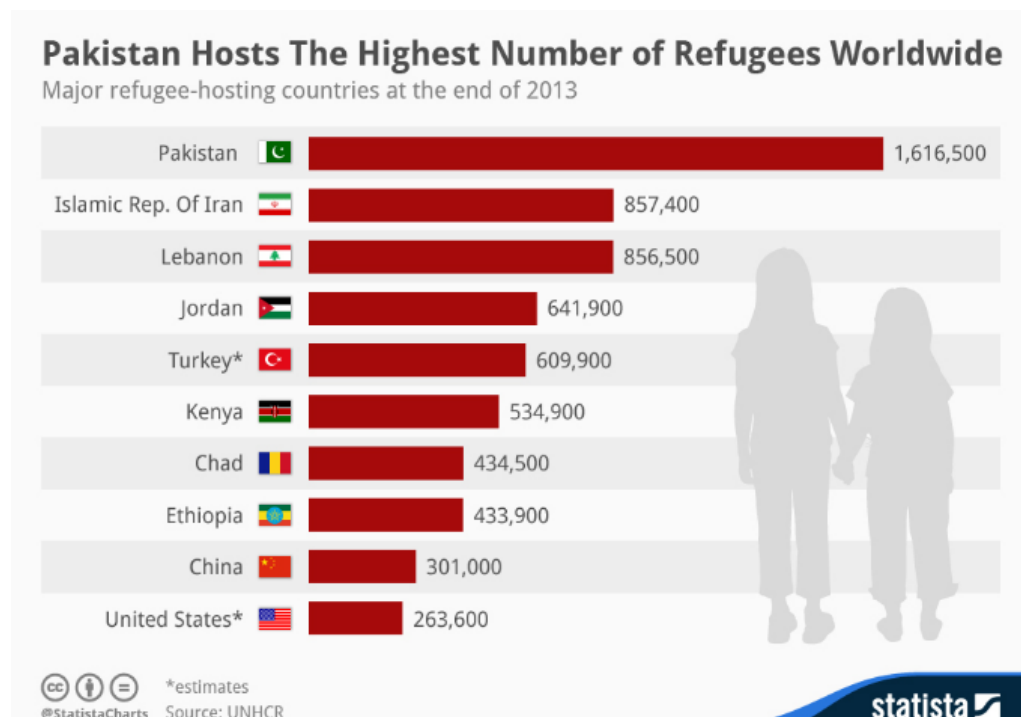
⁴⁰Tamim Ansary: Games without Rules: The Often-Interrupted History of Afghanistan, USA, Public Affairs, 2012, 324. o.

⁴¹ Tamim Ansary: Games without Rules: The Often-Interrupted History of Afghanistan, USA, Public Affairs, 2012, 325. o.

⁴²UNHCR (2016) <https://www.unhcr.org/hu/361-huhirek2016ujabb-rekord-szinten-a-menekultek-szama-a-vilagon-minden-113-ember-erintett.html.html?fbclid=IwAR16qkOzNQNMKIJQVnVZPoRQUOTuljgzEQM6fiCRIyniFz18IckqUnod8Q> Letöltve: 2020.05.15.

és megélhetés miatt voltak kénytelenek útnak indulni. Az UNHCR adatai szerint a legtöbb menedékkérő Szíriából, Afganisztánból, Oroszországból, Irakból és Koszovóból érkezett Európába.⁴³ Viszont 2013-ban a legtöbb menekült Pakisztánban és Iránban volt, köztük is nagy számban voltak az afgán állampolgárok.

2015 második felében a kelet-mediterrán vonalra helyeződött a teher, ugyanis 900 ezer személy átkelése történt Törökországon és Görögországon keresztül Nyugat-Európa felé. Ezek 54%-a szíriai állampolgár, akik a polgárháború következtében menekültek el, és 24%-a afgán állampolgár volt. 2015-ben kevésbé igényelték az embercsempészek „szolgáltatásait” a menekültek.⁴⁴

4. ábra: 2013-ban a legtöbb menekültet országok. Forrás: Statista 2014

Magyarországon a 2000-es években a legtöbb menedékkérő Afganisztánból, Irakból és Bangladesből érkezett. Az Afganisztánból érkezők száma 2010 és 2015 között ismét nagyon magas volt. 2013-ban azonban az országban összes benyújtott menedékkérelmek alapján csupán 12%-a volt afgán menedékkérő. Legtöbben koszovói állampolgárok voltak. A menedékkérelmek kimagasló növekedésének ellenére 2013 és 2016 közötti években évi 400-500 ember részesült védelemben, főként szíriaiak és

⁴³UNHCR Asylum Trends 2013.Levels and Trends in Industrialized Countries, <https://www.unhcr.org/5329b15a9.pdf> Letöltve: 2020.05.15.

⁴⁴ Bakos Tamás (2018) https://mkk.uni-nke.hu/document/mkk-uni-nke-hu/2018_3_16_Bakos%20Tamas_MKK_cikk.pdf Letöltve: 2020.05.15.

afgánok. Viszont a kérelmezők többsége még az eljárás előtt Magyarországot hátra hagyva Nyugat-Európa felé vette az irányt.⁴⁵

2015-ben a menekültek száma már a 65 ezret is meghaladta, és a menedékkérők 37%-a szíriai, 26%-a afgán, 14%-uk koszovói és 9%-a pakisztáni állampolgárok voltak. Azonban a 2016-os évben a legtöbb menedékkérelmért szintén az afgán állampolgárok folyamodtak, összesen 38%-uk, utána a szíriaiak 17%-a és pakisztániak 13%-a majd az iraki állampolgárok 12%-a. A 2017-es évben összesen 1291 személy kapott védelmet az országban, legtöbbjük leginkább oltalmazott státuszt, és 45%-uk afgán állampolgár volt.⁴⁶

3.2 Szíria

3.2.1 Szíriai polgárháború kitörése

Szíria népessége etnikailag többé-kevésbé egységes, vallásilag viszont nagyon változatos. A lakosság 90%-a arab születésű, a fennmaradó 10%-át kurdok és örmények adják. A vallás terén a muszlim szunniták vannak többségben, ők képezik a lakosság 75%-át. Továbbá 13%-a muszlim síita, 10%-a keresztény vallású.⁴⁷ Szíriában a polgárháború 2011 tavaszán kezdődött és kilenc teljes esztendeje tart. A mostani állapotokat nézve csökkent azon szereplők létszáma, akik valamely módon irányítani tudták volna az történések fordulatait. A háború a kormány diktátori hatalom gyakorlása elleni tüntetésekkel vette kezdetét 2011-ben, habár már előtte is feszült volt a helyzet az országban. Szíriában 2011. március 6-án letartóztattak 15 fiatalokot, ennek

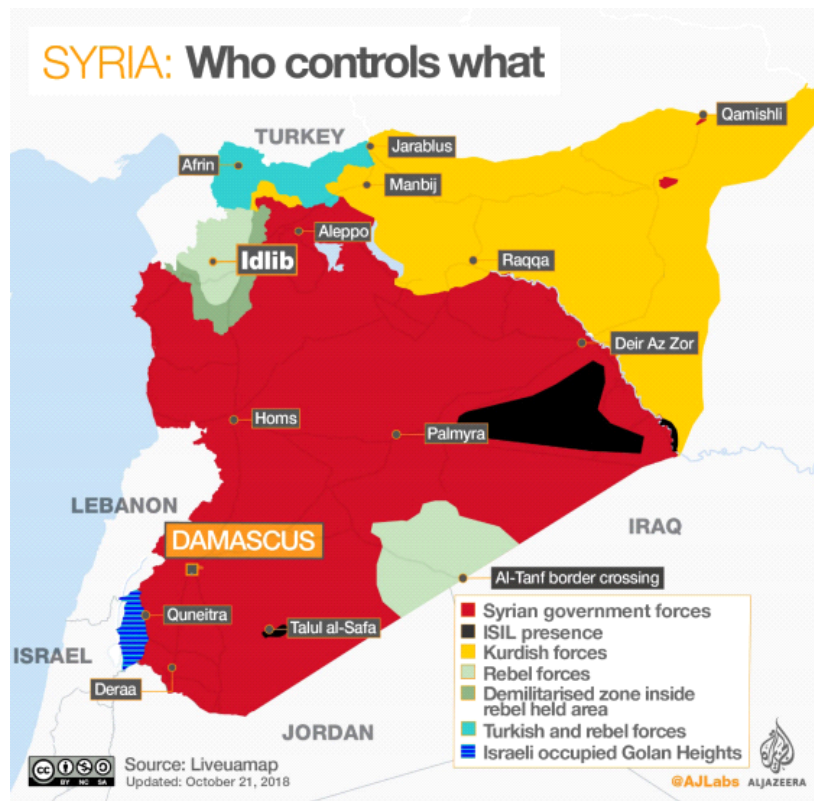
---

⁴⁵ Demográfiai portré folyóirat,. Gödri Irén - Nemzetközi vándorlás, 2018, 12 fejezet, 246-247. o.
<https://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografiaiportre/article/view/2474/2481> Letöltve: 2020.05.15.

⁴⁶Demográfiai portré folyóirat,. Gödri Irén - Nemzetközi vándorlás, 2018, 12 fejezet, 246-247. o.
<https://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografiaiportre/article/view/2474/2481> Letöltve: 2020.05.15.

⁴⁷ Folyóiratcikk: N. Rózsa Erzsébet: Felkelők, terroristák és az állami erőszak a szíriai konfliktusban. A Magyar Tudományos Akadémia Bölcsésztudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet Folyóirata 7. (39.) évfolyam 2017.4 p. 647. Forrás: <http://real.mtak.hu/72347/1/vt2017-4-N.%20R%C3%B3zsa.pdf> Letöltve: 2020.05.15.

következtében az emberek tüntésekbe kezdtek, melynek elfojtására a rendőrök a tömegbe lőttek. 4 ember vesztette életét és sokan megsérültek. A szíriai polgárháborús tüntetéseket katonai erőkkel fojtották el, az ország területén a tüntetőkből hamarosan fegyveres felkelők váltak, és soraikban megjelentek a terrorista módszereket használó csoportok is.

3. térkép: A szíriai polgárháború szereplői által uralt területek 2018-ban. Forrás: A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa 2019

Ezen szereplők közé tartozik az iszlamista Ahráras-Sám és a dzsihadista Haj'at Tahriral-Sám, amelyek utódai az al-Káida által létrehozott Nuszra Front, a kurd Demokratikus Egység Párt és milíciája, a Népi Védelmi Egységek.⁴⁸ A kezdeti időkben az ellenzéki erők támogatói között szerepelt Szaúd-Arábia és Törökország, míg Irán a kormány támogatója volt (és maradt). Az elmúlt évek eseményeként jóformán megszűnt Katar jelenléte, és Törökország a 2016-os közbelépéssel területi résztvevő lett az ellenzék oldalán. Irán szerepe állandóan megerősödött a kormány mellett, továbbá az Iszlám Állam iraki bukásával Irak felzárkózása is látható. A két hatalom nemzetközileg is erőteljessé tette részvételét az utóbbi években Szíriában. A 2015-os év második felétől az orosz erők

⁴⁸ Wagner Péter: Az Európai Unió mediterrán térséggel összefüggő kapcsolata Párbeszéd és konfliktusok, Dialóg Campus, Budapest, 2019, 123. o.

főként az Aszad- rezsím megmentését célozták, míg 2017 óta az amerikai tevékenység az amerikai beavatkozáshoz köthető. Az amerikaiak célja nem Aszad hatalmának megdöntése volt, hanem az Iszlám Állam leverése, tehát ezért is tart fent jelenlétet Szíriában.

3.2.2 Fordulatok a polgárháborúban

A szunniták az ország 70%-át adják, míg az alavita etnikum a hadsereg alapja, a biztonsági erők 10%-át teszi ki. A rendszer viszont nem tud ilyen aránytalanságot kezelni, aminek következtében ez rövidesen az Aszad- rezsím bukásához vezethet. A lázadások miatt Szíria hamar elvesztette szárazföldi kapcsolatait a szomszédos Jordániával, Irakkal és Törökországgal, csupán Libanon volt az egyetlen összeköttetése, amely „kijáratot” garantált részére a külvilág felé.⁴⁹

A többi szomszédjával ellentétben Libanon sok tekintetben fontos volt Szíriának. Ugyanis a két országot sok száz évre visszamenőleg a közös történelmi múltja is összeköti, még a szíriai polgárháború kitörése előtt is több millió szíriai állampolgár dolgozott Libanonban vendégmunkásként. Továbbá biztonsági és politikai nézőpont alapján is mély a kapcsolat. Libanon 29 éven át volt szíriai megszállás alatt, azonban 2005-ben Szíria nemzetközi nyomás hatására kénytelen volt kivonulni. De a kivonulása után is alapvető szerepet töltött be, ez legfőképpen Damaszkusz és a Hezbollah terrorszervezet kapcsolatának volt köszönhető. A damaszkuszi taktika fő célja tehát az volt, hogy Libanon felé tárva maradjon a közlekedési útirány, míg Szíria többi, kevésbé fontos területeit feladta. Hezbollah már a szíriai polgárháború kitörése óta saját tartalékait feláldozva kész volt támogatni az Aszad- rezsím fennmaradását. Az ellenzék elleni küzdelemben támogatja a szíriai kormányt a háború alatt. A taktikai visszavonulás mellett, a fegyveres erők átszervezése volt a fő feladata Damaszkusz számára, a polgárháború fő korszakában.

3.2.3 Az ellenzék

Már az elejétől fogva magától értetődő, hogy a felkelőcsoportok megosztottak voltak, és a polgárháború állandóvá vált. A politikai ellenzék és a tűzvonalon harcoló ellenzékiek között az ellentétek élesedtek. A szerveződő csoportok leginkább iszlámisták

---

⁴⁹ Wagner Péter: Az Európai Unió mediterrán térséggel összefüggő kapcsolata Párbeszéd és konfliktusok, Dialóg Campus, Budapest, 2019, 125. o.

voltak, alapjában véve taktikai célok nélkül. Katarnak és Szaúd-Arábiának köszönhetően pénzbeli és fegyveres támogatásokkal a felkelőcsoportok hatalma nagymértékben nőtt. A felkelők másik fő törekvése a dzsihádisták terjeszkedése volt. Megalakult a szíriai al-Káida, an-Nuszra Front néven. Alapításához a helyi dzsihádisták, a központi al-Káida Pakisztánból érkezett és irányított vezetői és az iraki al-Káida vezetői járultak hozzá.⁵⁰

Későbbiekben az Iraki Iszlám Állam is felbukkant az országban. A két mozgalom közt a viszony átláthatatlan volt. Az ellenzék a felkelőcsoportok közti viszály miatt kevésbé tudta az Aszad- rezsimek elleni harcokra fordítani a forrásait, ugyanis az egymás elleni küzdelmekre fordították az erőforrás jelentős részét.

Az Aszad- rezsimek mindössze egy-két éven belül képes volt megszilárdítani az uralmát az ország fontos területein és a frontvonalakon. Az első periódus afféle rendteremtésként jegyezhető fel, míg a szíriai erőek átjutottak a tűzharcokon, terrorszervezetek szűntek meg, egységek pártoltak át, új alakulatok is megjelentek. Előkerült a Hezbollah, és megalakult az Iszlám Forradalmi Gárda, amely révén egyfajta szociálisrendszer is létrejött. Teherán nemcsak önkéntesekkel, hanem pénzbeli támogatásokkal is segítséget nyújtott. Irán és Szíria 2013-ban 3,6 milliárdos kölcsönről is megállapodott, amelyből Damaszkusz kelet-szíriai forrásokat pótolva Irántól olajt szerzett be.⁵¹

A Military Balance 2012-es évi felmérése alapján a szíriai hadsereg alapja az alavita közösségekből tevődik össze, akik a rezsimek védelmi megbízásait látták el.⁵² Jól látható, hogy az Aszad- rezsimek a saját túlélésének érdekében mit tartott alapvető fontosságúnak abban az időben. Ugyanis a 2013-as támadás nem Aleppónál vagy Kelet-Szíriában volt, hanem a Kalamún- hegységben. Ez az egy útvonal maradt, ami az összeköttetést biztosította a külvilággal, tehát főleg Libanonnal.

3.2.4 Kormányzati vereségek és az Iszlám Állam terjeszkedése

Szíriában az Aszad- rezsimek 2012-2013-ra megerősítette a katonai hatalmát. Ezen történésekre válaszul 2014-2015-ben az ellenzék támogatói (Katar, Törökország és Szaúd-

---

⁵⁰Wagner Péter: Az Európai Unió mediterrán térséggel összefüggő kapcsolata, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 126. o.

⁵¹Wagner Péter: Az Európai Unió mediterrán térséggel összefüggő kapcsolata, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 128. o.

⁵²Wagner Péter: Az Európai Unió mediterrán térséggel összefüggő kapcsolata, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 128. o.

Arábia) az iszlámista ellenzék segítségét növelte. A 2013 óta az aktívan működő Iszlám Állam Kelet-Szíriában egyre nagyobb területeket vett fennhatósága alá. Rakka város megszerzése volt a legeredményesebb hódítás. Az Aleppót Damaszkusszal összekötő tengelyen is területi veszteségeket szenvedett el a rezsim. A kormányerők 2014-es veszteségeit mintegy 65 ezer főre saccolták, melynek túlnyomó részét az alavita csoportok veszteségei alkották.⁵³

Oroszország beavatkozása jelentette a fordulatot a polgárháború kimenetelében. Az első orosz harci repülőgépek 2015 szeptemberében jelentek meg Latakia területén. A légi erők jelentette az orosz közbelépés legfontosabb erejét. A szárazföldi erők feladata a bázisok biztosítása volt.

2017-ben az iráni állami forrás 2100 áldozatot említett, amely közé mind az afganisztáni, mind az iráni és pakisztáni síiták beletartoztak.⁵⁴A polgárháború idején a szíriai kurdok jóindulatának biztosítása érdekében az Aszad- rezsim fontos lépéseket tett: a kurdok lakta területekről kivonta a biztonsági erőket, illetve csaknem 200 ezer kurd kaphatta vissza a korábban elvett állampolgárságát.⁵⁵

Szíria területének többsége a kurdoknak köszönhetően felszabadult, ám azonban 2019-ben, mikor az amerikai katonák kivonultak az országból, az Aszad- rezsim teret engedett a török haderőnek, hogy azok leszámoljanak a kurdokkal.

3.2.5 Szíriai menekültválság hatásai a szomszédos államokra

A 2015-ös európai migrációs válság kitöréséhez nagymértékben hozzájárult mind a szíriai, mind a líbiai polgárháború. A szíriai polgárháború kitörése miatt rengeteg ember kényszerült menekülésre, legtöbben Európa felé vették az irányt, míg a másik oldalon a líbiai rendszer összeomlásának köszönhetően a szub-szaharai terület menekültjei előtt nyílt meg az út Európa felé.

A 2015-ös évben körülbelül 260 ezer szíriai állampolgár veszítette életét a polgárháború miatt, és több mint 7,6 millió ember vált a harcok miatt menekültté az

---

⁵³Wagner Péter: Az Európai Unió mediterrán térséggel összefüggő kapcsolata, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 130. o.

⁵⁴Wagner Péter: Az Európai Unió mediterrán térséggel összefüggő kapcsolata, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 132. o.

⁵⁵ Wagner Péter: Az Európai Unió mediterrán térséggel összefüggő kapcsolata, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 136. o.

országban belül, továbbá 4,5 millió ember menekült ki külföldre az országból. Köztük több mint 2 millióra tehető a gyermekek száma. A 21 millió szír állampolgárból 12,5 millióan váltak olyan menekültekké, akiknek a humanitárius segélyektől függött az élete.⁵⁶

A polgárháborúban nem csupán a helyi erők vettek részt, hanem 2014-től a környékbeli országok bekapcsolódása is tapasztalható volt, mint például Törökország, Izrael, Szaúd-Arábia és Irán. A nagyhatalmak, mint például az USA, Oroszország, Kína vagy éppen Franciaország a béke és biztonság szerepében bekapcsolódtak a háborúban. Továbbá mind a nagyhatalmak, mind a környékbeli hatalmak főként saját érdekeiket szem előtt tartva kapcsolódtak be a szíriai háborúba, illetve e szerint is cselekszenek, ennek alapján formálják beavatkozásait. A szereplők számának és komplikált érdekviszonyaiknak köszönhetően egyáltalán nem egyszerű a válságra egy olyan megoldást találni, ami nem csak a közös érdekeknek felel meg, de mindenkire nézve közös megoldást jelentene.

Mindemellett 2012 és 2014 között egyre kevesebben foglalkoztak a szíriai összecsapásokkal, aminek a lakosság szenvedte meg a hatásait, és a menekültek viselkedésére is hatással volt. A környező országok, mint Libanon, Jordánia és Törökország jelentette a menekültek számára az elsődleges biztonságot, ahol úgy gondolták, hogy talán az életük nincs veszélyben.

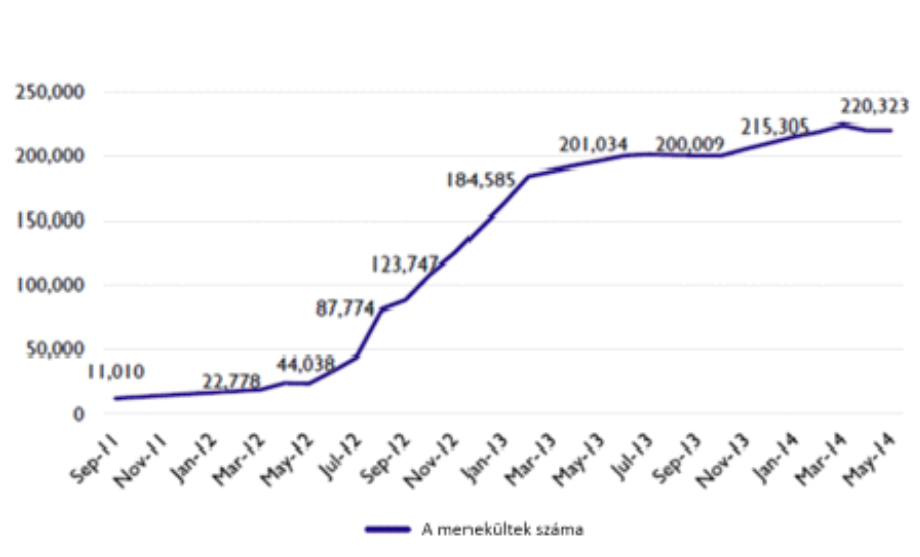
2015-év elején a Törökországba menekülő szíriai állampolgárok regisztrált száma elérte az 1,73 milliót, közülük 265 ezren a határ közelében létesített menekülttáborokban tartózkodtak.⁵⁷

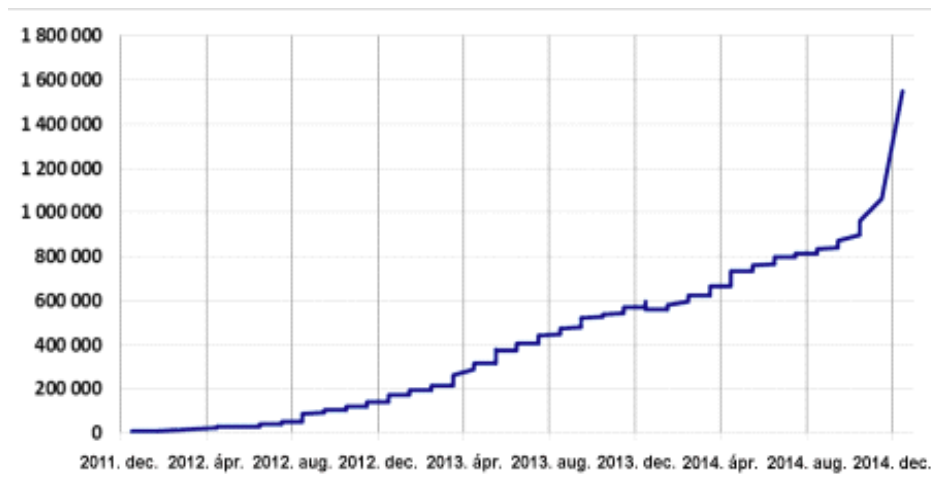
⁵⁶Szuhai Ilona – Tóth Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság: A 2015-ös európai migrációs és menekültválság okairól és hátteréről, Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2017, 11. o.

⁵⁷**Pénzváltó Nikolett: Szíriai menekültek Törökországban – váratlan „vendégek”, várható kilátások. Nemzet és Biztonság 2015/2. szám, 43–58. www.nemzetesbiztonsag.hu**

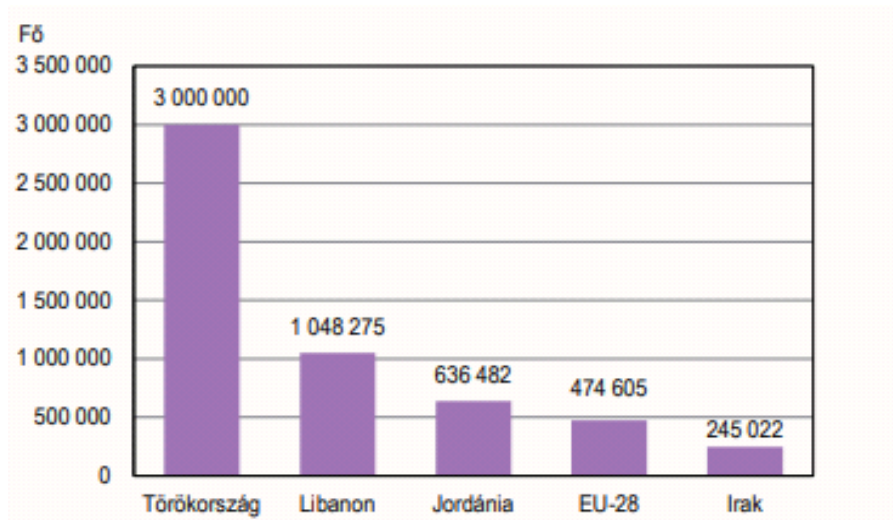
5. ábra: A törökországi menekülttáborokban tartózkodó szíriaiak száma 2011 és 2014 között. Forrás: UNCHR, 2015

6. ábra: A beregisztrál szíriai menekültek száma 2011 és 2014 között. Forrás: UHCR, 2015

Az UNCHR adatai alapján napjainkra körülbelül 4,8 millióra tehető azok száma, akik Szíriát elhagyva a környező országokba menekültek. 2,75 millióan Törökországban, 1,06 millióan Libanonban és 642 ezren Jordániában húzták meg magukat.⁵⁸

⁵⁸Szuhai Ilona – Tálás Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság: A 2015-ös európai migrációs és menekültválság okairól és hátteréről, Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2017, 12. o.

7. ábra: A Szíriai menekültek száma a szomszédos országokban. Forrás: European Commission Humanitarian Aid and Civil Protection, 2016

Tehát a menekültek nagy részét Törökország fogadta be. 2016 márciusában már 3,1 millió regisztrált menekültről beszéltek a török hatóságok, emellett 350 ezer iraki menekült is tartózkodott Törökországban. Kijelenthető, hogy jelenleg Törökország számít a legtöbb menekültet befogadó országnak az egész világon. Törökország azoknak a menekülteknek, akik Európán kívülről érkeznek, továbbra sem ad menekült státuszt, de 2014-ben elfogadásra került az ideiglenes védelmi megállapodás, amely következtében köteles átmeneti védelmet biztosítani részükre. A 2016-os év elején csupán a menekültek 9,7%-a, tehát 268 ezer személy részesült ellátásban a határ menti területen működő menekülttáborban. 2015 második feléve óta 600 ezerrel több lett a menekültek száma, és ezzel nőtték az országra nehezedő terhek is. Ugyanakkor a Törökországba menekülő szíriaiakon kívül, a háború kitörése óta körülbelül 150 ezer szír gyermek is született az országban.⁵⁹

Libanonban a lakosság 30%-a menekült, az egy főre jutó menekültek száma itt a legnagyobb az egész világon. Az országba menekülő szír állampolgárok száma meghaladja a 1,5 milliót, továbbá a 2015-ös évben a regisztráltak száma elérte az 1,07 milliót. Fontos megemlíteni, hogy a menekültválság óta több mint 65 ezer szír gyermek született az ország területén. Az 1,07 millió regisztrált szír mellett több mint 494 ezer

⁵⁹Szuhai Ilona – Tálás Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság: A 2015-ös európai migrációs és menekültválság okairól és hátteréről, Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2017, 13. o.

palesztin és körülbelül 6 ezer iraki menekült van az országban, valamint 42 ezren vannak azok a palesztin menekültek, akik Szíriából kényszerültek elmenekülni.⁶⁰

Libanon négy területére lettek elhelyezve a menekültek: Északon 256 ezren, délen 120 ezer fő, Bejrutban 305 ezren és Bekaa területén 365 ezren. A szíriai menekültek rendszerint átmeneti sátorokban, illetve elhagyatott épületekben kerültek elhelyezésre, mivel a libanoni kormánynak és a szervezeteknek nem volt meg a megfelelő anyagi forrásuk ahhoz, hogy a menekültek számára jobb ellátását biztosítsanak. Csaknem 1300 településen tartózkodnak szíriai menekültek Libanonban, a helyi lakosság körében jelenlétük nagymértékben feszültséget okozott, és csupán 41%-uk részesült kritikán aluli elszállításban, továbbá ebből 18%-uk egészségügyi és biztonsági kockázatoknak vannak kitéve.

2014 év végén a tömeges menekültáradat miatt a libanoni kormányzat lezárta az ország határait, ezzel kívánta csökkenteni a szíriai menekültek érkezését és jelenlétét a munkaerőpiacon, aminek következtében a szíriaiak megélhetési lehetőségei is jóval csökkentek. Ez tovább rontott a helyzeten, ugyanis ezzel szinte lehetetlenné vált, hogy gondoskodjanak a szükségleteikről. A határozat mellett a tartózkodási engedélyeket megújító tervezet is komolyabb kritériumokat támaszt velük szemben. Az új előírások alapján csak azok a szír menekültek újíthatják meg a tartózkodási engedélyüket, akik már 2015 előtt az országban tartózkodtak, illetve az UNCHR által regisztrálva vannak, a 200 dolláros éves díjat befizették és rendelkeznek szállásadó által kiadott nyilatkozattal, és aláírnak egy olyan nyilatkozatot, amely szerint az országban nem vállalnak munkát, és fizetőképeseek. A tartózkodási engedélyek lejáta után és a megszorító korlátozások okozta nehézségek miatt egyre inkább lehetetlenné vált az alapszolgáltatások és a megélhetési lehetőségek biztosítása, aminek következtében rengetek szír menekült kényszerült arra, hogy elhagyja Libanont.⁶¹

Körülbelül 655 ezer szír menekült tartózkodik Jordániában. 2015 év végére a regisztrált szír menekültek száma 634 ezerre tehető, de mindössze 18%-uk van

---

⁶⁰Szuhai Ilona – Tálás Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság: A 2015-ös európai migrációs és menekültválság okairól és hátteréről, Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2017, 13. o.

⁶¹ Szuhai Ilona – Tálás Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság: A 2015-ös európai migrációs és menekültválság okairól és hátteréről, Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2017, 13. o.

menekülttáborokban, a többiek különbözőfalvakba kerültek elhelyezésre.⁶²Az egyes településeken több szíriai menekült élt, mint Jordán állampolgár. A jordániai kormányzat által kiadott új igazolási eljárás alapján azok a szír menekültek, akik a táborokon kívül tartózkodnak új személyazonosító okmányokat kapnak, amivel a menekültügyi ellátásokat igénybe vehetik. A 12 év feletti szíriai menekülteknek mindössze 42 dollárt kellett fizetniük az új okmányok igénybevételéhez. Továbbá a menekülteknek a menekülttáborban lehetőségük adódik az alapvető juttatásokhoz hozzájutni, de azon kívül maguknak kell biztosítaniuk a költségeiket, mint például a lakbért vagy az egészségügyi ellátást. Az országban a közoktatási esélyek is jóval korlátozottabbak, ugyanis 90 ezer szíriai menekült gyermekoktatásban való részvétele marad el, de közülük 30 ezren magánjellegűen folytatják a tanulmányaikat. A többiek minden bizonnyal kimaradnak az oktatásból. Rengeteg szíriai menekült rákényszerül a humanitárius segélyekre, mivel hivatalosan nem vállalhatnak semmilyen munkát.

Irakban napjainkban 246 ezer szír menekült tartózkodik, a regisztráltak száma meghaladta a 244 ezer főt is, legtöbbjük Dulahba, Szulajmenijába és Erbilbe került, ami a Kurd Regionális Kormányzat területe.⁶³ A szíriai menekültek körülbelül 60%-a az ország városaiban él, míg 40%-uk menekülttáborokba lett elhelyezve, viszont a szomszédos országokhoz képest az Irakban tartózkodó menekültek helyzete jobb. Irakban a gazdasági válság komolyan befolyásolja a menekültek helyzetét, ugyanis az ország területén egymillió iraki menekülttel kénytelen a 244 ezer szíriai menekült versenyezni az álláslehetőségekért, ennek következtében óriási terhelés nehezedik a közszolgáltatásokra. A munkalehetőségek hiánya miatt a megélhetés a legnagyobb probléma, ennek következtében rengetegen határoznak úgy, hogy az embercsempészek segítségével útnak indulnak Európa felé, a jobb életkörülmények reményében. Azok a menekültek, akik Irakban tartózkodtak továbbra is, azok számára a tartózkodási engedély kiadásának késedelme komoly gondot okozott, mivel az engedély hiányában a mozgásuk, munkavállalásuk és a közoktatásban való jelenlétük korlátozottá vált a Kurd Autonóm

---

⁶²Szuhai Ilona – Tálás Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság: A 2015-ös európai migrációs és menekültválság okairól és hátteréről, Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2017, 14. o.

⁶³Szuhai Ilona – Tálás Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság: A 2015-ös európai migrációs és menekültválság okairól és hátteréről, Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2017, 14. o.

Régióban. A szomszédos országok menekültügyi rendszereinek alkalmatlan megtartó képessége a lényeges oka a 2015-ös európai menekültválságnak.⁶⁴

A szíriai menekültválság az elmúlt évek legnagyobb menekülthullámát idézte elő, de megemlítendő, hogy az EU az elmúlt 25 év alatt sokszor nézett szembe migrációs hullámmal. Az Európai Unió is hozzá járult a 2015-ös migrációs hullám elmélyüléséhez, ugyanis jóval később tett intézkedéseket, és Szíria szomszédos országainak menekültügyi rendszereinek támogatásaira is későn került sor. A 2015-ös menekülthullám olyan országokból indult, mint Afganisztán, Szíria, Irak és a szub-szaharai térség, ahol az államok kudarcot vallottak, ennek következtében az embereknek polgárháborúval és tartós bizonytalansággal kellett szembenézniük.⁶⁵

4 MIGRÁCIÓ ÉS MENEKÜLTVÁLSÁG MAGYARORSZÁGON

4.1 Magyarországi menekülthelyzet 2015 előtt és után

4.1.1 A menekültügyi szabályozás és intézményrendszer fejlődése a rendszerváltás végétől 2004-ig

Magyarországra érkező menekültek száma rendkívüli módon leredukálódott a délszláv háború után, ráadásul az egykoron érkezettek egy része idővel elhagyta az országot. Az egykoron létesített táborok, lakóhelyek vesztek a szerepükből, és a befogadó társadalom intézményrendszer erőforrásai is fogytak, apránként abbamaradt a menekültügy tömeges ellátási teendői.

1998. március 1-jén lépett életbe a menedékjogról szóló 1997. évi CXXXIX. törvény, mely koordinálta a menedékjog védelmének az Alkotmányba fogalmazott kötelességét.⁶⁶ Továbbá kijelentette, hogy Magyarország a menedékjogot a törvényben megfogalmazottak alapján garantálja azoknak, akik a saját hazájukban vagy akár az adott tartózkodó országban valamilyen megkülönböztetésben részesülnek, faji, vallási, nemzeti identitásuk vagy politikai állásfoglalásuk miatt üldöztetésükre is sor kerül.

---

⁶⁴ Szuhai Ilona – Tóth Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság: A 2015-ös európai migrációs és menekültválság okairól és hátteréről, Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2017, 14. o.

⁶⁵ Szuhai Ilona – Tóth Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság: A 2015-ös európai migrációs és menekültválság okairól és hátteréről, Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2017, 11. o.

⁶⁶Klenner Zoltán: Menekültügyi ismeretek, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 60. o.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás kritériumaként a kötelességek között 2001-ben valósult meg a menedékjogi szabály korrigálására, ebből kifolyólag átmeneti megóvást tudhat magának a menedékre szoruló, a kísérő nélküli kiskorú. A menekültügyi folyamatok menete tekintetében alapvető újítás volt a 2002-ben elkészült központi hivatali menekültügyi nyilvántartási struktúra (MIR), továbbá a későbbiekben telepített számítógépes ujjlenyomat-azonosító szerkezet.⁶⁷

A Menekültügyi és Migrációs Hivatal jogutódjaként a Kormány 162/1999. (XI. 19.) számú határozatával létesítette a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalt (BÁH). Illetve 2017. január 1-től Bevándorlási és Menekültügyi Hivatalként (BMH) funkcionál.⁶⁸ Jóval tágabb hatáskörrel rendelkezett a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal jogelőd apparátusánál azt követően, hogy a menekültüggyel együtt látta el az idegenrendészeti és bevándorlási teendőket, ezenfelül az állampolgársági törvény szerint a belügyminiszterhez utalt munkákat is. Hatásköre az egész nemzetre kiterjed. A Hivatal Menekültügyi Igazgatósága intézi a jogszabályokon keresztül a Hivatal jogkörébe helyezett menekültügyi munkákat. A BÁH az igazgatóság feladatait a Menedékjogi Osztály, illetve az Ellátási és Integrációs Osztály által végzi el.

A Menedékjogi Osztály kötelessége, hogy a menekültügyi eljárási aspektusok alapján vezesse, irányítsa és vizsgálja felül a regionális igazgatóság logisztikai keretei közt funkcionáló Befogadó Állomás és Közösségi Szállás valamint a Menekültügyi Örzött Befogadó Központ munkáját. Illetve a határozatok bírósági felülvizsgálata alatt jogi képviseletet biztosít. Elvégzi a menekültek áthelyezésével kapcsolatos hatósági munkákat, és ügyel a belügyminiszter illetékessége alá tartozó különleges menekültügyi hatósági esetek előkészítésére.⁶⁹

4.1.2 2004-től a migrációs válságig

2004. május 1-óta Magyarország az Európai Unió tagja, aminek köszönhetően sok módosítás történt a menekültügyi területen is. Ezek változások mellett elmondható, hogy Magyarország továbbra sem tekinthető migrációs országnak, sem célországnak. A csatlakozást követően a határok szabad átkelésének köszönhetően a magyar emberek

---

⁶⁷Klenner Zoltán: Menekültügyi ismeretek, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 61. o.

⁶⁸ Klenner Zoltán: Menekültügyi ismeretek, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 61. o.

⁶⁹ Klenner Zoltán: Menekültügyi ismeretek, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 62. o.

vándorlását segítette, viszont a Magyarországra érkező menekültek és bevándorlók többsége továbbra is csak tranzit országnak tekintette az országot.

A menekültekre, menedékesekre és az oltalmazottakra vonatkozóan a Met. egyhangú menedékjogi eszmét adott meg: „E törvény szabályozza a Magyarország által nyújtott menedékjog tartalmát, a menekültként, oltalmazottként, menedékesként, valamint befogadottként történő elismerés (a továbbiakban együtt: elismerés) feltételeit, a menekültügyi hatóság által elrendelt kiutasításra, továbbá az elismerésre, illetve annak visszavonására irányuló eljárást.”⁷⁰

A dublini eljárás alatt álló személyekre kell alkalmazni ennek a törvénynek utasításait, akik elismerés iránti kérelmet nyújtottak be, illetve menedékjogot élveznek. Az utóbbi évekhez képest sem változtak meg a menekültek jogai és kötelezettségei, habár az oltalmazottak tekintetében valamennyi kivételtől leszámítva azonos helyzetben vannak a menekültekkel, például, hogy az újbóli kérelmek benyújtása egyáltalán nem jelentett tartózkodási jogot, és a tartózkodó intézményrendszer tiltás nélküli felhasználási esélyét.

Az új szabályozás alapján az illegálisan Magyarországon tartózkodót, ha a menekültügyi kérelme elutasításra került, a menekültügyi hatóságnak joga van kiutasítani az országból. De a kiutasítás előtt mindenképpen meg kell vizsgálni, hogy a személy kiutasítása nem ütközik-e az európai emberi jogok egyezményével és a Magyar Köztársaság révén vállalt kötelezettségeivel.

Két részre lett bontva az eljárás: érdemi eljárásra és előzetes vizsgálati eljárásra. Ennek az volt a célja, hogy azok, akiknél már az ügy elején nyilvánvaló volt, hogy nem fognak nemzetközi védelemben részesülni, mielőbb kerüljenek ki a rendszerből.⁷¹

A kérelmezőknek a befogadó állomásokon kellett a tartózkodniuk az előzetes vizsgálati eljárás alatt, ahhoz, hogy az eljárás folytatható legyen. Az országot érő migrációs terhelés már a 2013-as évben megfigyelhetően fokozódni kezdett, és ez meglátszott a külföldi menedékkérők számának gyarapodásában. Amíg a 2012-es évben mindössze 2100 menedékkérő volt, 2013-ban ez száma majdnem elérte a 19 ezret, 2014-ben túllépte a 42 ezret, majd 2015-ben ez a szám több mint a négyszeresére nőtt. 2015 augusztusában annyi menedékkérő volt az országban, hogy a 2014-ben érkezett

---

Met.: A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény

⁷⁰Klenner Zoltán: Menekültügyi ismeretek, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 63. o.

⁷¹Klenner Zoltán: Menekültügyi ismeretek, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 64. o.

menedékkérők számát meghaladta, csak az augusztusi hónapban 45 ezer menekült kért menedékkérelmet Magyarországon.⁷²

4.1.3 Magyarországi menekülthelyzet 2015-től napjainkig

Európa-szerte a hatalmas migrációs hullám következtében válság alakult ki 2015-ben, mely nemcsak méretében és kiterjedtségében volt kimagasló, hanem kiváltó okainak tekintetében is. Az európai kontinensen mindössze 1,3 millió ember kívánt hivatalosan menedékjogot kérni, és az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség adatai szerint több mint 2 millió volt az Európába érkező menekültek és bevándorlók létszáma. Mind a szakirodalom, mind a politikai köznyelv a második világháború óta tapasztalható, legkomolyabb menekültválságnak hívja ezt az eseményt. Azért is fontos megemlíteni a jelenséget, mert a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) információi alapján 2014-ben 3200-an, míg 2015-ben 3770-en veszítették életüket a mediterrán területeken a menekültek és migránsok közül az Európába vezető úton. Ez a világ különböző területein hasonló körülmények között életüket vesztő összes migránsnak a 69%-a.⁷³

A menekültek leginkább a nyugati országokat veszik célba, így Magyarország nem nagyon tekinthető bevándorlási célországnak. A határon túli magyarok letelepítése volt jellemző leginkább Magyarországra, főleg Romániából, Szerbiából, Szlovákiából és Ukrajnából érkeztek, és emellett jelentős számú kínai állampolgár is érkezett. A kormány a 2015-ös év eleje óta különféle kampányok lefolytatásával olyan hatást idéz elő, amelyben azt feltételezhető, hogy a világméretű migrációs modellekben változott volna Magyarország körülménye. A migráns és bevándorló szavak használata a kormányzaton belül arra utal, hogy Magyarországnak egy igen komoly migrációs hullámmal kell szembenéznie, amely Európán kívülről érkezik. Ez viszont koránt sem közelít a valósághoz. A történelmi népvándorlásokat legtöbbször két dolog váltja ki, az egyik az éhezés a másik a háborús helyzetek. Magyarország gazdasági helyzete miatt nem vált a menekültek és migránsok célországává.

Az Eurostat jelentései szerint Magyarországon a menekültválság miatt csupán egy területen, a benyújtott menedékkérelmek számában történt változás. Ennek

---

⁷² Szép Árpád: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017, 49. o.

⁷³ Szuha Ilona – Tóth Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017, 9. o.

következményeként 2015-ben Európában első helyre került a 100 ezer lakosra jutó menedékkérelmek alapján. Ugyanis tény, hogy Magyarország, mint tranzit ország 2015-ig nem találta szembe magát ekkora menekültáradattal.⁷⁴

Ebből a szempontból a 2015-ös fordulópont valóban óriási, ugyanis az európai kontinensen kívülről érkező menedékkérők létszáma nagymértékben nőtt az elmúlt évekhez viszonyítva, ami új helyzetet hozott létre. Mindenképp megemlítendő, hogy a menekültek Magyarországon a menedékkérelmet valójában csak eszmei okok miatt nyújtják be, és ezt követően, szinte kivétel nélkül indulnak tovább Nyugat-Európa irányába, legfőképpen Németország felé. A jelenlegi helyzethez képest, az 1990-es években több olyan menedékkérő volt Magyarországon, aki hosszabb időre maradt az ország területén, mint a 2015-ös évtől kezdődően, ugyanis ekkorra a 108 ezer menedékkérő helyett mindössze pár ezren maradtak Magyarországon. A Magyar Helsinki Bizottság beszámolója alapján csupán 900-1000 fő maradt az országban az év végére, ebből 450-500 fő felügyelet alá került. A 2016-os és 2017-es menekültügyi szabályok szigorítása következtében a 2017. augusztus 21-ei helyzet alapján, mindössze 471 menedékkérő személy került a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal intézményének őrizete alá. 427-en kerültek a tranzitzónákba, a befogadó állomásra 25 ember, a maradék 19 fő pedig a Menekültügyi Örzött Befogadó Központba került.⁷⁵

2014 ²	2015 ³	2016 ⁴	2017. január-július ⁵
42,777	177,135	29,432	2,217
(+126%)	(+314%)	(-83%)	(-91%)

1. táblázat: Magyarországon beregisztrált menedékkérők létszáma. Forrás: Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit (2017)

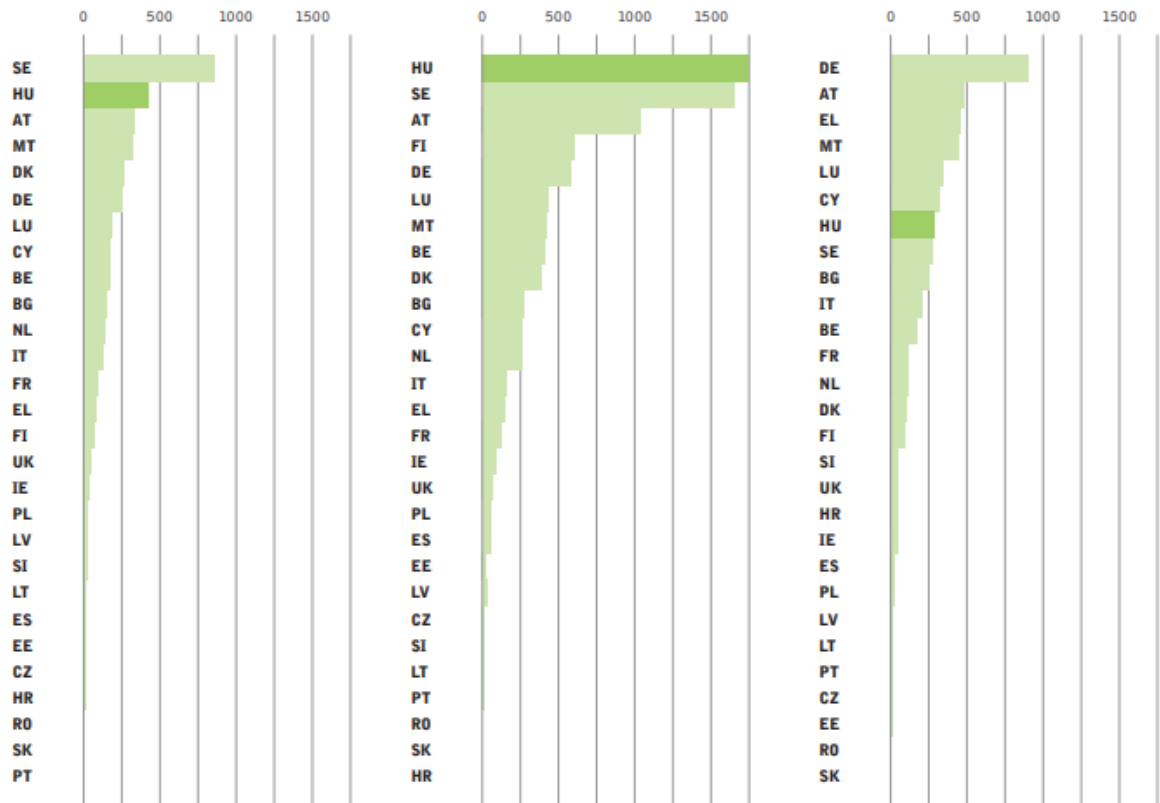
Az, hogy a menedékkérők száma lényegesen több lett, nem jelenti azt, hogy az előző évekhez viszonyítva többen is kapták meg a menekült státuszt.

Az akkori újmegszorítások következtében a 2015-ös év végére a menedékjog megszerzése tulajdonképpen elérhetetlenné vált az országban. Nemzetközi Védelmi státust mindössze 508 menedékkérő kapott, ehhez hasonló volt a 2014-es év, amikor 503 fő kapott menekült, oltalmazott vagy befogadott státust. Mivel a legtöbb menedéket kérő a

⁷⁴Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit: Menekültügy és migráció Magyarországon, Political Capital, Budapest, 2017, 9. o.

⁷⁵ Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit: Menekültügy és migráció Magyarországon, Political Capital, Budapest, 2017, 9. o.

kérelme benyújtása után elhagyta az országot, még mielőtt az ügyükben végzés született volna, ennek következtében az esetek 98%-át ejtették 2015-ben. Azok a menekültek, akik a menedékkérelmük benyújtása után úgy határoztak, hogy maradnak és megvárják az ügyükben hozott döntést, azok is alig számíthatnak pozitív eredményre, mivel az ügyek 85%-a elutasításban részesült. Tovább nőtt az elutasító végzések száma a következő esztendőben, ugyanis 2016-ban az határozatok 91,5%-a elutasításra került, és 2017 első felében a menedékkérők 84,4%-a részesült elutasításban.⁷⁶

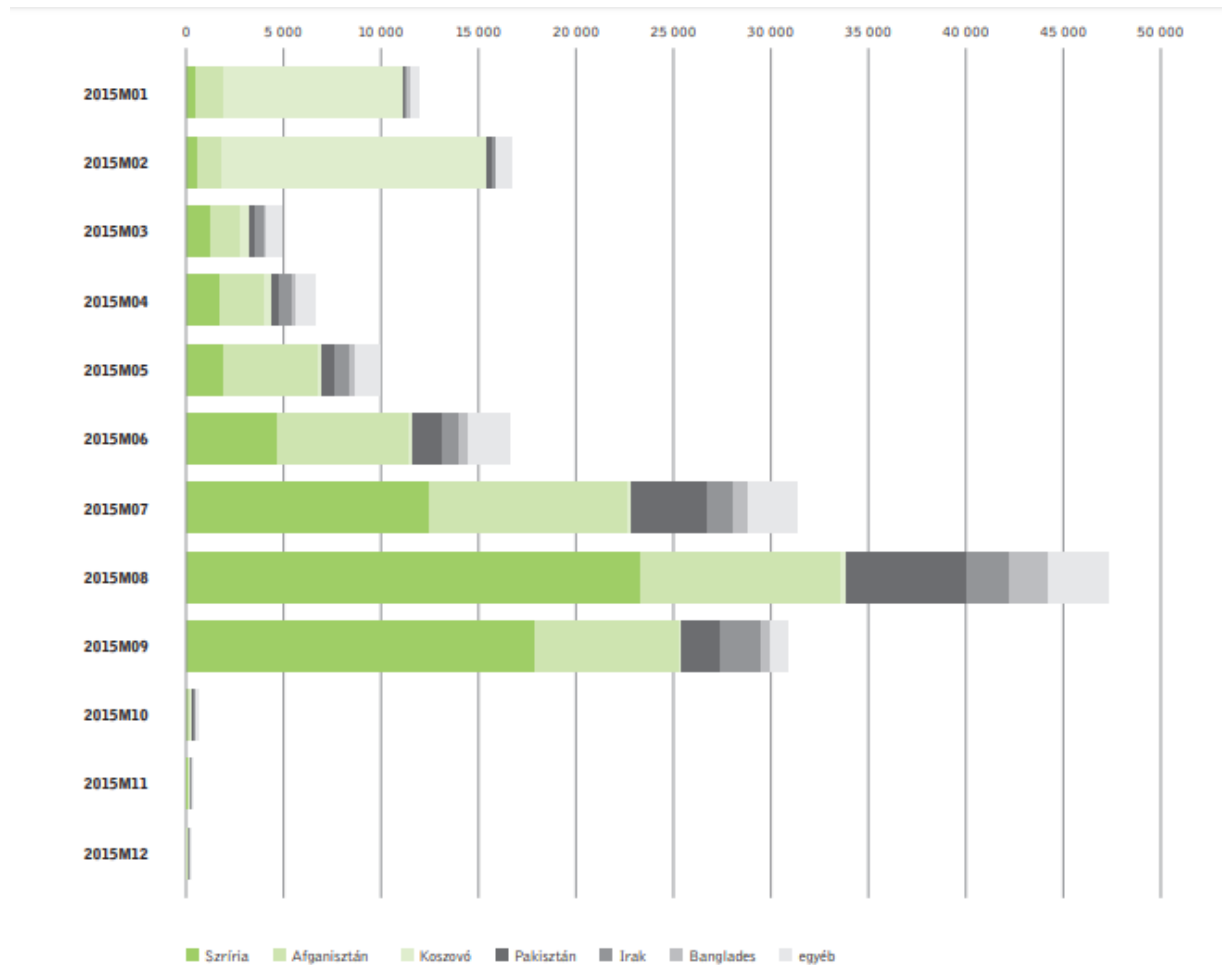

8. ábra: 100 ezer lakosra jutó menedékkérők száma Európában, 2014-2016. Forrás: Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit (2017)

Nincsenek konkrét adatok arról, hogy pontosan hány ember kelhetett át az országon 2015-ben anélkül, hogy regisztráltatták volna magukat a hatóságok által. A magyar kormány úgy véli, hogy a menekültek nyilvántartásba vételét illetően a magyar hatóságok jóval meghatározóbb intézkedéseket tettek, mint más országok szervezetei. Ezt az országon beadott menedékkérelmek aránya is bizonyítja, amely globális összevetésben is kimagasló.

⁷⁶ Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit: Menekültügy és migráció Magyarországon, Political Capital, Budapest, 2017, 9. o.

A 2015-ös év első pár hónapjában leginkább Koszovóból érkeztek a menekültek, majd márciustól hatalmas tömegek érkeztek Afganisztánból, Irakból, Szíriából és Pakisztánból.

9. ábra: Magyarországi menedékkérők állampolgárság szerint, 2015. Forrás: Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit (2017)

Ez azért fontos, mert a 2015-ös év elején a kormány véleménye szerint a Magyarországra érkező személyek többsége nem tekinthető háborús menekültnek, tehát ők inkább „gazdasági bevándorlók”. Mikor a kormány érve tarthatatlanná vált, akkor kijelentette, hogy a menedékkérők valójában számos veszélytelen országon át haladtak, tehát emiatt nem tekintendő menekültnek. A 2015-ös év végére, a párizsi terrortámadás után az ezzel összefüggésben álló viták felszívódtak a közbeszédből, illetve a migrációval egyre jobban összeforrt a terrorizmus fogalma.⁷⁷

⁷⁷ Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit: Menekültügy és migráció Magyarországon, Political Capital, Budapest, 2017, 11. o.

A 2015-ös évet figyelembe az országba érkező menekültek túlnyomó része Afganisztánból és Szíriából jött. A másik meghatározó próbatételt a 2015-ös év elején hatalmas számban érkező koszovói hullám jelentette a magyar hatóságok számára, ekkortól kezdve kevesebb lett az illegális határátlépők száma az év közepéig. Az év második felétől megint emelkedett a határátlépők száma, de erre az időpontra főleg háborús területekről érkeztek. Majd szeptemberben és októberben a határátlépők száma elérte a maximumot, és csak akkor csökkent ez a szám, mikor a magyar-szerb és magyar-horvát határt kerítés zárta le.

A táblázatban látható, hogy a kormány intézkedései abszolút nem voltak hatással a migrációs folyamatokra.

	2014. január 1-jei állapot szerint		2017. január 1-jei állapot szerint	
	Létszám	Arány	Létszám	Arány
Európa	101,538	72%	99,950	65%
Ázsia	28,832	21%	41,600	27%
ebből: Kína	12,716	9%	20,700	13%
Amerika	5,102	4%	5,450	4%
Afrika	4,492	3%	5,900	4%
Ausztrália és Óceánia	572	<1%	700	<1%
ÖSSZESEN	140,536	100%	153,600	100%

2. táblázat: Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok 2014-2017 között. Forrás: Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit (2017)

A magyar- szerb határon a kerítés megépítése ideiglenesen növelte a menekültáradatot, és a határ valódi lezárása igazán akkor következett be, mikor a magyar-horvát határon is megépült a kerítés. A menekülthullám váratlan csökkenése azt igazolja, hogy Magyarország nem volt célország, mert, hogyha annak számított volna, a határon lévő kerítés sem lett volna visszatartó erő. Ennek eredményeként a menekültek rátaláltak azokra az útvonalakra, amelyeken elkerülték Magyarországot.

A 2014-es adatok alapján 200 ezer ember élt a Bevándorlási Hivatal által kiadott engedéllyel Magyarországon, de csak 3000 ember kapta meg a menekültstátuszt. 2017. július 31. óta ez a szám 3424-re emelkedett. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján, a Magyarországon élő bevándorlók a népesség 1,6%-át teszik ki. 65%-uk főként európai, ezen belül magyar nemzetiségűek, akik a szomszédos országokból érkeztek és telepedtek le. A 2014-es évtől a külföldiek száma több mint 13 ezer fővel lett több, legfőképpen a magyarországi kínai közösség száma nőtt – csaknem 8 ezerrel.⁷⁸

⁷⁸ Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit: Menekültügy és migráció Magyarországon, Political Capital, Budapest, 2017, 13. o.

A nemzetközi népvándorlásokat illetően, Magyarország számára a legnagyobb próbatétel nem maga a bevándorlás, hanem a folyamatosan növekedő elvándorlás. A 2013-as adatok alapján 350 ezer magyar származású állampolgár élt az országon kívül, akik 1989 és 2012 között vándoroltak ki az országból. A mostani adatok alapján a Magyarországon kívül élő magyar állampolgárok létszáma eléri az 500 ezer főt is. Tehát a kivándorlók száma jóval több, mint a bevándorlóké. A folyamatosan gyengülő migrációs egyenleg következtében a magyar lakosság száma lényegesen csökkenhet, így ezért az időskorúak száma nőhet a társadalmon belül, illetve a szociális ellátási egységekben súlyos komplikációk fordulhatnak elő.⁷⁹

4.1.4 Érintettek és embercsempészek

Embercsempészeknek hívjuk azokat a személyeket, akik fizetségért cserébe illegálisan eljuttatnak valakit egy adott célországba. Az embercsempészet az irányított törvénysértés gyakori formája, de fontos kiemelni, hogy a védelemre és támogatásra szoruló körében nincs más esély a biztonságos területre való eljutásuknak, mint az, hogy az embercsempészek „szolgáltatásait” igénybe vegyék. A különbség az emberkereskedelem, és az embercsempészet között az, hogy a határon átcsempésztett személyt az adott ország elérése után általában az embercsempészek szabadon engedik. Gyakran fordul elő, hogy az átcsempésztett személyre is negatív hatásokkal járhat az akció. Például káros egészségügyi következményekkel jár számára, vagy akár nemi erőszak elszenvedője lesz, illetve nagy esély van rá, hogy napokig étel és víz nélkül kell egy szűk helyen bezárva maradnia.

Az Európai Unió célja, hogy megerősítse az illegális be- és átutazáshoz, illetve az illegális tartózkodás megsegítésével szembeni büntetőjogi határokat. Emellett létrejöttek uniós alapelvek az illegális bevándorlókat alkalmazó foglalkoztatókkal szembeni büntetések ügyében is.⁸⁰ Így némely tagállamok büntetőjogában egyértelműen fellelhető az

---

⁷⁹ Juhász Attila - Molnár Csaba - Zgut Edit: Menekültügy és migráció Magyarországon, Political Capital, Budapest, 2017, 13. o.

⁸⁰ Mohay Ágoston (2014): A nemzetközi migráció jogi aspektusai. In Tarrósy István – Glied Viktor – Vörös Zoltán szerk.: Migrációs tendenciák napjainkban. Pécs, ID Research Kft. – Publikon Kiadó. 60. o.

embercsempészetés az emberkereskedelem, illetve az illegálisan tartózkodó, külhoni jogosultság nélküli foglalkoztatáshoz kapcsolódó, kivételes törvényi állapotok.⁸¹

A megemlített bűncselekmények közül az embercsempészés a legmegszokottabb migrációs bűn, melynek elsődleges célja az egész világon, hogy olyan személyek léphessenek át egy másik ország területére, akiknek az állampolgárságuk eltérő, illetve a tartózkodás és beutazás elvárásait nem valósítják meg. Manapság az embercsempészeti ténykedés a szervezett bűnözés által kedvelt területté vált, mely által a bűnözők a beutazási és tartózkodási engedély nélküli embereket segítik hozzá az illegális határátlépéshez mind Magyarországon, mind az Európai Unió területén.

Az embercsempészési tevékenység részvevője és végrehajtója akárki lehet, a bűncselekményt a magyar és külföldi állampolgárok gyakran a harmadik országbeli személyek jogellenes határlépésének segítségével követik el.⁸²

Több mint 700 jogellenes határátlépőt és kísérő nélküli fiatakorút, közöttük rengeteg 14 évnél fiatalabb gyereket fogtak el 2012. január 1. és szeptember 30. között.⁸³ Ezek a fiatakorúak általában embercsempészek segítségével érkeznek, leginkább háborús területekről.

A Stockholmi Program az integráción kívül kiemelt figyelmet fordított az emberkereskedelemmel és az embercsempészettel szembeni küzdelemre az integrált határigazgatást és az átutazó származási államokkal folytatott kooperációt.⁸⁴ A legtöbb menekülőnek nincs opciója a legális határvonalak felhasználására, ezért nagyon sokszor az őket kizsákmányoló embercsempészekre vannak utalva, és kénytelenek rájuk bízni magukat és illegális úton törekednek egy biztonságosabb országba eljutni. Az Európai Unió meghatározó pénzüsszegekkel finanszírozza a tengeri határvonalak ellenőrzését, megpróbálják a nehéz helyzetbe került menekülteket megmenteni, illetve egyre jobban és

---

⁸¹Hautzinger Zoltán: Modern kori népvándorlás: A migráció komplex megközelítése, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017, 74. o.

⁸²Hautzinger Zoltán: Modern kori népvándorlás: A migráció komplex megközelítése, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017, 76. o.

⁸³ Hautzinger Zoltán - Hegedüs Judit - Klenner Zoltán: A migráció elmélete, Nemzeti Közszoigálati Egyetem, Budapest, 2014, 77. o.

Stockholmi Program:- A polgárokat szozgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa.

⁸⁴Hautzinger Zoltán - Hegedüs Judit - Klenner Zoltán: A migráció elmélete, Nemzeti Közszoigálati Egyetem, Budapest, 2014, 95. o.

nagyobb erővel igyekeznek az embercsempész bűnözői csoportok ellen fellépni. A mai fejlődő világban az okos eszközöknek, mint például a telefon és az okos óráknak rendkívül fontos szerepük van a migrációs folyamatokat illetően, mivel ezeknek az eszközöknek a használatával, jóval könnyebb az úti cél elérése és az úti irány kiválasztása egyaránt. Az információk könnyebben elérhetőek, a bevándorló államba való beilleszkedését segítik azáltal, hogy az adott személyt a kapcsolattartás terén segítik. Fontos említeni, hogy ezeknek köszönhetően az embercsempészek dolga is könnyebbé vált, ugyanis jóval könnyebb elérni az embereket, tudják velük tartani a kapcsolatot, az útvonal megtalálása is könnyebb, illetve veszélyek és a hatósági ellenőrzések esetén figyelmeztetni tudják egymást.⁸⁵

Számtalan ország büntetőjogába épült be a szervezett, az államokra terjedő törvénysértés elleni palermói egyezmény és jegyzőkönyve terjedt ki, hogy a határon törvénytelen átlépést és embercsempészt, illetve az ehhez nyújtott támogatást mindenképpen szankcionálni kellene. Még az Európa Tanács Egyezménye az Emberkereskedelem Elleni Fellépése is büntetést óhajt.⁸⁶ Nem szerepel az, hogy átcsempészett személyeket a törvénytelen határátlépésért büntetni kellene. Főleg a palermói embercsempészet elleni jegyzőkönyv 5. cikke zárja ki, a becsempészett külföldiek büntetőjogi felelősségre vonását, mivel ők áldozatoknak minősülnek.⁸⁷

Az embercsempész szervezetek a menekülthullámmal azonos időben jelentek meg Magyarországon. Maga az embercsempésztés nagy haszonnal járó bűncselekménynek minősül, mely szervezetséggel jár. Azokon az országhatárokon, ahol az ellenőrzés nehezen történik, leginkább ideiglenes embercsempészek tevékenykednek, nagyrészt román, lengyel és szerb állampolgárok, akik önmagukban egyedül dolgozzák ki a menetet és szállítanak át illegális bevándorlókat a határon. Vannak olyan embercsempész csoportok is, mint például román, ukrán, szerb és magyar állampolgárok, akik többnyire

---

⁸⁵Vajkai Edina: Menekültügyi ismeretek, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 190. o.

Palermói Egyezmény: Az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló Jegyzőkönyv ténye szükségessé tette.

⁸⁶Tóth Judit: Változó migráció - változó környezet, Tóth Ágnes, az MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete igazgatója, Budapest, 2010, 201. o.

⁸⁷Tóth Judit: Változó migráció - változó környezet, Tóth Ágnes, az MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete igazgatója, Budapest, 2010, 201. o.

egy adott ország vagy terület polgárait szállítják ugyanolyan útvonalon. Illetve léteznek a nemzetközi embercsempész hálózatok is, amelyeknek cselekedetei közé sorolhatók a bűnözés más formái is. Ők leginkább jóval felszereltebbek, modernebb eszközökkel vannak a felruházva.

A Schengeni Végrehajtási Egyezmény 27. cikk 1. pontra támaszkodva a 2001. évi CXXI. tv. 2002. IV. 1. hatállyal azokat a bűncselekményeket, amelyek az embercsempészetek által történtek – tehát valamely államhatár átlépését tették lehetővé valamely személyek részére – a törvény egyhangúan bűncselekménnyé tette. Ahány embert csempészték át, annyival bővült a bűncselekmények száma. A Btk. korrigálásának köszönhetően több mint hétezerrel redukálódott a jogsértések száma, bármilyen további változtatás nélkül. Tehát a 2001-ben 10266 eset került nyilvántartásba, de ez a szám 2002-re 3639-ra redukálódott.⁸⁸

A 2000-2015 évek között több mint 1,2 millió menekült érkezett Európába, főleg Közel-Keletről, Ázsiából és Afrikából, ezekből adódóan nagyjából az embercsempészek 16 milliárd euróra tettek szert, de több mint 30000 ember vesztette életét út során Az embercsempészek főszervezőjéhez kerül a fizetség készpénzben, illetve a Western Unionon keresztül, a szervezett tagjai között osztja el az összeget, végül a legnagyobb részt megtartva önmagának. Az alkalmi embercsempészség jellemzője a tömegközlekedéssel, taxival és magántulajdonú gépkocsival való közelítés, vagy az országhatár gyalogos megközelítése és átlépése. Az illegális határlépést segítő embercsempészek elfogására többször az országhatár mellett van a leginkább lehetőség. A hatalmas migrációs áramlatnak köszönhetően az embercsempészetek utáni kereslet olyannyira megnőtt, hogy 2015-ben az alkalmi embercsempészek már csoportokban alakultak. A pénzkeresés utáni kereslet miatt sokan akár bérelt kocsival is lementek a határokhoz, ahol maguk keresték és vették fel az illegális határlépőket.

A Szervezett Bűnözés elleni Főosztály Kiemelt Migrációs Ügyek Osztálya jogosultságába tartozó embercsempészesi esetekben, igény esetén, közös itthoni és nemzetközi büntetőrendészeti, detektív osztályok létrehozását indítványozza. Rendkívül fontos a határrendészeti és bűnügyi szolgálati ágazatot érintő összetartás, mely segít az

---

⁸⁸Tanulmány: Nemzetközi migráció – nemzetközi kockázatok (2008/09) matud.iif.hu

<http://www.matud.iif.hu/08sze/07.html?fbclid=IwAR32m->

[R22TI6cUuJ_xWrw_0K3cAjcwumcDqnkI6ERVmYEvmszWug0tHpaKo](http://www.matud.iif.hu/08sze/07.html?fbclid=IwAR32m-R22TI6cUuJ_xWrw_0K3cAjcwumcDqnkI6ERVmYEvmszWug0tHpaKo)

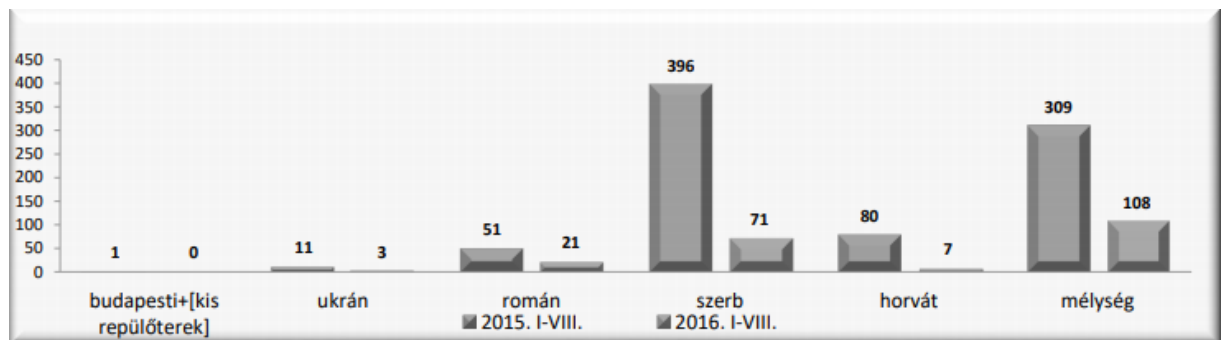
Letöltve:

2020.05.15.

információk gyűjtésében, tanulmányozásában és a cselekvések egyesítésében, a tömeges migrációs hullám során kialakuló embercsempészet elleni küzdelemben. Elengedhetetlen a nemzetközi együttműködés, főleg a 2015. augusztus 27-én történtek után, miután 71 illegális menekült vesztette életét egy tehergépjárműben. Az Európával és az osztrák szervekkel együttműködött a magyar nyomozócsoport is.⁸⁹

Az alábbi ábra mutatja meg, hogy a csoportos migráció-kezeléssel komoly csökkenést lehetett elérni az embercsempészeti tevékenységek, az illegális tartózkodás, és az egyéb jogsértések terén.

10. ábra: Az embercsempész bűncselekmények és az illegális hazai tartózkodás elősegítése jogsértések megoszlása viszonylatonként. (Forrás: ORFK Határrendészeti Helyzetkép. 2016)

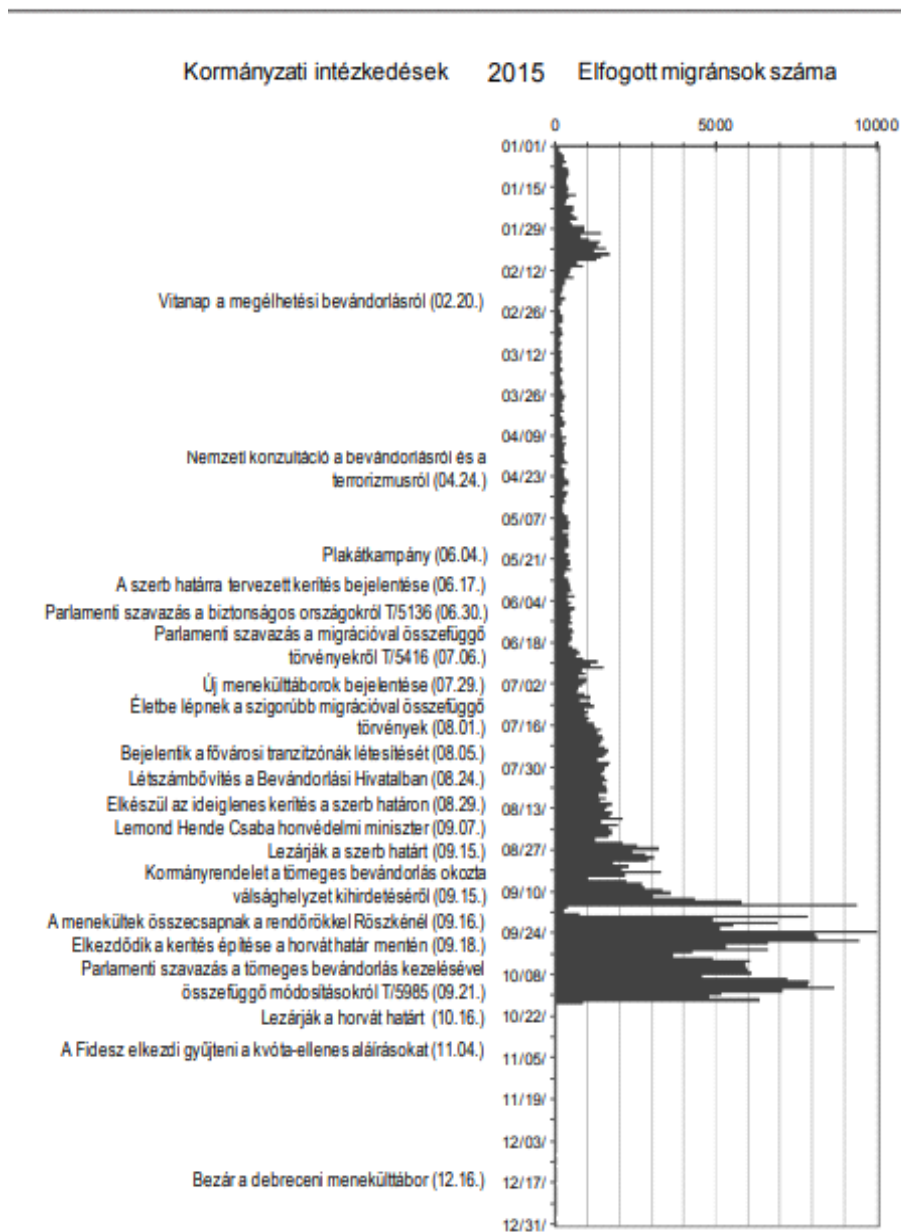
Az embercsempészes technikái: Már egyáltalán nem megszokott a határátkelőhelyeken, a gépkocsikon való rejtőzködés, mivel ma már a határátkelőhelyeken a schengeni szempontoknak megfelelő a határrendészet. A modernkor eszközeinek köszönhetően a már védett úti okmányok embercsempészek általi beszerzése egyáltalán nem egyszerű, és már a hamis, vagy másolt úti okmányok egyszerű technikai eszközökkel azonnal kiszűrhetők. A schengeni övezetben a szabad áramlás megléte bizonytalanságra adott okot az emberkereskedelmi bűncselekmény tudatosulásában. Krízishelyzetekben általában az embercsempészek az ellenőrzések során kivonják magukat és az embereket magukra hagyják. A közlekedési eszközök igénybevételéből a vonatok sem maradnak ki, ugyanis az embercsempészek sokszor az adott személyeket távolról figyelve, a vonatokon is átcsempészik, ugyanakkor egy ellenőrzés során ennek bebizonyítása nagyon nehéz. 2014 óta, a menekült hullám során, és az óta is jelentősen nőtt az aktivitásuk.⁹⁰

4.2 A magyar kormány intézkedései a menekültáramlással szemben

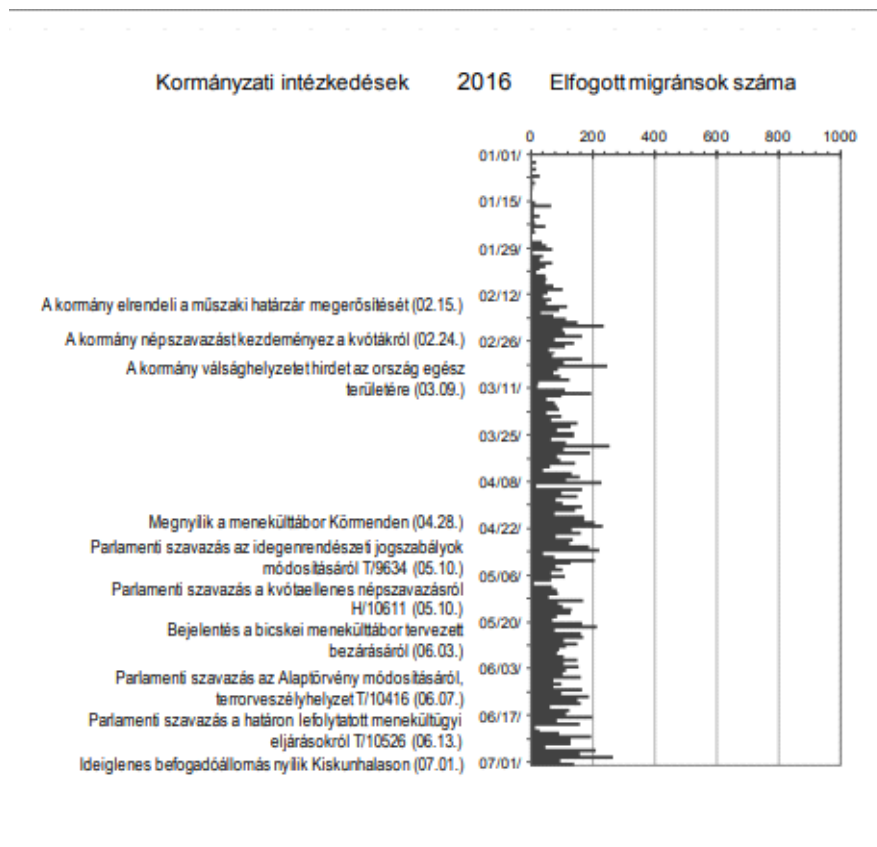
⁸⁹ Varga János: Magyar Rendészet: Embercsempészes a tömeges méretű migráció során, Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó, 2016, 70. o.

⁹⁰ Varga János: Magyar Rendészet: Embercsempészes a tömeges méretű migráció során, Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó, 2016, 65-75. o.

2015 júniusától apránként emelkedett a háborús övezetektől menekülők száma, a legnagyobb áradat szeptemberre jelent meg.

11. ábra: A kormány intézkedései a migrációval kapcsolatban, illetve a Rendőrség által elfogott illegális menekültek száma, 2015-ben. Forrás: Juhász Attila – Molnár Csaba (2016)

12. ábra: Kormányzati intézkedések 2016-ban. Forrás: Juhász Attila – Molnár Csaba (2016)

A magyar kormány intézkedései a menekülthullámmal szemben 2015-ben:

1. A kormány menekültellenes plakátkampánya három üzenetet akart közvetíteni:

- a menekültek és bevándorlók, ha Magyarországra jönnek, nem vehetik el a magyarok elől a munkát;
- tartsák tiszteletben a törvényeket;
- és tartsák tiszteletben a magyar kultúrát.

2. 2015. június 17-én Szijjártó Péter külügyminiszter bejelentette, hogy a magyar kormány arról határozott, hogy fizikai kordonnal zárja le a zöldhatárt a szerb határon. A 1401/2015. (VI. 17.) számú kormányhatározat értelmében, első lépésként a bevándorlás megakadályozása érdekében egy 175 km hosszúságú és 4 méter magas ideiglenes kerítés felállításának előkészítését rendelték el.⁹¹

⁹¹net.jogtar.hu, ismeretlen szerző

[https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A15H1401.KOR&targetdate&printTitle=1401%2F2015.%20\(VI.%202017.\)%20Korm.%20hat%C3%A1rozat&getdoc=1&fbclid=IwAR2IaPWQnQeuyYHE41czRxKtvDFt78qA_rI7d1iyGrjQWk0Urqu1T0bhtac](https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A15H1401.KOR&targetdate&printTitle=1401%2F2015.%20(VI.%202017.)%20Korm.%20hat%C3%A1rozat&getdoc=1&fbclid=IwAR2IaPWQnQeuyYHE41czRxKtvDFt78qA_rI7d1iyGrjQWk0Urqu1T0bhtac) Letöltve: 2020.05.20.

3. A rengeteg benyújtott menedékkérelem miatt nagy teher hárult a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalra, ezért 485 új dolgozót vettek fel 2015 augusztusában. Ez idő tájt kezdetét vette a helyek feltöltése, a dolgozók felvétele jórész vidéken történik.

4. A magyar-szerb határon 2015. szeptember 15-én megtörténtek az intézkedések és lezárások. Börtönbüntetéssel büntetendő, aki rongálja a határzárakat, illetve, aki illegálisan lépi át a határt. De a beáramlást tulajdonképpen növelte a magyar-szerb határon épített kerítés, a végleges határzár a horvát kerítés építését követően került sor.

5. Kormányrendelet a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kihirdetéséről (09.15.): A rendelkezés Bács-Kiskun és Csongrád megyére érvényes 2016.03.15-ig, az ideiglenes biztonsági határzár kialakítására, a jogszabályváltozásokra, illetve a határ őrizetének megerősítésére vonatkozik.⁹²

6. Elkezdődik a kerítés építése a magyar-horvát határ mentén (09.18.): 2015. szeptember 18-án Magyar katonák szögesdrótot helyeznek a magyar-horvát határra, a kerítés építése a határra 41 kilométeren épül.

7. 2015. október 16-án Magyarország lezárta a Horvátországgal szomszédos zöldhatárt, hogy így tudja megvédeni a schengeni határvonalak biztonságát.

8. A magyar kormány októberben meghozott döntése volt a debreceni menekülttábor bezárására.

A magyar kormány intézkedései 2016-ban:

1. Orbán Viktor a műszaki határzár megerősítését és újabb határzárak építéséhez elengedhetetlen erőforrások előállítását rendelte el.

2. A kormány válsághelyzetet rendelt el, mert nem lehetett tudni, hogy a balkáni határzár milyen reakciókat vált ki a menekültek körében. Ezért több tízezer katonát és rendőrt irányított a határokhoz.⁹³

3. Körmendben az átmeneti menekülttábor 2016. április 28-án megnyílt, mert valószínűsíthetően megérkeznek május elejére a menekültek.

---

⁹²refworld.org, ismeretlen szerző

<https://www.refworld.org/cgi-bin/telex/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=55f90f814> Letöltve: 2020.05.15.

⁹³ Magyarország Kormánya (2016)

<https://www.kormany.hu/hu/belugyminiszterium/hirek/migracios-valsaghelyzetet-hirdetett-a-kormany> Letöltve: 2020.05.20.

4. A kormány terve a bicskei menekülttábor bezárása, amely a tervek alapján 2016. december 31-én megszűnik.⁹⁴

5. 2016. július 1-jén lép működésbe a kiskunhalasi befogadó állomás, amely 200 férőhellyel rendelkezik, elszeparálva az őrzött befogadó központtól. A menedékkérők nappal a házi rendben foglaltak betartása mellett elhagyhatják az állomást.⁹⁵

A magyar kormány egymás után hozza a menekültekkel kapcsolatos intézkedéseit, annak ellenére, hogy 2016-ban a menekültek száma jelentősen csökkent az előző évhez képest.

Tranzitciónak hívjuk azt a területet, ahova a tömeges migráció okozta helyzet miatt érkeznek a menekültek, és ahol az embereknek lehetőségük nyílik a menekültügyi eljárási kérelmek benyújtására, továbbá hogy az ellátást igénybe vegyék a menekültügyi eljárás lezárásáig. Az oda érkező emberek saját döntésük alapján Szerbia irányába el is hagyhatják a tranzitónát. Tranzitónákban biztosított ellátások: Kötelezően biztosítani kell a napi háromszori étkezést az oda érkezőknek, a várandós nők, kisgyermekes anyák, illetve a 18 év alatti gyermekek számára a napi ötszöri étkezést, amelynek tartalmazniuk kell tejtermékeket és gyümölcsöt is. Biztosítani kell a szükséges egészségügyi és szociális ellátást is. Továbbá a tranzitónában tartózkodók számára létesíteni kell közösségi teret a szabadidő eltöltésére, a gyermekek foglalkoztatására játszóteret és könyvtárakat, valamint sportolási és kikapcsolódási lehetőségeket is biztosítani kell.⁹⁶

A menekültügyi hatóság a menedékkérelmet kérő személy számára a jogorvoslattal nem támadható határozati döntés véglegessé válásáig a tranzitónákat jelölte ki tartózkodási helyként. Ugyanakkor a személy nem rendelkezik humanitárius tartózkodási engedéllyel. Illetve nem lehet tőle megvonni a befogadás anyagi feltételeit. Fontos

---

⁹⁴Európai Parlament https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2017-000970_HU.html Letöltve: 2020.05.20.

⁹⁵BAON (2016), ismeretlen szerző <https://www.baon.hu/bacs-kiskun/kek-hirek-bulvar-bacs-kiskun/nyitott-menekulttabor-lesz-juliustol-kiskunhalason-672227/> Letöltve: 2020.05.20.

⁹⁶Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, ismeretlen szerző http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=1219&Itemid=1790&lang=hu Letöltve: 2020.05.20.

kiemelni, hogy a menekült kérelmet kérő személy a tranzitóna területének elhagyására jogosult.

Tranzitóna kialakítására került sor a magyar-szerb határon, Röske és Tompa területén, amire az adott szabályok érvényesek: a nap 24 órájában működőképes tranzitóna, illetve a látogatók számára csak a menekültügyi hatóság engedélyével lehetséges a tranzitóna területére való belépés.⁹⁷A menekült vagy menedékkérő személy a tranzitónában való tartózkodása alatt köteles a házirend betartására, illetve köteles a menekültügyi hatóság parancsainak és határozatainak eleget tenni. Kötelező továbbá az adott személy ruházatának és csomagjainak átvizsgálása a tranzitónába érkezését követően, de még a zónába való belépése előtt. Az érkezőnek lehetősége adódik, hogy a tranzitónába helyezheti el az értéktárgyait, illetve ha arról rendelkezik, akkor a készpénzét is, és ezek használatára bármikor szabadon igényt tarthat. Aki a tranzitónába kerül, azt a személyt a tranzitónába való belépést követően nyomban informálni kell a jogairól és kötelezettségeiről az anyanyelvén, vagy az általa ismert nyelven, a házirend megértése érdekében. A tranzitónában tartózkodók érdekében a házirend megismertetését öt nyelven is ki kell tenni, egy jól látható helyen.

2013-ban nyitott a vámosszabadi Befogadó Állomás, mely a bicskei Befogadó Állomás 2016.évi bezárása után az egyetlen olyan intézmény lett, ami a tranzitónák mellett a menekültek és oltalmazottak ideiglenes elhelyezésének érdekében létezik. Az állomásokon lévő munkatársak feladata, hogy gondoskodjanak az oda érkező személyek regisztrációjáról és tájékoztassák őket a közérdekű tudnivalókról, a jogaikról és azok érvényesítésének módjáról, illetve a kötelezettségeikről, és ismertessék velük a házirendet. Mindenképpen biztosítsák számukra a vallásuk, hovatartozásuk és helyzetüknek megfelelően az étkezést, tisztálkodást és a szállást. Az ott lakók által igénybe vett szobák rendjét folyamatosan ellenőrzik. Továbbá nem hagyják figyelmen kívül az életkörülményeiket. A befogadó személyek alkalmas ruházatairól is gondoskodnak.

2018 októbertől Menekültügyi Őrzött Befogadó Központ is üzemel a békéscsabai és nyírbátori telephelyeken, a befogadó állomások mellett. A főtí Károlyi István Gyermekközpontba kerültek azok a 14 év alatti kiskorúak, akiknek nem volt kísérőjük. A kiskorúak többsége is csupán tranzitállomásként használja a gyermekközpontot, ugyanis az ide kerülő kiskorúak úti célja is Nyugat-Európa.⁹⁸

---

⁹⁷Klenner Zoltán: Menekültügyi ismeretek, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 66. o.

⁹⁸Klenner Zoltán: Menekültügyi ismeretek, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 67. o.

4.3 Illegális bevándorlás megfékezése

Jelenleg a jogellenes migráció témája nem csupán Magyarországot, hanem teljes Európát érintő probléma. Ma már szinte naponta hallhatók és láthatók a híradókban és a média felületein az illegális migrációval kapcsolatos hírek, beszámolók, melyekben számtalanszor esik szó a rendészeti hatóságok jogellenes migrációval kapcsolatos cselekedeteiről. Az Integrált Határigazgatás alapvető szerepet játszik az illegális migráció eljárásának kezelésében. Magyarországon a korábban történt, és jelen pillanatban is folyamatban lévő illegális migrációs eljárások kezelése a rendészetre nehezedik.⁹⁹

Az Alaptörvényből keletkeznek a rendőrség teendői az illegális migrációval kapcsolatban, mivel a rendőrség fontos kötelességei között nevesíti az országhatárrendjének fedezetét. Persze a szakmai feladatokat nézve a rendőrség mellett a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal részére is rendkívül nagy teher az illegális migráció.

Az illegális migráció jelen állapot kezelésében a Magyar Honvédség eredményesen segíti ki Magyarországot a rendészeti ténykedéseket illetően. Az állam segítségére vannak továbbá az önkormányzatok, az egészségügyi és a humanitárius szervezetek is. Illetve lehetséges, hogy a közeljövőben is az illegális migráció lesz a rendészet egyik, hanem a legnagyobb kihívása itthon és az Európai Unió egyes országaiban. Rendészeti nézőpontból a népvándorlás és az illegális migráció szeparálásának kiindulópontja a határátkelés és a kiválasztott országba való beérkezés módja. Azok a migránsok, akik az ország határát okmányok nélkül, vagy engedély nélkül lépik át, a célország és az érintett államok jogrendjének megsértésével lépik át az országhatárokat és élnek a befogadó országokban. Az ő esetükben lehet beszélni az illegális migrációról. A népvándorlásnak létezik igazolt és nem igazolt fogalma is. Nem nagyon van különbség, illetve elég kicsi a különbség a legális és illegális migráció között, mivel nagyon gyakori, hogy az Európai Unió országaiban a külföldi utazók legálisan

---

Integrált Határigazgatás: 2016. október 6-án hatályba lépett az Európai Parlament és a Tanács 2016/1624 rendelete az Európai Határ- és Parti Őrségről

⁹⁹ KUI László: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének helyzete Magyarországon, Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó, 2016, 43. o.

érkeznek meg, de azt követően a tartózkodás előírt szabályait megsértve, illetve a meghatározott megengedett időt túllépve nem távoznak el az országból.¹⁰⁰

Az ország illegális migrációjával kapcsolatban lévő mostani körülményeit, a magyar határrendészet ténykedését jórészt irányítja az a realitás, hogy teljes jogú schengeni tagállamként, a határok védelmével egyúttal a schengeni terület védelmét is garantálni szükséges. Az IBM mind a tagországokban, mind Magyarországon a belső védelem biztosításának és az illegális migráció, és az ehhez fűződő további jogsértésekkel szembeni fellépésnek kiemelkedő eszköze, melynek négy lépcsős belépés-ellenőrzési mintája van.

Fontos szereplői a schengeni terület védelmének a határok ellenőrzéséért felelős hatóságok, legyen szó egyéni határőrizeti hivatalokról, vagy akár a rendőrségről. A zöldhatár védelmében bevezetett rendeletek tartósan egyfajta terelő benyomást váltanak ki a határállomások felé, ahova rengeteg olyan migráns érkezik meg, akik hamis és hamisított úti okmányokkal rendelkeznek. A külső határellenőrzéseket a schengeni határigazgatásban foglaltak alapján, a határőrizetet tárgyi és elektronikus berendezésekkel támogatott álló, vagy mozgó személyeknek kell kivitelezni, akik a veszélyeztetett helyeket megfigyelés alatt tartják, és ott járőröznek.¹⁰¹

A határvédelemre jellemző útmutatások és a legjobb gyakorlatok az alábbiak.

- Reakció-képesség: azt vizsgálja, hogy az adott egységek mennyire képesek a megészlelt alanyok/emberek elkapására, és jelzést ad a stratégiai szintű követelményekre, mint például, hogy a repülőgépek és helikopterek rendelkezésre állnak-e, vagy, hogy épp meghatározza a különleges erők számát és bevetetőségét.

- Kockázatelemzés szerint alkalmasan felszerelt járőröknek kellene készenlétben várniuk hajsza, elfogás és észlelt mozgás kontrollja céljából.

- Különbféle járművek és kellékek –mint például a személygépkocsi, helikopter, repülőgépek, terepjárók, csónakok, éjjellátást segítő eszközök és hő kamerák, kerékpár,

---

¹⁰⁰Kui László: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének helyzete Magyarországon, Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó, 2016, 45. o.

¹⁰¹Kui László: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének helyzete Magyarországon, Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó, 2016, 47. o.

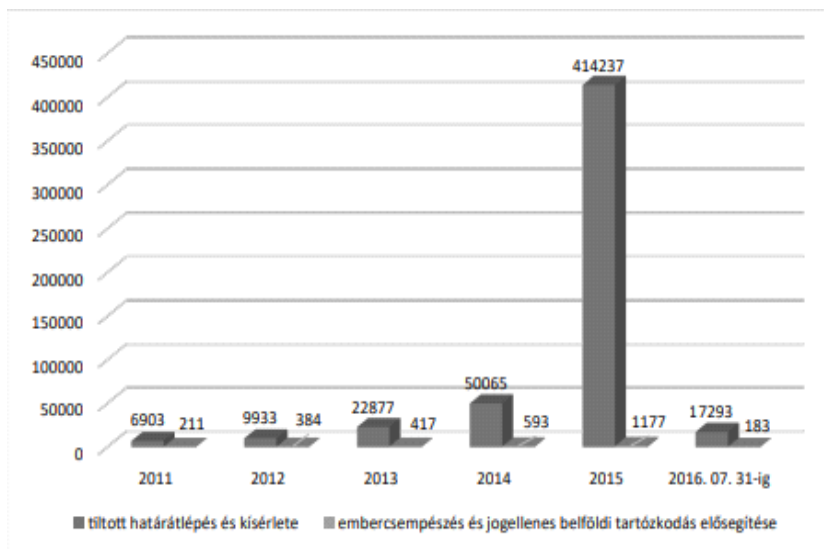
IBM: International Business Machines egy egyesült államokbeli székhelyű, multinacionális informatikai cég.

riasztórendszerek– segítségével kell a határvédelmet és az illegális átkelők elfogását végrehajtani.

- A határátkelőhelyek területén található határvonalakat kamerákkal, riasztórendszerekkel mindenképpen ellenőrzés alatt kell tartani.

A hatalmas terjedelmű illegális migráció helyzete Magyarországon 2015-ben és a rendészeti cselekedetek.

13. ábra: Az illegális migrációhoz kapcsolódó egyes jogellenes cselekmények alakulása Magyarországon 2011-től (Forrás: Kui László,2016)

2015. június 17-én a magyar kormány is arról határozott, hogy fizikai kordonnal zárja a zöldhatárt a szerb-magyarhatáron. A 1401/2015. (VI. 17.) számú kormányhatározat értelmében első lépésként a bevándorlás megakadályozása érdekében egy 175 km hosszúságú és 4 méter magas ideiglenes kerítés fal felállításának előkészítését rendelték el.¹⁰²

A szerb-magyar határon 2015. szeptember 15-én megtörtént intézkedések és lezárások után az illegális migráció irányvonala rögtön a horvát határ felé indult. A tömeges immigráció okozta szükségállapot kezelése érdekében a 1665/2015.(IX.21.) Korm. határozatában a kormány a válsághelyzet kijelentésével elrendelte a határ menti megyék, illetve azok schengeni határával azonos külső zöldhatárok átjárhatóságának előkészítését és megépítését, mely ideiglenes célú határzárakat képez és így a horvát határon folytatódhatott az IBH letelepítése. 2015. Október 16-án fejeződött be az IBH

¹⁰²Kui László: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének helyzete Magyarországon, Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó, 2016, 50. o

IBH: Ideiglenes Biztonsági Határzár

megvalósítása a horvát-magyar határon, ennek következtében létrejött a zöldhatár fizikai kordonnal történő lezárása a komplett déli határvonalon, teljesen minimalizálva ezzel az engedély nélküli határátlépések létszámát.¹⁰³

4.3.1 Migrációs politika az Európai Unióban

Az Európai Unió számos intézkedést vezetett be a migrációs hullám 2015-ös tetőzése óta, a határok hatékony ellenőrzése és a migrációkezelése érdekében. Ennek köszönhetően több mint 90%-kal csökkent a szabálytalanul érkező migránsok száma az Európai Unióban.¹⁰⁴

A tagországok és az Európai Unió még erőteljesebben dolgoznak azon, hogy eredményes, biztonságos és humánus politikát dolgozzanak ki. E téren az Európai Tanácsnak is rendkívüli szerepe van, ugyanis a stratégiai prioritást az intézmény szabályozza. Az Európai Unió Tanácsa ezen előnyök szerint jelöli ki a határozatok tendenciáját és foglalatosságokat ad a harmadik országokkal folytatott tárgyalásokra mindemellett jogszabályokat fogad el és terveket határoz meg. A migrációs hullám és nyomás kezelésére erős válaszhatározatokat dolgozott ki a Tanács és az Európai Tanács az utóbbi években. A válaszintézkedések a Tanácsban és Európai Tanácsban végbement munkák főbb szakaszait mutatják be időrendben. Az első a migrációs nyomás kezelése. 2015. október 30-án indította el a politikai szintű integráció válságos állapotok megszüntetési folyamatát a Tanács luxemburgi elnöksége. A válság elhárítási mechanizmus pontos erőforrást szolgáltat a válságra fennálló politikai válaszlépések szabályozásához azáltal, hogy egyben tartja a fontos szereplőket.

A Törökországból meginduló tengeri útirányt fejezi ki a kelet-mediterrán vonal megnevezés. Tömeges számban érkeztek a menekültek a szíriai háború következtében, és ezen az útvonalon át vezetett útjuk az Európai Unió térségébe 2015-ben. Miután az

---

¹⁰³Kui László: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének helyzete Magyarországon, Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó, 2016, 50. o

¹⁰⁴Európai Tanács- Az Európai Unió Tanácsa
<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/migratory-pressures/?fbclid=IwAR3vSM9EXYFoTYiimhRYaRoOb9sxOz5Y4wjT5hASPkj9e7lp5BuFrFHaeaw> Letöltve: 2020.04.30.

Európai Unió és Törökország között erős összefogás jött létre, kevesebb lett az ezen az útirányon érkező menekültek száma az Európai Unió térségére.

A kelet-mediterrán útvonal után a nyugat-mediterrán irányból jutottak el a legtöbben Európába. A szub-szaharai Afrika és észak-afrikai államokból induló migránsok útvonala Marokkón át vezetett Európába. A közép-mediterrán útvonal könnyítette meg a szub-szaharai és észak-afrikai államokból elinduló embertömegek áthaladását Líbián Európa felé. Az Európába jutáshoz a legtöbbször használt útvonal volt ez 2015 és 2017 között, de 2018 óta kevesebb illegálismigráns használja. A líbiai embercsempész és emberkereskedelmi szervezetek megalakulásához nagymértékben hozzájárul ez az útvonal. Emiatt az EU fontos lépéseket tett a Líbiában keletkezett migrációs állapotok kezelésére, és azért, hogy Afrikában tudják kezelni a migráció okait.¹⁰⁵

Az Európa felé tartó migránsok és menekültek számára kockázatos az utazás, mert az embercsempészek egyre brutálisabb és életveszélyesebb stratégiákat használnak a Földközi-tengeren való átkelés miatt. Ennek érdekében az EU 3 tervszerű eljárást indította a Földközi-tengeren, hogy a bajba jutott menekülteket és migránsokat megmentse, és hogy megfékezze az embercsempészetet. Az Európai Unió különböző szabályokat hozott, melyekkel segíti a menedékkérők, a diákok, a képzettséggel rendelkező munkavállalók ügyeit, hogy a családregyesítés folyamán kezelje a legális migrációs tömegeket. 2015-ben a Tanács olyan határozatot fogadott el, ami menedékkérők Görögországból és Olaszországból való áthelyezéséről szólt.¹⁰⁶

Az EU visszafogadási egyezséget is kötött az illegális migránsok visszaküldésének elkerülése érdekében. Azoknak a menekülteknek, akik segítségre szorulnak, esélyük lesz arra, hogy törvényesen és biztonságosan az Európai Unió térségébe léphessenek be

---

¹⁰⁵ Európai Tanács- Az Európai Unió Tanácsa, ismeretlen szerző

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/migratory-pressures/?fbclid=IwAR3vSM9EXYFoTYiimhRYaRoOb9sxOz5Y4wjT5hASPkj9e7lp5BuFrFHaeaw> Letöltve: 2020.04.30.

¹⁰⁶ Európai Tanács- Az Európai Unió Tanácsa, ismeretlen szerző

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/migratory-pressures/?fbclid=IwAR3vSM9EXYFoTYiimhRYaRoOb9sxOz5Y4wjT5hASPkj9e7lp5BuFrFHaeaw> Letöltve: 2020.04.30.

anélkül, hogy a kockázatos utazások során az életük veszélybe kerülne. Az uniós áttelepítési terv során elsődlegesen a törökországi szír menekültek helyzetén próbált az EU javítani. A programterv 2016 márciusában lépett életbe, mikor az Európai Unió és Törökország egyezséget kötött.

4.4 A menekültek integrációja, nehézségei

A menekültek integrálása erőteljes és összetett, kétirányú folyamat, mely egy-két érintett fél részéről komoly erőfeszítéseket igényel, ideértve a menekültek törekvését arra, hogy a saját kulturális hovatartozásuk nélkül beilleszkedjenek a befogadó országba, vagy a fogadó csoportok és közintézmények törekvéseit arra, hogy elfogadják és befogadják a menekülteket, és teljesítsék a sokszínű társaság igényeit.¹⁰⁷ A menekültek körülményeiről szóló 1951. évi egyezmény és a 1967. évi jegyzőkönyv komoly figyelmet szentel a menekültek integrációjára. Az egyezmény sok olyan társadalmi és gazdasági jogról dönt, amelyek támogatják az integráció menetét: a munkaerőpiacra való bekapcsolódás esélyéről, az oktatáshoz való elérhetőségéről, a mozgás szabadságáról, a szociális támogatáshoz és segítségnyújtáshoz való lehetőségről, az egészségügyi ellátáshoz való jogról, illetve az érvényes úti és személyazonosító okmányokkal való utazás jogáról. Ezen kívül az egyezmény 34. cikke utasítja a nemzeteket, hogy biztosítsák a menekültek integrációját, valamint az állampolgársághoz való jog megszerzését.¹⁰⁸

Az UNHCR, az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatala 1989 óta működik Magyarországon, amely hivatala magyar kormány munkájában segédkezett oly módon, hogy segítette azt, a nemzetközi menekültjoggal összehangolt nemzeti jogszabályok alkotásában, illetve a menekültellátó rendszer megvalósításában. Az UNHCR a menedékkérelmek kiértékelésében is aktívan részt vett, ennek oka pedig az volt, hogy Magyarország csatlakozott az 1951. évi egyezményhez, így tehát az állam kizárólag az

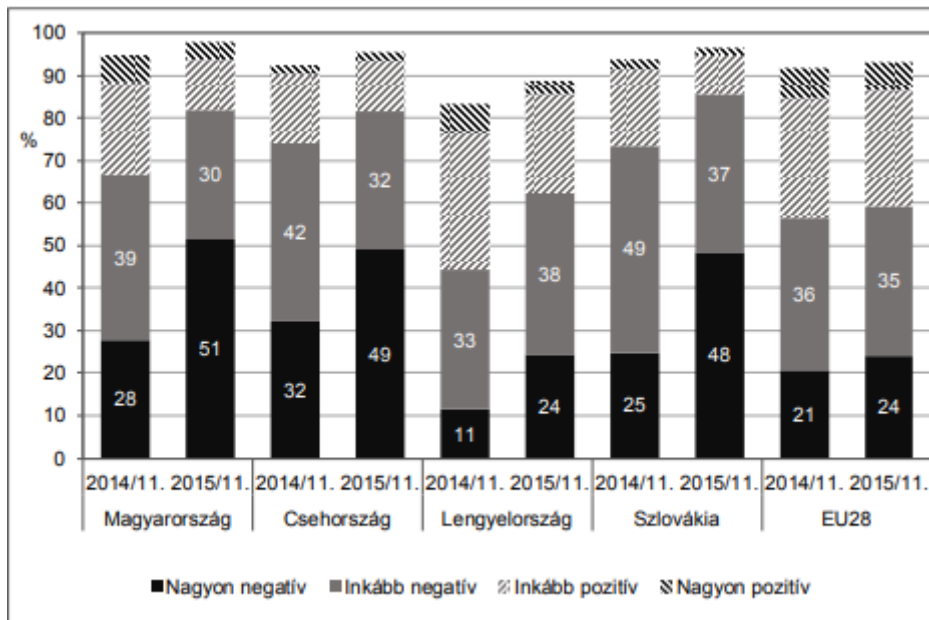
---

¹⁰⁷ ENSZ Menekültügyi Főbiztosság: Menekültintegráció Közép-Európában – Háttéranyag, https://www.unhcr.org/hu/wp-content/uploads/sites/21/2016/12/UNHCR-Integration_note-HUN_version-screen.pdf Letöltve: 2020.04.12.

¹⁰⁸ ENSZ Menekültügyi Főbiztosság: Menekültintegráció Közép-Európában – Háttéranyag, https://www.unhcr.org/hu/wp-content/uploads/sites/21/2016/12/UNHCR-Integration_note-HUN_versionscreen.pdf?fbclid=IwAR0PwL3Mz1TWBEWcOcSbOXBDMCEkRSGlxz1HMzlc0U0_YqcyHH3wrDJJOBE Letöltve: 2020.04.12.

európai menedékkérők kapcsán ellenőrizte, hogy megvalósul-e a menekültstátusz feltétele.¹⁰⁹

Az országba érkező menekültek rengetegszer néznek szemben azzal, hogy a társadalom nagy része alapvetően negatívan közelít feléjük, vagy már eleve elutasító viselkedést mutatnak velük anélkül, hogy esélyt adnának arra, hogy megismerjék őket és a helyzetüket. A menekülteknek így ezzel nem csak a menekülésük okait és annak átélt traumáit kell feldolgozniuk, hanem a befogadó országban a lakosság negatív hozzáállásával is meg kell birkóznuk. Az ilyen elutasítások és viselkedések megnehezítik a menekültek beilleszkedését a befogadó országba, és olyan helyzetbe kerülnek, amit nehezen tudnak feldolgozni. A nemzetközi összehasonlító tanulmányok alá támasztják, hogy európai kontinensen a magyar lakosság talán az egyik legelutasítóbb nemzet a külföldiekkel és a menekültekkel.¹¹⁰

14. ábra: Az Európai Unió kívül érkező menekültek irányába táplált érzések. Forrás: Európai Bizottság, Standard Eurobarometer kutatások (2015)

A menekültekről és migránsokról formálódott kép jelentős hatást gyakorol az integráció eredményességére a többségi populációban. A menekültek integrálódási igyekezeteit nagyban hátráltatják a médiában elhangzott és a politikusok által megfogalmazott borúlátó álláspontok.

¹⁰⁹UNHCR <https://www.unhcr.org/hu/az-unhcr-magyarorszagon> Letöltve: 2020.04.12.

¹¹⁰ Integráció önkéntes alapon: önkéntesség, mint menekültügyi integrációs eszköz, AduPint, <https://menedek.hu/sites/default/files/article-uploads/integracio-onkentesalapon.pdf> Letöltve: 2020.04.12.

A menekültek elsősorban megjelölt tartózkodásra kijelölt helyen, általában intézményes ellátási formák között élnek, a lakosságtól tulajdonképpen szeparáltan. Lakhatásuk biztosítására gyakran még az elismert menekült státusszal rendelkezők sem tudnak megoldást találni. Mivel a menekülteknek nincs meg az anyagi forrásuk, ami segítené őket a lakhatáshoz, és az otthonteremtési támogatásból saját lakást vagy házat nem tudnak venni, így gyakran kénytelenek lakást kibérelni, amelynek költségei viszont eléggé magasak, mivel sokszor a bérbeadók kihasználják, hogy a menekültnek nincs más lehetősége, mint kifizetni egy magasabb lakbért. A másik nagy probléma a bérbeadók bizalmatlansága a menekültekkel szemben, akik szinte alig nyújtanak segítséget, hogy a bérbe adott ingatlanukba a bérlő be is jelentkezzen az adott címre, mely jelentősen fontos lenne a bérlők számára.¹¹¹Mivel a legtöbb esetben a bérleti szerződés megkötése elmarad, lehetetlenné válik számukra, hogy álláskeresőként regisztráltassák magukat, illetve a bérleti szerződés hiányában az adott menedékjogot nyújtó országban nem fognak tudni állandó tartózkodást igazoló személyazonosító okmányokat szerezni.¹¹²

A hatályos szabályok, a szociális ellátás szabályozása, a hosszadalmas és komplikált adminisztrációs folyamatok negatívan befolyásolhatják a munkavállalást és az integrációs törekvéseket, mivel a menekültek kilátásaira nagy hatást gyakorló szempontokról van szó.

Az integráció egyik alkotóeleme az indíték. A társadalomba való beilleszkedés iránti elszántság jelentősen befolyásolja annak eredményességét. Fontos kérdés, hogy az adott befogadó államot tranzitként, vagy célországnak tekinti-e a menekült. A menekültek a nemzetközi védelem valamilyen formájának megszerzése után egyidejűleg jogot szereznek arra, hogy beilleszkedjenek az országba, státuszuk a magyar állampolgárokéhoz hasonló jogokat biztosít nekik, vagyis ezzel kötelezettségek is terhelik őket. Munkavállalásuk nincs engedélyhez kötve, így nem szükséges minden egyes adandó

---

¹¹¹ Integráció önkéntes alapon: önkéntesség, mint menekültügyi integrációs eszköz, AduPint, 27. o. <https://menedek.hu/sites/default/files/article-uploads/integracio-onkentesalapon.pdf> Letöltve: 2020.04.13.

¹¹² ENSZ Menekültügyi Főbiztosság: Menekültintegráció Közép-Európában - Háttéranyag https://www.unhcr.org/hu/wp-content/uploads/sites/21/2016/12/UNHCR-Integration_note-HUN_version-screen.pdf Letöltve: 2020.04.13.

alkalommal bejelenteniük ezt a hivatal felé, és a magyar állampolgárokhoz hasonlóan férnek hozzá a szociális és egészségügyi szolgáltatásokhoz, vagy akár az oktatáshoz.¹¹³

A menekültek támogatásával és integrációjával kapcsolatosan leszögezhető, hogy az idegen kultúrából érkezők számának növekedéséből származó kötelezettségektől Magyarország sem mentesíthető. Az utóbbi években elvégzett társadalomtudományi kutatások alapján beigazolódott, hogy azok a menekültek tudtak a leggyorsabban integrálódni, akik a munkavállalás miatt legalább alap szinten elsajátították a magyar nyelvet, vagy gyermekeik a magyar iskolákban tanulnak, így könnyen taníthatják a szüleiket. Az integráció tehát az anyagi biztonság előteremtésében, és a befogadó ország tagjaival és szervezeteivel való kommunikációban próbál erősebb kapcsolatot teremteni. Többnyire azok a menekültek segítik nagyban beilleszkedést, akiknek születési országából többen, nagy létszámban élnek Magyarországon, vagy magyar állampolgárként élnek.¹¹⁴

A menekültek egy részének nincs szaktudása vagy képzettsége, persze ez is függ attól, hogy honnan menekül az adott személy, mivel ahonnan elmenekülnek ott nincs mindenkinek lehetősége arra, hogy képzettséget szerezzen, vagy az sem biztos, hogy a már meglévő szakképzettségük alkalmazható a befogadó országban. Tehát így sokan vannak, akiknek van valamilyen szakképzettségük, de mégis arra kényszerülnek, hogy más szakmát tanuljanak azért, hogy eltartsák magukat és családjukat. Megesik, hogy a menedékkérő a menekülés során nem tudja magával hozni azokat a dokumentumokat és a végzettségét igazoló okleveleket, amiknek hasznát vehetné a munkaszerzéséhez, és ezeknek a beszerzése szinte alig lehetséges a későbbiekben. Elégé költséges és hosszadalmas procedúra egy másik országban megszerzett szaktudás elismerése.¹¹⁵

A Főbizottság integrációról szóló rendelete néhány menekültet befogadó országot arra bátorít, hogy vegyenek számításba olyasféle szisztémákat, melyek segíthetik a menekültek alkalmazását és a gazdaságban való tevékeny részvételüket, főleg az oktatás és a készségfejlesztés által. Számtalan olyan nehézség állapítható meg, amellyel a

---

¹¹³Klenner Zoltán: Menekültügyi ismeretek, Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019, 165. o.

¹¹⁴Klenner Zoltán: Menekültügyi ismeretek, Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019, 174. o.

¹¹⁵ Integráció önkéntes alapon: önkéntesség, mint menekültügyi integrációs eszköz, AduPint, <https://menedek.hu/sites/default/files/article-uploads/integracio-onkentesalapon.pdf> Letöltve: 2020.04.13.

menekültek szembe néznek az országban a munkakeresésük alatt. Mint például sok esetben megesik, hogy nincsenek tisztában a számukra fennálló munkaerő foglalkozási-és elhelyezkedési juttatásokat és programokat, és ennek következményeként rengetegen munka nélkül maradnak. Sokan kerülnek olyan helyzetbe, hogy nem ismerik fel a munkahelyi jogait, nincsenek tisztában azokkal. Leginkább ők azok, akik a kizsákmányolásnak és a kihasználásnak vannak kitéve. A munkaerőpiaci megkülönböztetés másik lényeges, nyugtalanságra okot adó feltevés, hogy viszonylag sok menekült beszél arról, hogy nehezen tudnak munkához jutni, főleg mert menekültek, vagy, mert a munkaadók semmibe veszik a munkavállalók alapvető jogait. Egyszerűen nehezen kapnak esélyt arra, hogy az adott és kívánt munkát meg is kapják, a munkáltatók inkább kedveznek a hazai munkavállalóknak, mint a külföldi munkaerőnek.¹¹⁶

A nyelvtanulás az egyik legfontosabb alappillére az integrációnak, ugyanis aki tud az adott ország nyelvén kommunikálni, sokkal könnyebben tud beilleszkedni is. A nyelv megtanulható rendszerezett oktatási formában vagy akár a közösségekkel eltöltött mindennapi, kölcsönös kommunikáció során. Az oktatáshoz való hozzáférés során is sok nehézséggel küzdenek a menekültek. A felnőtt menekültek részéről elmondható, hogy mivel nem részesültek alapoktatásban, vagy éppen nem tudták a születésű országukban a képzést elvégezni, így hiányos, vagy nincs is meg az alapszaktudásuk. Azok számára komoly gondot okoz a befogadó ország nyelvének a mindennapi élethez szükséges elsajátítása, akik nem rendelkeznek az alapvető írás- és olvasáskészséggel.

A legrosszabb helyzetben mégis azok vannak, akik a hazájukban valamilyen felsőfokú képesítést szereztek, de ezeket vagy nem tudják elismertetni, vagy hiányoznak az ezt igazoló, megfelelő okiratok.

Nincs olyan eljárás, ami jóváhagyja az illetékes képzése szerveknek, hogy alkalmas minősítést szerezzenek, vagy a származási országuk hatóságánál nem tudják az okiratot hitelesíteni. Mind a gyerekek mind a tinik körében rengetegen szembesülnek gondokkal az oktatási intézményekben, többek között az iskolavezetés és a hátrányos

---

¹¹⁶ENSZ Menekültügyi Főbiztosság: Menekültintegráció Közép-Európában – Háttéranyag https://www.unhcr.org/hu/wp-content/uploads/sites/21/2016/12/UNHCR-Integration_note-HUN_version-screen.pdf?fbclid=IwAR3RqHs4gyMbhchJoSEofZM5JBia5w-dOZCNzafE7EAFFdd1PqdDYh4yBI8 Letöltve: 2020.04.13.

megkülönböztetés miatt. Az iskolák nem rendelkeznek olyan forrásokkal vagy pénzügyi támogatásokkal, melyek megkönnyítenék a menekült gyerekek iskolai tevékenységét.¹¹⁷

4.4.1 Multikulturalizmus

A multikulturalizmus témájának megismerése rendkívül fontos, a fogalomnak számos jelentése létezik. Az elmúlt 20-30 évben a tömeges migráció következtében a multikulturalizmus lett a meghatározó eszme a civilizáció egyes államaiban.¹¹⁸ A különböző kultúrák zavartalanul élhetnek egymás mellett. A multikulturalizmus az 1970-es években terjedt el, viszont manapság sokan támadják a bevándorlás miatt, főleg a nyugati országokban, és felmerül a kérdés vajon alkalmas-e a kulturális nehézségek áthidalására.¹¹⁹ A multikulturalizmust társadalmon belüli változatosságként és társadalmi sokszínűségként definiáljuk, sokféle nemzetiségből álló társadalmakat jelöl, melyekben az önálló kultúrák egymással kölcsönösen, jó viszonyban élnek. Ugyanakkor egy világeszme és egy politikai szemlélet, ami a társadalmon belül is megjelenítődik. A multikulturális társadalmak nem fáradoznak azzal, hogy a bevándorlókat és az etnikumokat asszimilálják.

Az európaiak többsége 30 évvel ezelőtt úgy hitte, hogy a multikulturalizmus oldja meg a kontinens problémáit, amit ma már másképp gondolnak. Az emberek szerint Európa túlságosan is sokat engedett a bevándorlóknak anélkül, hogy követelte volna a kulturális integrálódásukat. A multikulturalizmus minden egyes etnikai és kulturális osztályt egyenértékűnek tart, ugyanis a szerint minden egyes személynek jogában áll érvényesülni azzal a kultúrával, amellyel szeretne, és lehetősége van élni a gazdasági és társadalmi egyenlőség eshetőségeivel. Egyetlen önálló egységként működő kultúrának sincs kivételes előnye a másikkal szemben, továbbá, mivel azok gyarapítják a társadalmat, mindegyiknek a tiszteletben tartása illendő. A multikulturalizmus alatt a eltérő kultúrák

---

¹¹⁷ENSZ Menekültügyi Főbiztosság: Menekültintegráció Közép-Európában – Háttéranyag 13. https://www.unhcr.org/hu/wp-content/uploads/sites/21/2016/12/UNHCR-Integration_note-HUN_version-screen.pdf Letöltve:2020.04.13.

¹¹⁸ Berkes Lilla: A multikulturalizmus fogalmának kialakulása és jelentése. Délkelet-Európa – South East Europe International Relations Quarterly, Vol. 1. No. 4. (2010) 1-7. oldal

¹¹⁹Hautzinger Zoltán- Hegedüs Judit - Klenner Zoltán: A migráció elmélete, Nemzeti Közszerzői Egyetem, Budapest, 2014, 91. o.

egyenlőségét értjük, amely nem különbözteti meg őket egymástól és nem jelöl meg egyetlen domináns kultúrát sem.

A legtöbb bevándorló elszakad a gyökereitől, attól a pillanattól, amikor a származási helyétől egy teljesen más közösségbe kerül. Az új országban új embereket, barátokat, élettársakat ismerhetnek meg, akikkel később összeköthetik életüket és családot alapíthatnak. Megpróbálnak beilleszkedni a környezetükbe, ennek következtében számos kihívással kerülnek szembe. Kitérnek a veszélytelen környezetből egy, számukra nem biztonságos környezetbe, amely rossz hatással lehet rájuk. A munkanélküliség aránya is óriási környezetükben, és előfordul, hogy lekezelik, vagy máshogy bánnak velük, mint a helyi emberekkel és anyagiakban sem úgy ismerik el őket, mint a helyi állampolgárokat. Ezen okokból sokan nem tudnak munkát vállalni, mert embertelen bánásmódban részesítik őket, vagy fel sem veszik őket a munkahelyekre.

Fontos szerepet szánt az oktatásnak az állam a multikulturális nevelés területén, a legtöbb országban a kisebbségi csoportokhoz tartozó gyerekek a saját anyanyelvükön is tanulhatnak.¹²⁰ Azokat a menekülteket, akik csak alapfokú oktatásban részesültek és a magyar nyelvet kevésbé sikerült megtanulniuk, ritkán alkalmazzák magas munkakörben. A multikulturalizmus eszméje a legmodernebb megoldási módszer, amely a kisebbségi népcsoportok problémáira megoldást talál azzal, hogy végighallgatja őket és tiszteli a hagyományaikat. Nem az integrálásukra törekszik a társadalmon belül, hanem arra, hogy az általuk képviselt sokszínűséget fenntartsa.¹²¹

Mivel korábban egy teljesen másik kultúrában, más közösségben nevelkedtek és éltek, és más életvitelhez voltak szokva, a bevándorlók és menekültek szempontjából fontos, hogy abból kiszakítva, az új hazájukban való letelepedés után milyen változásokon kell átmenniük, melyek azok a dolgok, amik már nem a megszokott módon történnek az életükben.

Felmerülhet a kérdés, hogy elveszíthetik-e hovatartozásukat, fel kell-e adniuk a saját kultúrájukat az új kultúra miatt, mennyire változik meg az életvitelük a korábbihoz képest, betudnak-e illeszkedni a társadalomba, nyílik-e lehetőségük arra, hogy

---

¹²⁰ Gyulai Gábor: Külföldiek Magyarországon, Magyar Helsinki Bizottság, 2011, 13. o.

¹²¹ Berkes Lilla: A multikulturalizmus fogalmának kialakulása és jelentése. Délkelet-Európa – South East Europe International Relations Quarterly, Vol. 1. No. 4. (2010 1sz) 1-7. oldal

megismerjék és elfogadják őket, illetve, hogy ők maguk is el tudnak-e fogadni másokat. Felmerül továbbá, hogy a családtagjaik hogyan integrálódnak.

4.4.2 Az állampolgárság megszerzésének rögzös útja

Rendkívüli módon fontos szerepe van a bevándorlók honosításában az állampolgársági rendszerek felépítési befolyásainak. Az állampolgárság megszerzését befolyásoló nemzetállami jogintézmények, a honosítási eljárás mente, gyakorlata erőteljes hatást gyakorol a bevándorlók honosítási igényeire, vagyis a honosítások eredményességeire. Hatalmas különbségek jelennek meg az Európai Unió államain belül is a honosítási struktúrákban és a gyakorlatban. Az 1993. évi LV törvény a magyar állampolgárságról: a törvény szerint Magyarországon a magyar állampolgárság az emberek számára születésüknél fogva, a magyar állampolgárú szülőktől való származással jön létre. Illetve egy gyermek születésénél a biológiai apa, aki ő maga is magyar állampolgár, amennyiben a szülők nem házasok, úgy teljes jogú apai nyilatkozatot tesz, és így a bíróság állapítja meg az apaságát. Az országban élő bevándorló vagy letelepedési engedéllyel rendelkező személy gyermeke csak bizonyos feltételek teljesítése mellett szerezhethet magyar állampolgárságot.¹²²

A születési elv mellett a területi elméletet alkalmazza a magyar jog a hontalanok számának csökkentése érdekében. Maga az állampolgárság olyan kivételes jogi kapcsolat egy személy és egy nemzet között, mely általános kötelességeket és kétoldalú jogokat valósít meg, illetve mutatja az alany és az állam között aktuális, erős társadalmi, gazdasági és kulturális kapcsolatokat. Az állampolgárság tartalma komplex, rengeteg definiálási lehetőséggel. Így a jogi meghatározásának nincs egyetemesen elfogadott, világos definíciója. Nem meglepő, hogy ma, szerte a világban a fogalom definíciójának kiterjedt értelmében vannak történelmi, kulturális és jogi eltérései.

A menekültek és azok, akik otthonukat gazdasági okból elhagyják, általában nem rendelkeznek működőképes állampolgársággal. Tehát valójában nem is számíthatnak az őket megillető nemzetiségük szerinti ország biztonságára és segítségére, és a legtöbbször a hazájuk hatóságaitól szenvedik el az üldöztetést. A szülőhazájuk elhagyására kényszerültek, tehát sokáig nem térhetnek az országba, illetve nem is kerülhetnek összekötetésbe az államuk kormánytagjaival és hatóságaival. Ezáltal a menekültek

---

¹²² Tóth Judit: Magyarra válni- Bevándorlók honosítási és integrációs stratégiái, MTA Etnikai- nemzeti Kisebbségkutató Intézetének igazgatója, Budapest, 2011, 13. o.

születésüknél fogva megszerzett állampolgársága csupán formális, melynek értéke nem több mint egy igazolvány vagy útlevel.

Az alaptörvény, illetve a magyar állampolgárságról szóló 1993.évi LV. törvény állapítja meg a magyar állampolgársággal kapcsolatos szabályokat.¹²³

A magyar állampolgárság megszerzése rendkívüli fontos mind a menekültek, mind a hontalanok és oltalmazottak számára. Az állampolgárság birtoklásával az adott személy bizonyos jogokat és kötelezettségeket vállal, előnyeik többek között jogi kedvezmények, nagyobb biztonság a befogadó országokban, könnyebb ügyintézés a hivatalokban, és nem érheti őket megkülönböztetés. Fontos, hogy ha a befogadó országban él az illető, azon törvények alapján és módok szerint bánjanak vele, például ne essen áldozatául megkülönböztetésnek egy másik országba való utazás során. Ugyanis a menekültek számára másfajta okmányokat állítanak ki, melyeket a határon való ellenőrzés vagy reptéri ellenőrzés során hosszas vizsgálatnak vetnek alá. Ez azért fordulhat elő, mert a reptéri dolgozó vagy a határellenőr nem ismeri fel azokat. A honosítás kritériumai egyes országok jogihoz képest azt a követelményt gyakorlott mérni, hogy valójában mennyire szoros az állam és jövőbeli állampolgára közötti kötelék, hogyan is integrálódik a befogadó társadalomba.¹²⁴

Tulajdonképpen sokáig három fő kategória létezett a honosítási szempontok tekintetében. Honosítást kérhet, az, aki nem magyar állampolgár. A honosítási kérelem teljesítésével szerez magyar állampolgárságot, aki a kérelem benyújtása előtt meghatározott ideig menekültként, bevándorlóként, illetve letelepedettként Magyarországon lakott folyamatosan és a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek, a beutazáshoz és tartózkodásról szóló törvényben meghatározottak szerint a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz jogát gyakorolta Magyarországon és eleget tett a bejelentési kötelezettségeinek. Aki igazolni tudja, hogy magyarországi megélhetése és lakóhelye biztosítva van, tehát magyarországi lakhelye van. Honosítása nem sérti Magyarország közbiztonságát és nemzetbiztonságát, tehát büntetlen előéletű. A honosítási kérelem előterjesztését előzően, 8 éven át egy huzamban Magyarországon lakott, és az

---

¹²³ Gyulai Gábor: Az állampolgárság fekete doboza, ENSZ Menekültügyi Főbizottság (UNHCR), Budapest, 2016, 17. o.

¹²⁴ emberijogok.kormany.hu, ismeretlen szerző <https://emberijogok.kormany.hu/a-magyar-allampolgarsag-megszerzese> Letöltve: 2020.04.14.

alkotmányos alapismeretekből sikeres vizsgát tett magyar nyelven.¹²⁵ Kivéve azok, akik az alkotmányos alapismeretekből való vizsga alól mentesülnek. Tehát nem kell vizsgáznia annak, aki korlátozottan cselekvőképes kiskorú, aki korlátozottan cselekvőképtelen, aki cselekvőképtelen személy, aki a magyar tannyelvű oktatásban vagy felsőoktatásban, intézményben végzettséget szerzett, aki a kérelem benyújtásakor a hatvanadik életévét betöltötte, és aki igazolni tudja, hogy egészségügyi állapota tartós és visszafordíthatatlan romlása akadályozza, ezért képtelen a vizsga elvégzésére. Nem köteles vizsgát tenni még, aki legalább 10 éve érvényes házasságban él egy magyar állampolgárral, és aki 5 éve él aktív házasságban egy magyar állampolgárral, és közös gyermekük született, büntetlen előéletű a magyar jog szerint, és magyar nyelvtudását igazolni tudja. Kedvezményes honosítást kérhet, az, aki a kérelem benyújtása előtt 5 évig folyamatosan Magyarország lakik, az, aki hontalan, Magyarországon született, kiskorú volt mikor Magyarországon lakóhelyet létesített.¹²⁶

Vizsgára köteles, de kedvezményesen honosítható, aki a kérelme benyújtását megelőzően, 3 évig folyamatosan Magyarországon élt. Továbbá, aki 3 éve magyar állampolgárral házasságba él, kiskorú gyermeke is magyar állampolgár, magyar állampolgár fogadta örökbe, vagy hontalan, büntetlen előéletű, és lakhatása Magyarországon biztosított, honosítása a magyar köz- és nemzetbiztonságot nem sérti és a magyar hatóság menekültként elismerte. Ők szintén könnyebben szerezhetik meg a magyar állampolgárságot.¹²⁷

A honosítás igénylést számos helyen be lehet nyújtani, többek között a fővárosi és megyei kormányhivataloknál, a magyar konzuli tisztviselőhöz, valamint a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalnál. Minden egyes dokumentumot csatolnia kell annak, aki honosítási kérelmet kíván benyújtani. Tehát a lakóhelyét igazoló iratokat, az anyakönyvi kivonatát, a családi állapotát igazoló dokumentumot egyaránt. Az állampolgársági kérelemben tartalmaznia kell az adott személy születési családi és utónevét, házassági

---

¹²⁵ Gyulai Gábor: Az állampolgárság fekete doboza, ENSZ Menekültügyi Főbizottság (UNHCR), Budapest, 2016, 18. o.

¹²⁶ Kormányablak - Integrált Kormányzati Ügyfélszolgálat
<http://kormanyablak.hu/hu/feladatkorok/14/BAHIV00012> Letöltve: 2020.04.14

¹²⁷ Köztársasági Elnöki Hivatal, ismeretlen szerző
https://www.keh.hu/allampolgarsagi_ugyek/1511-Allampolgarsagi_ugyek&pnr=1
Letöltve: 2020.04.14.

családi és utónevét, esetleg korábbi házassági családi és utónevét, születési helyét és idejét, anyja nevét és nemét.

A jogszabály semmilyen kedvezményes előírást nem biztosít a menekültek és hontalanok számára a dokumentumok beszerzése alól.¹²⁸ Akiknek honosítása az állam érdekeltsége is egyben, illetve a kiskorúaknak a köztársasági elnök sok követelmény alól felmentést adhat.¹²⁹

5 ÖSSZEGZÉS

Azt biztosra lehet venni, hogy ha nem lennének globális problémák, háborúk a világban valószínűleg nem kényszerülnének milliók arra, hogy elhagyják az otthonukat, hogy gazdaságilag fejlettebb és stabilabb országba jussanak, akár az életük árán is.

A dolgozatomban a nemzetközi migráció kapcsán két kibocsátó ország (Afganisztán és Szíria) esetét vizsgáltam. Az afganisztáni háború befejezése után a mudzsahedek hatalomra jutása tovább rontott az ország helyzetén és még többen kényszerültek távozásra. Majd a polgárháború tovább folytatódott, miután a tálibok is színre léptek, aminek következménye még több emberáldozat volt, az emberek félelemben és jogfosztottságban éltek. A NATO csapatainak bevonulása Afganisztánba visszaszorította a tálibok erejét, majd a segélyeknek köszönhetően lehetőség nyílt a lakosság segítésére. Habár a konfliktus és merényletek mai napig megkeserítik az afgán nép mindennapjait, ebből faadóan sokan még mindig a menekülést választják.

A Szíriában zajló polgárháború tüntetésekkel kezdődött 2011-ben, majd hamarosan a tüntetőkből fegyveres felkelők váltak, és a terrorista csoportok is megjelentek. Tehát nemcsak a kormány és a felkelők közötti háború miatt kellett aggódniuk az embereknek, hanem az al-Kaida és az Iszlám Állam miatt is. A polgárháború kitörése után rengeteg ember kényszerült menekülésre. A szíriai polgárháború nagyban hozzájárult a 2015-ös menekültválsághoz, amelynek következtében milliók érkeztek az európai kontinensre.

Magyarország a migrációs hullám megakadályozására olyan intézkedéseket vezetett be, mint a magyar-szerb és magyar-horvát határon levő kerítés, ami hatékonynak

---

¹²⁸ Gyulai Gábor: Az állampolgárság fekete doboza, ENSZ Menekültügyi Főbizottság (UNHCR), Budapest, 2016, 20. o.

¹²⁹ Tóth Judit: Magyarra válni: Bevándorlók honosítási és integrációs stratégiái: Az állampolgárság szerepe a migránsok beilleszkedésében, az MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézetének igazgatója, Budapest, 2011, 14. o.

bizonyult abban a tekintetben, hogy a menekültáradat nem özönlötte el az országot. Az országon belül menekülttáborokat létesítettek, illetve tranzitónák kialakítására került sor Rösztke és Tompa területén, ahol a migránsok tartózkodhattak.

Véleményem szerint az Európai Unió migrációs politikája sok kívánnivalót hagy maga után, azonban vannak pozitív eredményei is. Ugyanis megpróbál egyfajta megoldást adni mind az államoknak, mind a menekültek számára. Az EU megpróbálta csökkenteni a migrációs áramlást azzal, hogy egyes államokkal, mint Törökország egyezséget kötött, hogy a Törökországban tartózkodó szíriaiak helyzetén javítani tudjanak, és a törökök tartsák az országon belül a menekülteket, az Európa felé vezető határok lezárásával. Ennek eredményeképpen kevesebb menekült érkezett az európai kontinensre. Habár a szíriai menekültek számára ez nem bizonyult jó megoldásnak, ők ugyanis Nyugat-Európa felé szeretnének eljutni. Az uniós kvótarendszer az EU áthelyezési rendszere 2015-ben született meg, az EU Tanácsában a tagállamok nagy többsége a szolidaritás jegyében fogadta el az átmeneti intézkedést. A kvóta célja az, hogy a legjobban megterhelt országokból a többi EU-tagállam kvóták alapján átvessz bizonyos számú menekültet. Magyarország ezt nem fogadta el, és 2017-ben pert indított az EU Tanácsa ellen, hogy vessék el a kvótarendszert. Habár a kvóta rendszer célja, hogy átvegyék a terheket legfőképpen Olaszországtól és Görögországtól, egyes tagállamokban (köztük Magyarországon is) kormányzati elutasításra került. Mivel a migrációs válság kezelése uniós szinten késett, ezért a tagállamok hajtottak végre intézkedéseket (pl. beléptetési szigorítások, határzár).

A 2020 tavaszán bekövetkezett koronavírus járvány miatt a határok teljes zárlatát valószínűsítették meg az uniós tagállamok, ami értelemszerűen kihatott a migrációra is. A határzár enyhítése a szakdolgozat benyújtása után következik be, így ennek következményeiről feltételezéseim vannak. Meglátásom szerint azok a migránsok, akik az EU-n kívül rekedtek, a határok megnyitása után elindulnak a nyugat-európai céljuk felé, és a feltorlódott tömeg valószínűleg ismét fokozott nyomás alá helyezi az integrációs szervezetet, ezzel ismét nehéz próba elé állítva azt.

IRODALOMJEGYZÉK

- Berkes Lilla: A multikulturalizmus fogalmának kialakulása és jelentése. Délkelet-Európa – South East Europe International Relations Quarterly, Vol. 1. No. 4. (2010 1sz)
- Bruhács János: Nemzetközi Jog II. Különös rész, Dialóg- Campus, 1999
- Douglas S. Massey – Joaquin Arango – Graeme Hugo – Ali Kouaouci – Adela Pellegrino – J. Edward Taylor: A migráció szociológiája 1. ,ElteTáTK, Budapest, 2012
- Gyulai Gábor: Az állampolgárság fekete doboza, ENSZ Menekültügyi Főbizottság (UNHCR), Budapest, 2016
- Gyulai Gábor: Külföldiek Magyarországon, Magyar Helsinki Bizottság, 2011
- Halász Iván: A nemzetközi migráció és közigazgatás, Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest, 2011
- Hautzinger Zoltán, Hegedüs Judit, Klenner Zoltán: A migráció elmélete, Nemzetközi Köszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, 2014
- Hautzinger Zoltán: Modern kori népvándorlás: A migráció komplex megközelítése, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017
- John Salt: A migráció szociológiája 1. , ElteTáTK, Budapest, 2012
- Juhász Attila, Molnár Csaba, Zgut Edit: Menekültügy és migráció Magyarországon, Political Capital, Budapest, 2017
- Karoliny Eszter – Mohay Ágoston: A nemzetközi migráció jogi keretei, Pécs, Publikon, 2009
- Klenner Zoltán: Menekültügyi ismeretek, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019
- Kui László: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének helyzete Magyarországon, Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó, 2016
- KUI László: Magyar rendészet, A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének helyzete Magyarországon, Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó, 2016
- Mohay Ágoston: A nemzetközi migráció jogi aspektusai. In Tarrósy István – Glied Viktor – Vörös Zoltán szerk.: Migrációs tendenciák napjainkban. Pécs, IDResearch Kft. – Publikon Kiadó, 2014
- Pécsi Tudományegyetem Történettudományi Intézetének Modernkori Oroszország és Szovjetunió Történeti Kutatócsoportja, a MOSZT, egy konferencia kötet, Bebesi György: Néhány adalék az afganisztáni iszlám fundamentalizmus kérdésköréhez 1979-1989 között – Mudzsahedek és tálibok, Pécs, 2010
- Póczik Szilveszter – Dunavölgyi Szilveszter: Nemzetközi Migráció – Nemzetközi kockázatok, HVG-ORAC Lap és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008
- Póczik Szilveszter: Modern kori népvándorlás: A migráció komplex megközelítése, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017
- Szép Árpád: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017
- Szuhai Ilona – Tálás Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság: A 2015-ös európai migrációs és menekültválság okairól és hátteréről, Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2017
- Tálás Péter: A migráció, mint biztonságpolitikai probléma, Akadémiai Kiadó, 2019
- Tamim Ansary: Games without Rules: The Often-Interrupted History of Afghanistan, USA, Public Affairs, 2012
- Tóth Judit: Magyarra válni- Bevándorlók honosítási és integrációs stratégiái, MTA Etnikai- nemzeti Kisebbségkutató Intézetének igazgatója, Budapest, 2011
- Tóth Judit: Magyarra válni: Bevándorlók honosítási és integrációs stratégiái: Az állampolgárság szerepe a migránsok beilleszkedésében, az MTA Etnikai-nemzeti

Kisebbségkutató Intézetének igazgatója, Budapest, 2011
Tóth Judit: Változó migráció - változó környezet, Tóth Ágnes, az MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete igazgatója, Budapest, 2010
Vajkai Edina: Menekültügyi ismeretek, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019
Varga Csaba Béla: Afganisztán- a legyőzhetetlen, Kelet Kiadó, Budapest, 2010
Varga János: Magyar Rendészet: Embercsempészség a tömeges méretű migráció során, Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó, 2016
Wagner Péter: Az Európai Unió mediterrán térséggel összefüggő kapcsolata Párbeszéd és konfliktusok, Dialóg Campus, Budapest, 2019

Internetes források

Bakos Tamás: A mozgásakadályozó tevékenység hatása az illegális migráció útvonalainak változásaira, 215. o. Forrás: https://mkk.uni-nke.hu/document/mkk-uni-nke-hu/2018_3_16_Bakos%20Tamas_MKK_cikk.pdf Letöltve: 2020.04.08.
BAON (2016), ismeretlen szerző Forrás: <https://www.baon.hu/bacs-kiskun/kek-hirek-bulvar-bacs-kiskun/nyitott-menekulttabor-lesz-juliustol-kiskunhalason-672227/> Letöltve: 2020.05.20.
Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, ismeretlen szerző Forrás: http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=1219&Itemid=1790&lang=hu Letöltve: 2020.05.20.
Demográfiai portré folyóirat, Gödri Irén - Nemzetközi vándorlás, 2018, 12 fejezet, 246-247. o. Forrás: <https://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografiaiportre/article/view/2474/2481> Letöltve: 2020.05.15.
Európai Parlament - europarl.europa.eu Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/society/20170629STO78630/menekult-ugy-es-migracio-az-eu-ban-tenyek-es-szamok> Letöltve: 2020.05.05.
emberijogok.kormany.hu, ismeretlen szerző Forrás: https://emberijogok.kormany.hu/illegalis-migracio-magyarorszagon?fbclid=IwAR3MjanUTQUvYvMBbezmeB8R9W_zxioxIZ-2_di1OmmXoIOjQopSPxYNzN8 Letöltve: 2020.04.15.
Európai Parlament Forrás: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2017-000970_HU.html Letöltve: 2020.05.20.
Európai Tanács- Az Európai Unió Tanácsa Forrás: <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/migratory-pressures/?fbclid=IwAR3vSM9EXYFoTYiimhRYaRoOb9sxOz5Y4wjT5hASpKj9e7lp5BuFrFHaeaw> Letöltve: 2020.04.30.
ENSZ Menekültügyi Főbiztosság: Menekültintegráció Közép-Európában – Háttéranyag, Forrás: https://www.unhcr.org/hu/wp-content/uploads/sites/21/2016/12/UNHCR-Integration_note-HUN_version-screen.pdf Letöltve: 2020.04.12.
emberijogok.kormany.hu, ismeretlen szerző Forrás: <https://emberijogok.kormany.hu/a-magyar-allampolgarsag-megszerzese> Letöltve: 2020.04.14.
FRONTEX – European Border and Coast Guard Agency Forrás: <https://frontex.europa.eu/> Letöltve: 2020.04.08.
Gyulai Gábor: Külföldiek Magyarországon, Budapest, 2011, 9. o. Forrás: <http://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/Kulfoldiek-Magyarorszagon-05-11-2011-WEB.pdf> Letöltve: 2020.04.08.
Harmat Árpád Péter (2015) Forrás: <http://tortenelemcikkek.hu/node/167> Letöltve: 2020.05.15.

Integráció önkéntes alapon: önkéntesség, mint menekültügyi integrációs eszköz, AduPint, Forrás: <https://menedek.hu/sites/default/files/article-uploads/integracio-onkentesalapon.pdf> Letöltve: 2020.04.12.

Kormányablak - Integrált Kormányzati Ügyfélszolgálat Forrás: <http://kormanyablak.hu/hu/feladatok/14/BAHIV00012> Letöltve: 2020.04.14

Köztársasági Elnöki Hivatal, ismeretlen szerző Forrás: https://www.keh.hu/allampolgarsagi_ugyek/1511-Allampolgarsagi_ugyek&pnr=1 Letöltve: 2020.04.14.

M. Ashraf Haidari: the plight of afghan refugees Forrás: <https://thedi diplomat.com/2016/01/the-saga-of-afghan-refugees/> Letöltve: 2020.05.15.

migraciokutato.hu, ismeretlen szerző Forrás: <https://www.migraciokutato.hu/hu/2015/09/10/a-jelenlegi-migracios-hullam-okai/?fbclid=IwAR0AuNrO26lJrq4PsCYIbiNS-3YmNVZ0Gyz312k9fUtD7E3qy3-nq-gfwf8> Letöltve: 2020.04.09.

Magyarország Kormánya (2016) Forrás: <https://www.kormany.hu/hu/belugyminiszterium/hirek/migracios-valsaghelyzetet-hirdetett-a-kormany> Letöltve: 2020.05.20

N. Rózsa Erzsébet: Felkelők, terroristák és az állami erőszak a szíriai konfliktusban. A Magyar Tudományos Akadémia Bölcsésztudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet Folyóirata 7. (39.) évfolyam 2017.4 p. 647. Forrás: <http://real.mtak.hu/72347/1/vt2017-4-N.%20R%C3%B3zsa.pdf> Letöltve: 2020.05.15.

net.jogtar.hu, ismeretlen szerző Forrás: [https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A15H1401.KOR&targetdate&printTitle=1401%2F2015.%20\(VI.%202017.\)%20Korm.%20hat%C3%A1rozat&getdoc=1&fbclid=IwAR2IaPWQnQeuyYHE4lczRxKtvDFt78qA_rI7d1iyGrjQWk0Urqu1T0bhtac](https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A15H1401.KOR&targetdate&printTitle=1401%2F2015.%20(VI.%202017.)%20Korm.%20hat%C3%A1rozat&getdoc=1&fbclid=IwAR2IaPWQnQeuyYHE4lczRxKtvDFt78qA_rI7d1iyGrjQWk0Urqu1T0bhtac) Letöltve: 2020.05.20.

Pénzváltó Nikolett: Szíriai menekültek Törökországban – váratlan „vendégek”, várható kilátások. Nemzet és Biztonság 2015/2. szám, 43–58. Forrás: www.nemzetesbiztonsag.hu refworld.org, ismeretlen szerző Forrás: <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=55f90f814> Letöltve: 2020.05.15.

UNHCR Forrás: <https://www.unhcr.org/hu/az-unhcr-magyarorszagon> Letöltve: 2020.04.12.

UNHCR (2016) Forrás: <https://www.unhcr.org/hu/361-huhirek2016ujabb-rekord-szinten-a-menekultek-szama-a-vilagon-minden-113-ember-erintett.html.html?fbclid=IwAR16qkOzNQNMKIJQVnVZPoRQUOTuljgzEQM6fiCRiyniFz18IckqUnod8Q> Letöltve: 2020.05.15.

UNHCR Asylum Trends 2013.Levels and Trends in Industrialized Countries, Forrás: <https://www.unhcr.org/5329b15a9.pdf> Letöltve: 2020.05.15.

Bakos Tamás (2018) Forrás: https://mkk.uni-nke.hu/document/mkk-uni-nke-hu/2018_3_16_Bakos%20Tamas_MKK_cikk.pdf Letöltve: 2020.05.15.

Tanulmány: Nemzetközi migráció – nemzetközi kockázatok (2008/09) matud.iif.hu Forrás: http://www.matud.iif.hu/08sze/07.html?fbclid=IwAR32m-R22TI6cUuJ_xWrw_0K3cAjewumcDqnkI6ERVmYEvmszWug0tHpaKo Letöltve: 2020.05.15.